

ŽELEZAR

Jesenice, 6. maja 1967
LETO IX

Poštnina plačana v gotovini
Številka 18.

Obisk v železarni Vöest v Linzu na Donavi

16. aprila smo strojni vzdrževalci valjarne Bela bili na strokovni ekskurziji v največji avstrijski železarni Vöest v Linzu. Namen ekskurzije je bil izmenjati strokovna mnenja o problemih, s katerimi se srečujemo vzdrževalci v novi valjarni na Beli.

V železarni Vöest proizvedejo 60 % avstrijske proizvodnje jekla ali nekaj manj kot znaša vsa jugoslovanska proizvodnja. Železarna zaposluje okrog 25.000 delavcev, ki zaslužijo mesečno povprečno 4.000 Sch. Stanarina v novem bloku stane od 1.000 Sch. naprej. Ti podatki naj bodo za približno predstavilo o velikosti podjetja in kupni moči delavca v železarni.

Bolj kot to pa so za nas pomembne nekatere ugotovitve, ki kažejo predvsem, da je organizacija dela boljše kot pri nas in kar je še posebej važno, boljši je odnos posameznika do dela. Nikjer nismo videli odvečnih ljudi. Dela se umirjeno, brez navidezne naglice. Tudi v najtežjih obratih, kot je jeklarna ali valjarne profilov, vlada red. To ni red zaradi neke kampanje ali prirejen zaradi našega obiska, temveč je to trajen pristen red normalnega dela. Nima jo tako lepih in solidnih prehodov prek valjavskih linij kot jih imamo v naši novi valjarni na Beli, toda če bi se tudi hotel ob kaj spotakniti, bi se moral prav potruditi, da bi našel kakšen opadek na tleh.

Povedali so nam, da je vsak delavec dolžan čistiti svoje neposredno delovno območje s stroji vred. Kadar imajo zastoj, en del proizvajalcev pomaga vzdrževalcem pri popravilu, ostali pa skrbijo za svoje delo. V obratih nismo opazili vzdrževalcev. Pojasnilo za to. V vsakem obratu imajo dežurne vzdrževalce, ki so sicer odrejeni za delo v obratu, za odpravo manjših okvar in preventivno kontrolo, vendar velik del delovnega časa delajo v vzdrževalni skupini, ki pripravlja strojne sklope za zamenjavo.

Način dela in organizacijo pojasnjuje tudi tole. Globinske peči za ogrevanje blokov imajo v remontu samo enkrat na leto. Remont traja tri dni. Zidarskih popravil opravijo izven remonta samo toliko, kolikor jih lahko opravijo v štiriurni zaustavitvi peči na vsakih deset dni zaradi čiščenja dna.

Pri strokovni obravnavi problemov s strokovnjaki železarne Vöest pa ugotavljam, da je znanje in strokovna usposobljenost naših vzdrževalcev na zavidljivi višini.

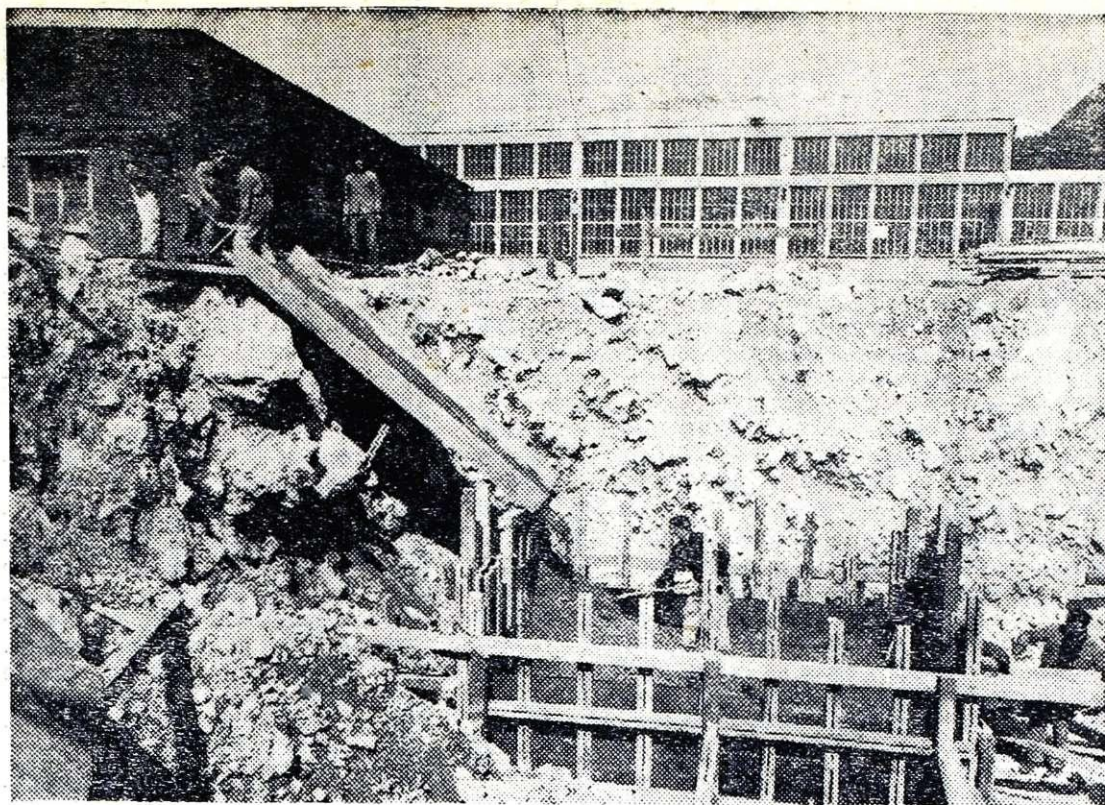
Zanimiva je izjava gospoda F. Matschi, ki pravi, da ekonomsko vzeto proizvodnja jekla v Avstriji zaostaja za nemško in da je jugoslovanska proizvodnja nekaj za avstrijsko. Toda ne glede na družbeno ureditev posamezne dežele bo evropska proizvodnja jekla morala priti na isto ekonomsko osnovo, na isto ceno in tudi na iste osebne dohodke. Zato pravi, da sledijo nemški proizvodnji z odločenim namenom, da jo dohite in da je to življenjska nujnost tudi za Jugoslovane.

Mislím, da v naših ugotovitvah iz ekskurzije v železarni Vöest lahko sleherni član kolektiva naše železarne najde svoj del za premišljanje.

inž. Miroslav Noč

12. redne seje delavskega sveta se je udeležil tudi tehnični direktor železarne Bogomil Homovec. Na seji so pregledali izpolnjevanje sklepov zadnjih desetih sej in govorili o izpolnjevanju plana v marcu ter potrdili operativni plan za april. Na dnevnem redu je bilo še poročilo komisij ter razprava o položaju delovne enote v skupnosti železarne.

Na seji so razpravljali o izmečku, ki ga je še vedno precej. Tov. Ljuta je povedal, da je izmeček v glavnem zaradi jeklarskih napak, opozoril pa je tudi na večjo previdnost v samem obratu. Meni, da bo treba odpraviti napake, ki nastanejo med valjanjem ali pri napačnem rezanju, prav tako pa se bo treba izogniti morebitnim zamešnjavam materiala. Pozneje so v razpravi ugotovili, da so v minulem obdobju precej napak že odpravili, toda kupci so vedno bolj natančni.

Nadaljevalna dela na gradbišču aglomeracije

Ponvična opeka

Na eni izmed zadnjih sej delavskega sveta DE šamotarne so razpravljali predvsem o kvaliteti ognjeodpornega materiala, posebno še materiala, ki ga rabijo v talilniških obratih kot material za obzidavo livnih plošč in za obzidavo ponvic.

Problem trajnosti ponvične obloge je eden izmed perečih problemov ne le v našem podjetju, ampak tudi v drugih železarnah Jugoslavije in drugod v svetu. Že pred nekaj leti je problematika vzdržnosti ponvične opeke postala za železarno tako pereča, da so pred institute postavili nalogo, da raziščejo možnosti izdelati ponvično opeko najboljše kvalitete. Morala bi biti trda, trdna in gosta, da bi vzdržala napad erozije raztaljenega jekla, ki

s precejšnje višine udarja na stene in dno ponvice. Vzdržati bi morala tudi kemični napad jeklarske žlindre, ki je pri temperaturah litja jekla izredno agresivna, ker vsebuje do okrog 22 % FeO, 12 % MnO do 40 % CaO, ki delujejo kot najmočnejša talila, če pridejo v stik s šamotno opeko.

Samotna opeka, vzdana v ponvico, je lahko odporna proti tem vplivom le, če je zelo trdna in gosta, da se zmanjša površina med opeko

in žlindro, ki sicer penetrira v pore in razpoke ter v kratkem času uniči opeko, ker nastajajo kompleksne spojine z nizkim tališčem.

Ponvično opeko bi lahko glede kvalitete in uporabe razdelili na sledeče kategorije:

— KISLA OBLOGA: ima relativno nizko tališče, toda veliko gostoto in trdnost ter slabo propustnost (permeabilnost). Površina take obloge se glazira pri prvih šaržih in postane zelo odporna proti katerikoli vrsti agresije. Kisla opeka, ki vsebuje okoli 75 do 80 % SiO₂, pa ni mnogo v uporabi, ker ima neprijetno lastnost, da se pri uporabi napihuje. V naši železarni take opeke še nismo izdelovali, niti ne uporabljali za zidavo ponvic;

— POLKISLA ALI NEVTRALNA OBLOGA: ima srednje tališče od 1600 do 1670°C. Vsebuje 35 do 42 % Al₂O₃, ima pa običajno večjo poroznost in propustnost, kar neugodno vpliva na njeno vzdržnost, ki jo znižuje. Opeka mora biti tudi dobro žgana, ker s tem zmanjšuje nevarnost napada talin.

Opeko te kvalitete izdeluje naša šamotarna, včasih bolj, včasih manj kvaliteto, kar je odvisno od številnih činiteljev — neposredne (Nadaljevanje na 2. strani)

Seja DS valjarne profilov

Precej obširna razprava je bila v zvezi s 6. točko dnevnega reda. Predsednik DS DE je prisotne seznanil s položajem delovne enote v skupnosti železarne in poudaril, da je obrat zastarel. Omenjal je tudi skrajšani delovni čas in povedal, da bi tudi z organizacijo dela bistveno izboljšali sedanje stanje. Obrat je v zadnjih letih prispeval svoj delež za izgradnjo železarne, toda naprave v obratu so take kot so bile prej. Brez novih strojev ali dotacije skoraj ne bo mogoče izpeljati naloge glede uvajanja skrajšanega delovnega časa kot to zahtevajo sklepi organov delavskega samoupravljanja in zakoniti predpisi. Zaradi zastarelosti naprav je v obratu še dovolj težkega fizičnega dela. Tudi ta problem bo treba rešiti. V razpravi je sodeloval tudi tehnični direktor. Dejal je, da je položaj težke proge odvisen od tržišča, medtem ko je v načrtu manjša rekonstrukcija lahkih prog, ki bo

do še obratovala, saj je treba jeklovleku zagotoviti ustrezen vložek.

V razpravi so se dotaknili tudi proizvodnih stroškov ter dela vzdrževalcev. Omenjali so primer, ko sta dva vzdrževalca menjala tekalno kolo na težki progi in za to porabila osem ur. Isto delo bi lahko opravil en sam dober vzdrževalec v štirih urah. Na splošno menijo, da vzdrževalci ne delajo tako kot bi morali. Ob koncu seje so razpravljali še o delu komisij in sprejeli več sklepov.

—or

K delavskemu prazniku 1. maju

ČESTITA DELOVNEMU KOLEKTIVU ŽELEZARNE

v želji nadaljnjega sodelovanja in uspehov pri bodočem delu

KOVINSKI OBRAT ELKOV
LAŠKO
DRAVSKE ELEKTRARNE

V petek, 12. t. m. bomo volili polovico članov delavskega sveta železarne in polovico članov delavskih svetov delovnih enot. Po ustavnih določilih, ki so izražena tudi v statutu železarne, se člani delavskih svetov volijo za dve leti in sicer tako, da se vsako leto izvoli polovica članov po načelu, da nihče ne more biti voljen dvakrat zaporedoma.

Ob letošnjih volitvah, to je ob prelomnem letu za naš delovni kolektiv, se nam odpira vprašanje nalog in odgovornosti samoupravnih organov in samoupravljalcev mnogo bolj jasno in začrtano, kot kdaj koli prej. Tudi v preteklosti smo mnogo govorili o utrjevanju gospodarskega sistema, o kvalitetnih spremembah v gospodarstvu, o intenzivnejšem vključevanju v mednarodno menjavo blaga idr. Te načelne zahteve v zadnjem obdobju vse bolj prehajajo v tvorne razprave o merah, ukrepih in akcijah za njih uresničenje. Gospodarska reforma neusmiljeno pritiska na vse višjo produktivnost dela, na vse večje vključevanje znanstveno raziskovalnega dela v gospodarstvo, na pospešen razvoj tehnologije in organizacije dela, kar je pogojeno z vse večjo materialno stimulacijo proizvajalcev. Morda vseh teh vprašanj zaradi izredno hitrih sprememb v naši gospodarski strukturi, tržnih razmerah in uvoznizvojni politiki nismo še v naši miselnosti povsem domeli. V naših glavah je še vedno preveč miselnosti iz minulih dvajsetih let, ko smo lahko na tržišče plasirali vse, kar smo proizvedli. Te razmere v minulih dvajsetih letih so nas celo nekoliko uspavale. Postajali smo površni in neodgovorni, saj so kupci potrpežljivo čakali (ker druge izbire niso imeli) in prosili naših proizvodov. Danes pa se ta praksa in miselnost lomi ob izredno hitrih spremembah in rasti našega gospodarstva in ob mednarodnih tržnih razmerah. Konkurenca je vsak dan večja. Na tržišču zmaguje kvaliteta, cenovitost in doslednost. Vse to pa se bi je z našo dvajsetletno prakso. Ravno zato je nesmiselno pričakovati čez noč hitrih sprememb. Potrebna je strpnost, preudarnost in poznavanje dosedanjega razvoja našega kolektiva za učinkovito renesanso gospodarjenja v železarni. Morda bi lahko edino očitali našemu kolektivu, da smo nekoliko zaostali za prizadevanji ostalih delovnih organizacij, ki jih je gospodarska reforma že mnogo prej pahnila v položaj, v katerem se mi nahajamo danes.

Nič manj škodljivo za naš bodoči razvoj, kot je zaničanje teh spremenjenih gospodarskih zahtev, je tudi taka kritika in neodgovorno nerganje, ki uničuje samozavest in rahlja vero v uspeh. Primeri, ki grajajo vse od kraja, ki iščejo družbo brez problemov in nasprotij, ki nočejo videti pravo stanje stvari, demobilizirajo naše moči. Noben ukrep jim ni dovolj dober, vsaka mera za izboljšanje stanja jim je odveč, živijo izven družbenega dogajanja, namesto da bi živeli v svetu resničnega in možnega. Kar drugje v svetu niso mogli v desetletjih in stoletjih, ne moremo mi v letu ali dveh. Nasprotno, morali bi biti ponosni in veseli, da smo mnoge ideje in zamisli, za katerimi streme mnogi narodi, uresničili v dveh desetletjih.

Ko bomo volili nove člane v delavske svete in ko bomo podpisovali kandidature, se moramo vseh teh dejstev zavedati. Vsako podcenjevanje stanja ali precenjevanja naših moči, kot tudi pretirana nestrpnost ali pesimizem nam lahko več škodijo kot koristijo. V procesu družbene in gospodarske reforme delujejo tudi elementi, ki bi radi naš razvoj zavrlji. Z različnimi načini bi radi omajali zaupanje v lastne sile in v moč samoupravljanja. Vse to pa postavlja pred samoupravne organe in samoupravljalce vse večjo odgovornost in preudarnost. Premagovati bomo morali vsako improvizacijo ali nestrokovno ukrepanje. Samo premišljena, analitično strokovna in strpna politika nas lahko pripelje iz sedanjega položaja kot posledice dosedanjega razvoja. Predvsem pa nam je potrebno zaupanje v lastne sile, ki so bile sposobne izbojevati revolucijo, obnoviti deželo in postaviti dovolj solidne in trdne osnove našega nadaljnjega razvoja. Ravno zato vsa odstopanja, vse deformacije, vsaka malomarnost in površnost pri izvajanju načel gospodarske reforme zahtevajo ostro družbeno kritiko.

Petkove volitve v delavski svet železarne in delavske svete delovnih enot morajo pomeniti osvežitev samoupravnih organov. Izredno dinamični razvoj zadnjih let je zahteval od samoupravnih organov izrednih naporov in prizadevanj. Sodelovanje v samoupravnih organih je pomenilo tudi izreden dodatni napor izvoljenih članov. Zato se ob petkovih volitvah zahvaljujemo vsem članom samoupravnih organov, ki so vložili mnogo svojega znanja in spoznanj za hitrejšo rast našega delovnega kolektiva. Novim članom delavskih svetov pa želimo, da z vso družbeno odgovornostjo prevzamejo od sodelavcev zaupano dolžnost upravljanja in vodenja podjetja. Jova

Ponvična opeka

(Nadaljevanje s 1. strani)
ga proizvajalca, stroja in žganja.

— GLINASTO-GRAFITNA OBLOGA: je bila nekaj časa zelo v uporabi pri Angležih. V glavnem zaradi tega, ker je bila izredno odporna proti žilindram, vendar pa njena visoka cena ni bila upravičena, ker je vzdržala le malo več, kot običajna šamotna opeka. Poročnost teh »Plumbago« opek je bila 23 do 32 % in se je izdelovala z dodatkom do 35 % luskatega grafita. Ker pa je izredno težko izdelati primerno malto za zidanje teh opek, so bile reže vedno močno izjedene. Danes teh opek za zidanje ponovic več ne izdelujejo, oziroma samo po izrednem naročilu potrošnika;

— PHANA OBLOGA (KISLA ALI ŠAMOTNA): je danes pri nas manj v uporabi, čeprav zaradi monolitnosti taka obloga navadno izdrži nekaj šarž več od zidane obloge. Pred leti se je na trgu pojavila kisl masa pod imenom »Ladelit« iz Belgije, katere ognjestalnost je bila 1670°C in z vsebnostjo približno 5 % Al_2O_3 . To je bil priroden pesek s psevdoplastičnostjo in se je dal dobro phati. V naši železarni te mase praktično nismo preizkusili, vendar pa so isto uporabili v železarnah Ravne in Zenica. Pred uporabo so ponovico morali dobro izsušiti in segreti do temno rdečega žara pred prvo uporabo. Po prvi uporabi je bila površina lepo glazirana in ker je material za glazuro nežgan in do neke mere elastičen, glazura ne razpoka in se obnavlja postopoma, dokler ni obloga obrabljena do skrajno dovoljene meje.

Tudi v naši železarni smo pred leti pričeli phati ponvice s kislo maso oznake »Nab«, s precej slično ognjeodpornostjo in vsebnostjo Al_2O_3 , kakor uvožena »Ladelit« masa iz Belgije. Nasproti klasični opeki je bila vzdržnost obloge z »Nab« maso tri do štiri šarže boljše. Zaradi neenakomernosti zrnovitosti materiala pa površina ni bila lepo in gladko glazirana, zaradi česar se je obloga neenakomerno obrabljala. Če bi bile sušilne in grelne naprave takrat v jeklarni boljše in če bi dopuščale segretje do temno rdečega žara, bi zelo verjetno vzdržnost ponvic bila še boljše. Poleg tega pa je masa nasproti opeki izredno poceni in precej znižuje predelavne stroške. V mnogih državah, posebno v Sovjetski zvezi, uporabljajo razne kvarcitno-glinaste nabijalne mase za nabijanje ponvic, vse z namenom povečati vzdržnost in znižati stroške;

— PHALNA OBLOGA IZ BAZIČNIH MAS: je danes izredno malo v rabi, čeprav je njena življenjska doba mnogo daljša od oblog dru-

gih kvalitetnih vrst. Njena cena pa je izredno visoka, razen tega pa je praksa pokazala, da se žindra zelo rada nalepi na robove ponvice, ker žindra postaja v dotiku z bazično oblogo ponvice bolj visoka. Pri odstranjevanju se obloga navadno zelo poškoduje, s čemer se zmanjšuje njena trajnost. Phalno oblogo iz bazičnih mas izdeluje naša šamotarna za livarno in tovarno strojev »Mačkatica« pri Surdulici že več let, vendar o vzdržnosti nimamo podatkov;

— ZIDANA OBLOGA IZ BAZIČNIH OPEK: je še dražja od phalne obloge. Ne glede na to pa si bazične in visoko bazične opeke danes utirajo pot v jeklarne in tako se je že pred letom dni izvedel prvi poizkus izdelave korundne opeke s približno 85 % Al_2O_3 . Izdelana opeka je imela izvrstne karakteristike, vendar je pri uporabi prišlo do ohlajevanja jekla, nato do tako imenovane »svinje« s posledico predčasne odstranitve korundne opeke iz ponvice.

Na osnovi navodil Metalurškega instituta je šamotarna osvojila tehnologijo izdelave korundne opeke in sklenila izdelati korundno opeko za železarno Ravne z namenom, da se jo preizkusi v 30-tonskih ponvicah.

Prvi rezultati so pokazali isto ohlajevanje jekla kot v naši jeklarni, vendar je bila vzdržnost 50 šarž. Tudi drugi preizkus uporabe te opeke je pokazal isto vzdržnost, z istimi težavami. Ti poizkusi s korundno opeko pa so pokazali, da se lahko jeklarske ponvice obzida s to opeko. Z rezultati prvih poizkusov smo lahko zadovoljni, čeprav niso bili izpolnjeni vsi pogoji, ki bi zagotovili še uspešnejšo uporabo tega materiala v praksi. Rezultati

teh preiskav dajejo napotke za nadaljnje raziskave, ki bodo usmerjene v znižanje uporabe dragega korunda do optimalnega razmerja med vzdržnostjo ponvične obzidave in cene opeke. Te poizkuse bo Metalurški institut iz Ljubljane izvedel v letu 1967. Prvi preizkusi so bili izvršeni že v drugi polovici aprila, ko je delovna enota šamotarna izdelala že prve korundne in korund-šamotne ponvične opeke za železarno Ravne.

Od 6. do 10. aprila 1967 si je obratovodja DE jeklarne inž. Stanko Čop ogledal železarno v Dunaújváros, NR Madžarska. V svojem izčrpnem poročilu med drugim tudi navaja uporabo in kvaliteto ognjeodpornega materiala.

Razen čepov, ki jih uvažajo iz Sovjetske zveze, šamotno opeko proizvajajo v tovarni sami, kakor naša železarna in to v glavnem zaradi cenenosti in zato, da imajo reprodukcijski material vedno pri roki. Izdelki so estetsko izredno lepi, medtem ko je kanalska opeka kvalitetno enaka naši, vendar z manjšim nihanjem med maksimalno in minimalno dovoljenim procentom Vzdržnost ponvične opeke je dobra, saj je v povprečju 12,5 šaržev pri nepomirjenih jeklih, kar je dovolj za to kvaliteto. Tudi poročnost je izredno dobra, saj niha med 14 in 16 %. Trdnost na kg/cm^2 je 500 kg. Vlija se v 100 do 150-tonske ponvice.

Za izdelavo ognjeodpornih materialov uporabljajo so dobne stroje, predvsem za plastični material — vakumske stiskalnice, medtem ko ponvično opeko izdelujejo po polsuhem postopku s tem, da se granulati točno dozira (zrnovitost) na odrejen procent aR

Člani zveze rudarskih, geoloških in metalurških inženirjev in tehnikov so imeli občni zbor

Dne 17. 4. t. l. so se zbrali na svoj občni zbor člani podružnice ZRGMIT pri železarni Jesenice. Od 162 članov je bilo navzočih le 33 članov.

V govorih so člani obravnavali več problemov, ki težijo to stanovsko organizacijo. Iz poročila predsednika inž. Jakoba Medja je bilo razvidno, da je bil odbor dokaj aktiven pri organizaciji ekskurzij, seminarjev in predavanj. Govorniki so ugotavljali, da je za taka predavanja potrebna dolgotrajna in temeljita priprava, ki pa za predavatelja ni stimulativna. Isti problem se pojavlja tudi pri nagrajevanju piscev člankov za Tehnično prilogo Železarja, ki se je preimenovala v Železarski zbornik. Uredniški odbor skuša doseči sodelovanje širšega kroga strokovnjakov s tem, da je povečal honorar od 20 na 60 — 80 N din za ti-

skano stran. Materialna sredstva so bila temu društvu v primerjavi z ostalimi organizacijami odmerjena zelo mačehovsko, kar kaže na to, da organi samoupravljanja, kot tudi člani društva, ne pripisujejo ZRGMIT vloge, ki bi jo lahko odigral v družbenem in gospodarskem življenju.

Drugo mnenje, ki so ga izrazili na občnem zboru, je bilo, da materialna stran društva ne more biti vzrok za pasivnost članov. V društvu se lahko poiščejo drugi načini in motivacija, ki so močnejši od tega. Gotovo pomeni predavanje osebne afirmacije in dokazuje napredek posameznega stro (Nadaljevanje na 3. strani)

Kratke vesti iz železarne

NOVA POGODBA O STOJNINAH MED ŽELEZNICO IN ŽELEZARNO

S 1. majem je med železnico in železarno začela veljati nova pogodba. Od stare se v glavnem razlikuje v tem, da čas zadrževanja voz za globalni obračun ni več omejen na 24 ur, pač pa se vsak dan vse ure zadrževanje vseh voz seštejejo, nato pa ure delijo s številom razloženih in naloženih vagonov. Kadar tako dobljeno povprečje ne bo presegalo 10 ur, stojnine ne bomo plačali, za vsako uro nad 10 ur pa bo za vse vagone treba plačati po 1.000 S din. V ta globalni obračun pa niso vštet inozemski vagoni, katere smo obvezni razložiti in vrniti železnici najkasneje v osmih urah. Da bodo stroški stojnin čim nižji, moramo vsak vagon razložiti v najkrajšem času, ker bodo hitro razloženi vagoni krili vsak dan tiste, ki jih ne moremo takoj izprazniti.

B.

KLJUB DVOIZMENSKEMU OBRATOVANJU V ŽEBLJARNI DOBRO DELAJO

V žebeljarni že dalj časa obratujejo samo na dve izmeni. Dvoizmensko obratovanje so uvedli, ko je občutno primanjkovalo naročil. V zadnjem času spet dobro delajo in imajo tudi ustrezna naročila.

ZBORI DELOVNIH ENOT V ŽELEZARNI

Tik pred prvomajskimi prazniki so bili v delovnih enotah železarne zbori DE, na katerih so z razliko od rednih sestankov oziroma sej izvolili tudi delovna predstava. V tistih delovnih enotah, kjer bodo prihodnji petek volitve, so predlagali kandidate za člane DS železarne in DS DE. Ker iz vseh delovnih enot še ni poročil o poteku zborov DE, nismo mogli pravočasno dobiti imen predlaganih kandidatov, zato jih bomo objavili v naši prihodnji številki.

V DE TRANSPORT BO TREBA UREDITI HIGIENSKE PROSTORE

V DE transport že težko čakajo, kdaj bodo urejeni higieniski prostori, ki so namenjeni delavcem. Higienške naprave bi morale biti v tem obratu urejene, saj se prav tu veliko mladih ljudi prvič sreča z železarno in ne more nam biti vseeno, kakšen je prvi vtis, ki ga dobi mlad delavec ob vstopu v železarno.

Pogovori o samoupravljanju

V železarni se večkrat, tudi od odgovornih služb, slišijo pripombe, da posamezni člani našega statuta, predvsem tisti, ki urejajo nagajevanje, oziroma razmejujejo pristojnosti posameznih samoupravnih organov, niso usklajeni in celo protislovni. Največkrat se ob tem navajajo: člen 44, točka 6, člen 59, točka 6 in člen 83. Poglejmo bliže te in še nekatera druga določila, da nam bo stvar jasna.

Temeljna načela statuta določajo, da mora biti oblikovanje in delitev dohodka čim bližje neposrednemu proizvajalcu, da bi le-ta lahko uresničil pravice in dolžnosti samoupravljanja. V delitev dohodka pa poleg ostalega spadajo tudi osebni dohodki. Člen 20, ki govori o pravicah posameznega člana delovne skupnosti, določa pravico vsakemu posameznemu članu, da sodeluje o koriščenju dobrin, ustvarjenih z njegovim delom in z delom skupnosti kot celote. To naj bo namesto uvoda in kot razlaga, zakaj imajo posamezni samoupravni organi takšne pristojnosti, kot so določene s statutom.

Sporni 44. člen govori, »da zbor delovne enote neposredno upravlja z delovno enoto v interesu delovne enote in v interesu železarne kot celote.« V točki 6 le-ta določa, da »zbor sklepa o predloženih merilih udeležbe posameznega člana delovne skupnosti delovne enote in o vseh ostalih vprašanih, ki se nanašajo na nagajevanje članov delovne

skupnosti delovne enote. To določilo je usklajeno z določili ustave in tudi s temeljnimi načeli našega statuta. Menim, da temu določilu ni kaj očitati. Delavskemu svetu delovne enote pa statut v 59. členu nalaga, da po vseh teh vprašanih pripravlja predloge za zbor in da »odloča o obračunskih postavkah za nova delovna mesta na osnovi analitične ocene delovnih mest, ki je enotna za vso železarno.«

Delavskemu svetu železarne daje statut v členu 83 s področja nagajevanja naslednje pristojnosti:

- razporeja doseženi dohodek na sklade in na osebne dohodke delovne skupnosti;
- sprejema pravilnik o formiranju in delitvi osebnih dohodkov, o normiranju dela, o povračilu stroškov službenih potovanj, o dodatkih za otežena dela in o ostalih povračilih;
- odreja politiko nagajevanja, določa sistem analitične ocene delovnih mest, odreja vrednost ocenjenih točk, če se s tem strinja zbor delovne skupnosti železarne (beri: zbori delovnih enot);
- usklajuje nagajevanje med delovnimi enotami s tem, da gibanje osebnih dohodkov zasleduje in spreminja cenike v tistih delovnih enotah, ki znatno odstopajo v primerjavi z ostalimi, če so ta odstopanja rezultat ukrepov izven delovne enote;
- v periodičnih obračunih osebnih dohodkov zasleduje gibanje in višino teh, predvsem če so usklajeni z doseženo proizvodnjo in stopnjo produktivnosti;

V 328. členu statuta je natančno določeno, da se na osnovi analitične ocene določa vrednost dela na delovnem mestu. Ta člen se glasi: »Osnovno merilo

OBISK IZ LUKSEMBURGA

Med tednom je bila na obisku v naši železarni delegacija luksemburških sindikatov LAU. Na Jesenicah se je mudila dva dni. Gostje so si ogledali obrate in tehniški muzej ter se pogovarjali s predstavniki organov delavskega samoupravljanja in družbeno-političnih organizacij.

BOLNIŠKI ODDELEK V OBRATNI AMBULANTI UKINJEN

V nedeljo, 30. aprila so v Obratni ambulanti ukinili bolniški oddelek. Zaradi ukinitve bolniškega oddelka so morali že odpovedati delovno razmerje 13 članom kolektiva, medtem ko predvidevajo, da bodo pozneje delovno razmerje odpovedali še štirim članom kolektiva. Tu je všteto v enem primeru dopolnilno delovno razmerje. Obratne ambulante oziroma ordinacije v spodnjih prostorih bodo nudile pacientom zdravstvene usluge še naprej, tako da imajo pacienti do sedaj na voljo I., II., III. in IV. ambulanto. Ukinjen je tudi oddelek za fizioterapijo.

PRVOMAJSKE PRAZNIKE SMO PREŽIVELI V NARAVI IN OB MORJU

Lepo vreme v letošnjih prvomajskih praznikih je omogočilo, da so naši sodelavci preživeli nekaj lepih dni izven zapršenih Jesenic. Največ naših sodelavcev je v nedeljo in ponedeljek bilo na Poljanah in v Javor-niških rovtih ter v Črnem vrhu. Okrog 200 članov kolektiva je preživelo prvomajske praznike v Biogradu na moru in v Crikvenici. Z bivanjem v Crikvenici so bili naši sodelavci zelo zadovoljni. Povedali so nam, da je bila organizacija odlična in okusna hrana. Dnevno so plačali po 1.100 dinarjev, za prenočišče pa po 400 din na osebo za ves čas bivanja v Crikvenici. Sindikalni organizaciji priporočajo, da tudi v prihodnje organizira takšne akcije.

-or

OBRATOVANJE MED PRVOMAJSKIMI PRAZNIKI

Tehnični direktor železarne je ob koncu prejšnjega tedna izdal posebno okrožnico, ki obravnava delo med prvomajskimi prazniki. V proizvodnih obratih so z delom prekinili že v nedeljo zjutraj, z normalnim delom pa so začeli spet v sredo zjutraj ob 6. uri. V okrožnici je bilo vzdrževalcem in drugim službam naročeno, da morajo svoje delo prilagoditi potrebam proizvodnih obratov. Telefonično smo se pozanimali pri nekaterih proizvodnih obratih in zvedeli, da je delo med prvomajskimi prazniki normalno potekalo po načrtu, predvidenem v omenjeni okrožnici.

za vrednotenje posameznega delovnega mesta je analitična ocena, ki s številom točk določa medsebojni odnos delovnih mest v delovni enoti. Analitična ocena delovnih mest in uporaba te pri izračunavanju vrednosti, je enotna za vso železarno.

Samovoljno tolmačenje in nerazumevanje ali zanemarjanje določil 44. člena in neupoštevanje 328. člena je porušilo sistem vrednotenja dela na posameznih delovnih mestih. Člen 44. dovolj jasno nalaga DS DE, da na osnovi analitične ocene, ki je enotna za vso železarno, določajo obračunske postavke. DS DE in zbori DE pa imajo možnost, da določeno delovno mesto posebej stimulirajo, če menijo, da je to potrebno in upravičeno.

Če sedaj vse to kar sem zapisal po vrsti pozornostno preberemo, prav lahko ugotovimo, da ne gre iskati grešnega kozla v določilih statuta. Le-ta so dovolj jasna in lepo razmejujejo pravice in dolžnosti posameznih organov samoupravljanja po vprašanih nagajevanja. Slabosti je treba iskati v našem delu, v našem odnosu do določil statuta, v slabem delu delovnih enot in služb. Slabosti so v tem, da nismo znali naše delo uskladiti z določili statuta in smo se rajši naslanjali na navodilo, ki ga je delavski svet železarne sprejel že 1962. leta, to je pred sprejetjem prvega statuta. Navodilo je dovoljevalo DS DE spreminjati tarifne postavke v posameznih primerih tudi izven analitične ocene. Delavski svet železarne je tudi temu napravljal konec in so na 12. seji, dne 14. aprila t.l. naročili direktorju železarne, da se takoj pristopi k reviziji analitične ocene, kadrovskemu sektorju pa, da pripravi novo navodilo o formiranju in spreminjanju obračunskih postavk oziroma osnov. I. Ščavničar

Občni zbor ZRGMIT

(Nadaljevanje z 2. strani)

kovnjaka in nivo njegovega znanja. Najmanjša nagrada, ki jo za to lahko pričakuje, je obisk predavanja, ta pa je minimalen, saj se redko zbere na strokovnih predavanjih več kot 30 članov. Tudi za pisanje člankov bi lahko rekli isto, le s to razliko, da pisana beseda prodre v svet in nas lahko drugi po tem sodijo. Morali bi vsaj v času, ko postaja konkurenčni boj vse močnejši, znati ceniti tak način reklame za naše podjetje.

Govorniki so dali nekaj predlogov za bodoče delo ZRGMIT. Društvo naj vključi več mlajših članov v svoje vrste. Jasno naj postavi svoje zahteve pri upravi podjetja, obvezno strokovno izobraževanje v okviru društva pa naj uredi kadrovske sektor. V debatnih večerih naj bi člani govorili o spremenjenih pogojih na tržišču, o upravičenosti obstoja STS na Jesenicah in prirejali predavanja na širši osnovi tako, da bi bila zanimiva za člane različnih sekcij. V glasilu železar naj ima društvo, tako kot pred leti, svojo rubriko. V njej ne bi objavljali samo kratke vesti o sejah in sestankih, ampak predvsem program predavanj, debatnih večerov in drugih važnih dogodkov iz društvenega življenja za naslednji teden.

Na občnem zboru je bil izvoljen tudi novi odbor, ki ga sestavljajo: Bogomil Homovc — tehnični direktor, inž. Jakob Medja — RO, inž. Joža Arh — RO, inž. Božo Bartl — valjarna 2400, inž. Janez Biček — martinarna, Marjan Mrak — el. peč, Jože Mežnar — RO in inž. Karel Ravnik — martinarna. BF

Naše mesto naj bo lepo

V mnogih primerih bi bilo treba le nekoliko več dobre volje in razumevanja, pa bi bil izgled našega mesta mnogo lepši

S skupščine občine Jesenice

Za lepši izgled mesta in naselij

Kmalu bodo skozi Jesenice in ostale kraje naše občine v vse večjem številu začeli prihajati tuji turisti v našo domovino. V letu turizma pričakujemo, da jih bo še več kot prejšnja leta. Na Jesenicah in v ostalih krajih pa smo zelo slabo pripravljeni na letno sezono.

Kraji niso urejeni, mnogo je pomanjkljivosti, ki dajejo videz neurejenosti in zane-marjenosti. To so bile osnovne ugotovitve na posvetu, ki ga je v sredo, 26. aprila organiziral oddelek za gospodarstvo, gradbene in komunalne zadeve pri skupščini Jesenice. Navzoči so bili predstavniki krajevnih skupnosti in turističnih društev ter predstavniki Komunalnega podjetja, Stanovanjskega podjetja, Vodovoda, Hortikulturenega društva in drugi. Namen posveta je bil razgovor o komunalnem urejanju mesta in naselij, o drobnih stvareh, ki bi se dale hitro in poceni urediti in odpraviti za lepši zunanji

izgled. Naša občina je razen redkih izjem zelo neurejena. Neurejene so ceste IV. reda in vaške poti, nedisciplinirano se odlagajo smeti in drugi odpadni material, zane-marjene so fasade in okolica hiš, polomljene so ograje, napol polomljeni so ob cestah in na travnikih kozolci, ni klopov, ni košev za smeti, pomanjkljive so označbe na cestah in ob cestah, neurejeni so parkirni prostori, na avtobusnih postajališčih marsikje ni vozniških redov. Na sploh pa so vsi kraji hortikultureno zelo slabo urejeni. Načelnik oddelka tov. Karel Frančeskin je navzoče seznanil s težavami in s programom komunalnih del, ki

jih bo financirala občina iz sredstev proračuna, iz prispevka za uporabo mestnih zemljišč, ali s sodelovanjem delovnih organizacij. Pri tem je poudaril težave, ker bodo vsa predvidena dela stala več kot pa so bili predračunani. Tako bo dokončno dograjen most na Hrušici, urejena in asfaltirana bo cesta na Blejsko Dobravo, nadaljevali bodo dela pri urejanju avtobusnih postajališč v zgornjesavsko dolino, sodelovali bodo pri urejanju ceste I. A, začeli bodo z regulacijo Save na Ješnjicah in urejanjem hudournikov, nadaljevali z deli pri vodovodu Peričnik, uredili javno razsvetljavo na cesti 1. maja in v Kranjski gori, uredili več označb na cestah in drugo.

Iz razgovora je bilo mogoče razbrati, da so povsod največji problem ceste IV. reda, da so v slabem stanju in slabo vzdrževane. Ob tem je bilo izrečeno tudi precej kritike na račun Komunalnega podjetja. Zato so se večinoma strinjali, da naj bi

Kako so volili pred 100 leti?

Letos zaznamujemo zelo zanimivo obletnico in sicer 100-letnico volitev poslancev v Kranjski deželni zbor. Pri teh volitvah so Slovenci (citiram dobesedno izveček iz članka Vasilija Melika: »Jesenice in parlamentarne volitve 1861—1929« Jeseniški Zbornik: Jeklo in ljudje!) prvič nastopili kot organiziran politični faktor in zmagali v vseh kmečkih volilnih okrajih na strnjem slovenskem ozemlju Kranjskem, Štajerskem in Goriškem, pa tudi v večini mest na Kranjskem. Sam volilni sistem pa je bil za takratne volilce Slovence zelo neugoden. Takole ta volilni sistem opisuje V. Melik v preje cit. članku: »Občinsko volilno pravico so imeli le tisti, ki so plačevali direktne davke, in inteligenca. Delavstvo je torej sploh ni imelo. Občinski volilci so bili razdeljeni po znesku davka, ki so ga plačevali, v tri volilne razrede. Tako je najmanj številna skupina najpremožnejših volila enako število občinskih odbornikov kot najbolj številna skupina volilcev z majhnim premoženjem in najnižjimi davki. Deželnozborska volilna pravica je bila še ožja od občinske; neenakost volilne pravice pa se je kazala v glasovanju po kurijah. Posebej so volili svoje poslance lastniki nekdanjih plemiških veleposestev, posebej člani trgovsko-obrtnih zbornic, posebej prebivalci mest in nekaterih trgov, posebej prebivalci kmečkih občin ali podeželja. Veleposestnikov in članov trgovsko-obrtnih zbornic ni bilo niti za tisoči del

prebivalstva, volili pa so na Kranjskem npr. skoraj tretjino vseh deželnozborskih poslancev. Mesta, v katerih je živelo na Kranjskem le 11 odstotkov prebivalstva, so volila dobro petino poslancev. Podobno volilno pravico in sestavo po kurijah je imel tudi državni zbor, ko so začeli (1873) vanj voliti posebej, ne pa več iz deželnih zborov, kakor je to bilo v začetku. Tak volilni sistem je bil seveda zelo konservativen. V mnogočem so deželni in državni zbori spominjali na stara zastopstva stanov iz fevdalnih časov. Favoriziranje veleposestev in mest proti podeželju je imelo v Avstriji še eno važno nalogo: krepiti položaje nemško orientiranega plemstva in meščanstva in tudi v nenemških deželah ustvariti močne nemške volilne postojanke.

V takem, zanje zelo neugodnem volilnem sistemu se je začel volilni boj Slovencev. Leta 1867 so pri deželnozborskih volitvah prvič nastopili Slovenci kot organiziran politični tabor in zmagali v vseh kmečkih volilnih okrajih na strnjem slovenskem narodnostnem ozemlju na Kranjskem, Štajerskem in Goriškem, pa tudi v večini mest na Kranjskem. To je bila velika politična afirmacija slovenske stranke, pravi plebiscit za slovenske narodne zahteve. Kasnejše volitve so (z manjšimi spremembami) potrjevale rezultat iz leta 1867.

Opisan volilni sistem je zaradi svoje konservativnosti imel zelo velike slabosti. Občinskim odbornikom je bilo

bolj za čast biti občinski odbornik, kot delati za narod. Da je ta trditev točna, dokazuje razprava v Kranjskem deželnem zboru 21. 12. 1866 o spremembah oz. dopolnitvah deželnega volilnega reda. Deželni poslanec dr. Bleiweis je v svojem govoru predlagal, naj se denarna kazen za odbornike, ki neredno ali sploh ne prihajajo na občinske seje, zviša od 10 na 20 gold. Ker je utemeljitev predloga za zvišanje kazni zelo zanimiva tako po vsebini kot v pogledu jezika, ta del razprave dobesedno navajamo iz stenografskega zapisnika sej deželnega zbora Vojvodine Kranjske iz leta 1866. Takole se glasi:

»Če odbornika ni bilo na občinsko sejo ter se ne opraviči, za kaj ga ni bilo, na denarjih kaznovati in sicer do 10 gld., ta globa pak mora iti v občinsko blagajnico.

Mestna naša postava nima tega paragrafa, zato je tudi zelo pomanjkljiva; tej pomanjkljivosti pa se mora v okom priti. Zgodi pa se to lahko, ako obvelja moj predlog. Ta predlog se opira deloma na & 42 imenovane občinske postavice od leta 1866; le nekoliko razločka je med mojim predlogom in tem paragrafom.

Moj predlog nasvetuje, naj se globa ali denarna kazen postavi do 20 gld., tam stoji le 10 gld. Vendar je ta razloček popolnoma opravičen, ako pomislimo, da u n a postava ima pred seboj manj premoženja, manj izvedenega kmeta, t u k a j pa imamo opraviti z mestnim kapita-

lom, mestno inteligenco. (Velika veselost. Dobro!—)

Poostren je moj predlog sicer še s tem, da pravi, ako dvakratna denarna kazen ne pomaga, naj se nemarni ali nagajivi odbornik kaznuje s tem, da zgubi pravico odbornik biti in da v isti volilni dobi ne more več izvoljen biti. Ali tudi to poostrenje ni s trte izvito, ampak je opravičeno, in sicer ima svojo analogijo v & 42 naše sedanje mestne ustave same. Ta paragraf se tako-le glasi (bere — liest):

»Po ugotovitvi navzočnosti izvoljenih občinskih odbornikov, odborniki pod vodstvom najstarejšega odbornika izvolijo iz svoje sredine predsednika občine (župana). Pri tem volilnem postopku morajo biti navzoči vsi občinski odborniki.

Občinske odbornike se vabi na sejo s pismenimi vabili in opominom, če se odborniki seje iz utemeljenih razlogov ne morejo udeležiti, ali se v času zasedanja nameravajo odstraniti, morajo to svojo odsotnost predhodno opravičiti. Odborniki, ki neredno prihajajo na občinske seje in ne opravljajo vestno svoje odborniške dolžnosti, ne morejo biti ponovno izvoljeni v občinski svet. Poleg tega take odbornike občinski svet lahko kaznuje z denarno kaznijo do višine 100 goldinarjev.« (Prevod iz nemščine)

Ta odločba je ostra, al mora ostra biti, zato ker bi sicer mogoče bilo, da bi se župan ne mogel voliti, žu-

panija bi bila tedaj brez glavarja.

Moj predlog pa se opira na drug primerlej, ki je ravno tako važen, kakor uni; zakaj lahko se primeri tudi to, da ima županija glavo, a nima života, ako se, kakor sem rekel, odborniki odtegujejo zborovanju, tako, da ni mogoče veljavno sklepati, — v unem kakor v tem primerleji pa prestande delovanje občinsko.

Opravičena je tedaj po vsem tem ta postava, o kateri želim, da jo sprejme slavni zbor.

Komur ni mar za red mestni, ali komur ni po volji to ali uno, lahko si pomaga s tem, da položi svoj mandat in da se voli drug na mesto njegovo.

Upor, kateri meri na to, da ne morejo biti ne odboro-ve ne magistratne seje, upor, ki dela na to, da se paralizira ves občinski zastop, zdi se mi, da je punt zoper mestno ustavo!

Da se tedaj na škodo mestnim interesom ne paralizira občinski zastop, treba je, da se prenaredi artikel 87 po mojem predlogu, zato ga priporočam slavnemu zboru, da ga sprejme, in nasvetujem, naj se izroči tistemu odseku, ki je postavljen za »občinske zadeve«.

Neredno prihajanje odbornikov na občinske seje je po pisanju sodeč že kroničen problem, s katerim so se v razpravah ubadali deželni poslanci že pred 100 leti in ga tako do danes še niso uspeli rešiti.

J. R.

skrb za te ceste prevzele krajevske skupnosti s tem, da bi jim občina prispevala za to namenjena sredstva.

Morda je zanimiv tudi predlog Krajevske skupnosti Blejska Dobrava, da naj bi iz občinskega proračuna prispevali toliko denarja, kolikor bi ga KS same zbrale in namenile za posamezni ko-

munalni objekt. Vsekakor je potrebn veliko, veliko več kot pa je za to možno dobiti denarja.

Mesec maj naj bi bil čas, ko bi mesto Jesenice in ostala naselja čim bolj uredili in olopšali, odpravili številne pomanjkljivosti, tako da bi dobili tako domačini kot tuji turisti čim lepši vtis. LT

31. seja sveta za družbeni plan in finance

V petek, 28. aprila je bila 31. seja sveta za družbeni plan in finance pri skupščini občine Jesenice, na kateri so obravnavali predvsem nekaj prošnji. Planinsko društvo Krajska gora je prosilo za dotacijo za popravilo nekaterih planinskih postojank. Člani sveta so bili mnenja, da manjši predvidena popravila ne bodo odpravila pomanjkljivosti ter da naj Planinsko društvo posluje na ekonomski osnovi. Zato so tudi odrekli denarno podporo iz proračuna. Iz proračunske rezerve pa so namenili 8.000 novih dinarjev občinski zvezi prijateljev mladine Jesenice za dokončno izgradnjo kuhinje v otroškem letovišču v Novigradu.

Planiški komite so oprostil plačila prometnega davka od prodanih srečk, kar naj bi bil prispevek občine pri izgradnji nove skakalnice. Industrijsko gradbeno podjetje Gradis je vložilo prošnjo za dodelitev že obstoječega zemljišča v sedanjem natečaju ter za povečanje tega zemljišča. Navzoči so se stinjali s predlogom, da bodo to prošnjo obravnavali na prihodnji seji. Poleg nekaterih drugih zemljiških zadev so na koncu seje odobrili še iz sredstev proračuna-

Ostali so brez strehe in brez vsega

Nedelja 30. aprila je bila za družino Blaža Razingerja iz Planin pod Golico usodna. V kratkem času je bila družina ob vse. Ogenj jim je ničil dom in vso imovino, ostalo jim je le to, kar so imeli na sebi. Oče, delavec v naši železarni, mati in sedem otrok v starosti od treh mesecev do 14 let je ostalo brez doma. Kljub vsemu niso ostali sami. Prvi so jim priskočili na pomoč sosaščani v Planini pod Golico in tudi sodelavci v nekaterih obratih naše železarne, kjer je prizadeti Blaž Razinger delal in dela. Prišli so z zbiralno akcijo denarja. Prepričani smo, da bodo tem zgledom sledili še drugi, da bo sodelavec Blaž Razinger s svojo družino lažje prenesel nesrečo, ki ga je prizadela.

na dotacije knjižnici Jesenice v višini 4.590 N din za poravnavo najemnine za pretekli dve leti. LT

Upokojenci o svojih problemih

Aprila meseca, kakor smo že poročali v Železarni, so imeli upokojenci na Jesenicah in v Žirovnici zborovanje. Ob navzočnosti zvezne poslanke socialno-zdravstvenega zbora tov. Dolfke Boštjančičeve so govorili o številnih problemih, ki spremljajo upokojence in pokojninsko zakonodajo. Seznanjenj so bili z valorizacijo pokojnin in z drugimi ukrepi za ureditev pokojninskega zavarovanja. Na zborovanju so seznanili upokojence s poslovnim poročilom Komunalnega zavoda za socialno zavarovanje Kranj za leto 1966 za jeseniško območje in sicer s podatki o višini pokojnin. Ker bodo podatki zanimivi tudi za naše bralce, jih v celoti povzemamo iz poročila.

Iz poročila je razvidno, da ima od 631 invalidskih upokojencev 356 oseb pokojnino do 40.000 S din, 134 oseb od 40.000 do 50.000 S din in le 141 oseb prejema nad 50.000 S din invalidske pokojnine. Od skupnega števila 994 družinskih upokojencev prejema 32 oseb do 20.000 S din pokojnine, 240 oseb od 20.000 do 30.000 S din, 569 oseb od 30.000 do 40.000 S din, 123 oseb od 40.000 do 50.000 S din in 30 oseb nad 50.000 S din.

Od skupnega števila 1.793 starostnih upokojencev prejema 348 oseb do 40.000 S din pokojnine, 803 osebe od 40.000 do 50.000 S din, 642 starostnih upokojencev pa prejema nad 50.000 S din pokojnine. V kategorijo upokojencev s 40.000 do 50.000 S din so uvrščeni kvalificirani in visokokvalificirani delavci, ki so dolga leta predstavljali jedro v železarni.

Govorili so tudi o zdravstvenem zavarovanju in o številnih drugih vprašanjih. Na koncu zborovanja so sprejeli pismo, v katerem ugotavljajo neskladje med porastom življenjskih stroškov in valorizacijo pokojnin ter obsojajo krivično novelo Temeljnega zakona o pokojninskem zavarovanju, ki uzakonja valorizacijo pokojnin z enotnim količnikom. Pismo so poslali pristojnim republiškimi organom. ft

MIHA KLINAR ČAS NA BREZGESTJU V. del TRETJA NOČ

52. nadaljevanje

Nositi tako senco in krivdo v duši pa je za poštenega in občutljivega človeka huje kakor lastna smrt.

Vse to pritiska nanje in jih tira na rob tesnobe. Šele ko se oglasi Martin, da bo šel, se oddahnejo.

»A vseeno bi moral iti še kdo z menoj! Obvestiti bo treba tudi komandanta mesta ali pa žandarmerijo ali koga drugega, naj vendar že pošljejo sem vojsko in razstrelijo predor! Drugače bomo še pred svitom imeli Nemce za vratom.«

»Seveda, še nekdo bo moral s teboj,« pritrjujejo.

»No, prav, grem pa še jaz.«

»In jaz!«

Trije so. Ne bo jih strah...

7

Obergefreiter tretje desetine prvega voda kompanije planinskih lovcev še vedno ne more v svojih možganih prebaviti psov in groženj, ki jih je bil slišal od svojega zugsführerja. Boji se raporta, ker ve, da to ne bo navaden kasarniški raport, še bolj ga pa skrbi, ker je moral s svojimi vojaki ostati na položaju, ki ga je s streljanjem izdal in na katerega bo sovražnik, če je kje v bližini, najprej udaril.

Tako razmišlja, pravzaprav psuje v sebi zugsführerja in sebe, ki je tako neumno reagiral na streljanje in krogle, ki so iznad prodora prižvižgale pred uro čez vas nad njegove položaje. A kako bi v temi in zaradi varljivega videza ozemlja vedel, da prihajajo izza vasi, saj so plamenčki, ki so pri vsakem strelu sikali iz pušk za hrbtom njegovih položajev, bili videti tako blizu, kakor da prihajajo in ugašajo svoje ognjene jezičke nekje s pobočja nad hišami, krogle pa so sikale in žvižgale tako nizko nad njegovo desetino, da je bil prepričan, da so bile sovražnikove in ne njihove.

Zato je ukazal svojim, naj se obrnejo proti zahodu in celo upal, da bo zaradi svoje odločitve pohvaljen, saj bi se sovražnik, ko bi bil nekje med njihovim in napadalnim vodom, znašel med dvema ognjema in bi ga z lahkoto uničili.

A kaj ko sovražnika ni bilo in je streljal v svoje. Mogoče je celo koga ranil in ubil? Zugsführer mu tega sicer ni povedal, toda psoval in zmerjal ga je kakor kakega rekruta ter mu grozil z vojnim sodiščem.

Torej je s svojim samovoljnim poveljem, skrbi obergefreiterja, lahko povzročil tudi kako žrtev med svojimi? Če jo je, potem..., ne upa v sebi izgovoriti misli do kraja, saj je že brez tega, da bi si jo povedal, že celo uro prisotna v njem v podobi oficirskih sodnikov, ki mu z ledenim glasom berejo, kaj je zagrešil, in ki mu potem, ne da bi za odtenek spremenili svoj ledeni glas, preberejo smrtno obsodbo: »Obsojen na smrt z ustrelitvijo! Obsodba se izvrši takoj!« Potem vidi četverkot eksekucijskega voda, ki ga pelje k zidu, se razmakne, eksekucijska desetina čaka s pripravljenimi puškami na povelje, jih na povelje prisloni k rami, naperi vanj in...

Mrliški znoj se mu že ob tej podobi, ki jo gleda v sebi, nabira na čelu. Že skoro celo uro si ga otira z rokavom plašča. V glavi mu šumi, zvoni, da ne sliši nič drugega v tej preletni tišini, ki je bolj neznosna kakor stebri dima, zemlje, plahutajočega jekla, ogenj in hrup pekla, ki ga je doživel in preživel pri naskokih pri trdovratni sovražnikovi obrambi Narvika tam daleč na severu na Norveškem, v bitki, kakršne ni ne prej ne potem, ko so jih naravnost z Norveške z letali pripeljali do Berlina in nato z vlakom na francosko fronto, več doživel. Boji za Chemin des Dames prve dni junija pred desetimi meseci so bili v primerjavi z boji za Narvik na Norveškem komaj vredni svojega imena, čeprav je tudi Chemin des Dames terjal precej žrtev.

»Narvik?« mu grenkoba skremži obraz ob spominu, ki je prav tako že od trenutka, ko ga je zugsführer začel psovati, ves čas prisoten v jedki grenčici, ki mu preplavlja zavest. Ali ni takrat obvaroval smrti prav tega nevhvaležnega, tega prekletega zugsführerja, ki je tik pred sovražniki

utrdkami pred Narvikom v smrtnem strahu izbuljil oči kakor polž, ko je padla predenj sovražna ročna bomba, in se zvil v nemočem krču, s katerim ga je ohromil strah pred koncem. In ta bomba bi čez trenutek ubila zugsführerja, ko bi on, ki je po naključju ležal samo meter od njega, v prebliku drobca sekunde ne zgrabil tistega nasekano izobilikovanega jeklenega jajca in ga istočasno sunil tako daleč stran nazaj proti sovražniku, da je eksplozirala v zraku dobrih deset metrov od njiju, tako da so samo drobci zacvrčali nad njima v prazen grm zraka, ki ga je zarisala eksplozija.

Življenje je rešil temu fahnriškemu psu, ta pes pa mu v zahvalo grozi z vojnim sodiščem, namesto da bi se znesel nad tistimi nad predorom, ki so streljali tako visoko, da so se krogle nosile sem in ogrožale njegovo desetino.

Da, tisti hudiči tam bi zaslužili besede, ki jih je moral požreti on. Oni, vsaj nekateri med njimi, so streljali kar na slepo, saj se še vedno najdejo med njimi taki, ki se boje ubiti človeka, četudi je ta človek sovražnik.

O, še so taki med njimi, ki streljajo v zrak, ker mislijo, da je v vojni ubijanje greh, ali pa, da bodo ubiti sami, če bodo natančno merili in ubijali sovražnike. Ravna se po Pismu: Kdor potegne meč iz nožnice, bo z mečem pokončan.

Vraževerneži ne pomislijo, da brez meča in ubijanja ni mogoče zmagati. Ko bi Führer tako odločno pred dobrim letom in pol ne potegnil prvi meča iz nožnice in ko bi veljal tisti svetopisemski rek, ki ga je Kristus rekel Petru na Oljski gori, bi danes Führer ne imel že skoro vse Evrope razen tega prekletega, usranega in ušivega Balkana pod seboj, marveč bi bil namesto zmagovalca poraženec.

Ko bi Führer čakal na prvi udarec, kakor čakajo napadeni in šele potem potegnejo meč iz nožnice, ko ga več ne utegnejo, bi bili danes v Berlinu Poljaki, Francozi in Angleži in drugi poraženci. Tako pa že s prvim napadom izbija napadenim meče iz rok, še preden utegnejo prestreči udarec napadalnega nemškega meča.

Najbrž bi tudi apostol Peter obvaroval Kristusa pred rimskimi vojaki in judovskimi hlapci, ko bi odločneje udaril.

Ne obramba, bliskovit napad odloča o zmagi! Führer je prvi potegnil meč iz nožnice in danes je lahko že vsemu svetu jasno, da bo izšel iz te vojne kot zmagovalca.

»Ich glaube an Führer!« si dopoveduje. Veruje v Hitlerja in njegovo napadalno bliskovito vojno. Ali ni tega že neštetokrat dokazal? In zdaj naj njega, ki je do kraja vdan Führerju, zaradi tistih, ki so streljali v zrak in ogrožali položaj njegove desetine, kakor da jo obstreljuje sovražnik, pride pred vojno sodišče in pred žid on, samo zato, ker je te bojazljive riti (»Diese scheissidreackige Arschöcher!«) zamenjal s sovražno vojsko in ker se je ravnal po pravilu, da je napad najboljša obramba; po pravilu, ki so mu ga vcepili v dušo prvi dan, ko je postal vojak, in ki ga sam sleherni dan ponavlja kot obergefreiter vojakom svoje desetine.

»Diese Arschlöcher, diese Saboteure, diese Volksschädlinge, diese Feiglinge sollte man vor dem Kriegsgericht stellen und nicht mich!«

Tako bo povedal pred vojnim sodiščem, če se bo zugsführerjeva grožnja uresničila.

Naj poiščejo tiste, ki so tiščali glavo in rit za varen zaklon in merili v mesec in zvezde, kakor da se sovražnik skriva nekje za oblaki, za temi črnimi, na robovih tlečimi cunjami in ne pred predorom, ki ga je treba zavzeti in kamor je zdaj, ko je že vse mimo, nesel svojo rit slavohlepni in strahopetni zugsführer, ki se ima samo njemu in njegovi vojaški prisebnosti zahvaliti, da ga ni vzel hudič že pred Narvikom.

»Verfluchter Hund! Undankbares Arschloch! Dreckiger Sau...«

O, in ta preletni pes, ta nevhvaležna ritna luknja, ta usrana svinja, ta, ni dovolj svinjske besede, da bi ga imenoval, je za Narvik prejel železni križec, a on, ki je to svinjo rešil, samo »sturmbzeichen«. Privoščil bi mu, da bi se od nekod vzela močna sovražna enota in da bi vnovič zaropotalo tam pred predorom, tako močno zaropotalo, da bi imel ta zugsführer, ki zanj ni niti v vojaškem jeziku dovolj svinjske besede, takoj polne blače in da bi ga popadel prav tak krč, kakor ga je pred Narvikom in ga premetaval kakor nemočno ribo, vrženo na suho.

Sedma premiera v gledališču

V soboto, 6. maja zvečer bo v amaterskem gledališču Tone Čufar sedma letošnja premiera. V režiji in sceni Srečka Tiča se nam bo gledališče predstavilo z uprizoritvijo drame v dveh delih »Prosti dan«, ki jo je napisal danski dramatik in pisatelj Otto Leck Fischer. Fischer velja še danes za enega najbolj igranih dramatikov skandinavskih dežel, in leta 1955 je tik pred svojo nenadno smrtjo, umrl je star komaj dvainpetdeset let, prejel za svoje zadnje dramsko delo »Kruh oblasti« nagrado za najboljšo dramo skandinavskih držav.

Na naše odre je prišel Fischer prav po zaslugi njegove drame »Prosti dan«, ki si je po uspehih na skandinavskih odrih utrla pot na evropske, pa tudi druge odre po svetu. Ljubljanska Drama jo je uprizorila leta 1959 in v vlogi matere Marije je igrala Elvira Kraljeva slavila svoj jubilej — štiridesetletnico umetniškega dela. »Prosti dan« pa so precej igrali tudi amaterski odri, kljub temu da drama terja precejšnje tehnične zmogljivosti. Na vseh odrih pa je »Prosti dan« doživel velike simpatije publike, saj je v liku Marije, garaške, vse razumevajoče in

vsem žrtvujoče se matere in žene, toplo prikazana že skoraj tragična usoda sodobne žene in matere, ki si svoj prosti dan lahko vzame le sama tako, da enostavno pobegne od doma. V drami »Prosti dan« zaživi cela vrsta slik in sličic našega družinskega vsakodneva in naša sodobnost se nam pokaže in razkrije v lučeh, za katere smo vse preradi in prehitro slepi.

V glavni vlogi matere Marije nastopa Stanka Geršakova, poleg nje pa nastopajo še Jernej Pogačnik, Slavko Polanc, Vida Vidmarjeva, Božo Pančur, Janko Markelj, Ta-

tjana Koširjeva, Ančka Vistrova, Tilka Čimžarjeva, Franjo Lotrič in Vera Smukavčeva. »Prosti dan« je režiral Srečko Tič, ki je pripravil tudi sceno. Sobotna premiera in nedeljska večerna ponovitev drame »Prosti dan« bo tudi za abonma SOBOTA in abonma NEDELJA, na kar še prav posebej opozarjamo vse gledališke abonente.

-nj

Za odkup in ureditev Finžgarjeve hiše so prispevali

Učenci VI. in VII. razreda osnovne šole Dravograd — 170.38; Dijaki učiteljskega in gimnazijskega pedagoške smeri v Ljubljani — 223.18; Osnovna šola Tone Čufar Jesenice — 1.209.—; Turistično društvo Jesenice — 50.—; Učenci osnovne šole Primoža Trubarja Laško — 89.54; Železarna Jesenice — 1.500.—; I. osnovna šola Šostanj — 460.—; aktiv ZMS na ekonomski šoli Murska Sobota — 55.85; Osnovna šola Rado Robič Limbuš — 361.—; aktiv ZMS na ekonomski šoli Murska Sobota — 150.—;

Do 3. maja 1967 je bilo zbranih skupno 14.300.43 N din.

Za prispevke se vsem darovalcem iskreno zahvaljujemo!

Prispevke nakazujte na žiro račun: 5153-679-2135 ZVEŽA KULTURNO PROSVETNIH ORGANIZACIJ OBČINE JESENICE, sklad za odkup Finžgarjeve rojstne hiše.

Ali vokalna glasba na Jesenicah res stagnira?

Poleg pred dvema letoma ustanovljenega srednješolskega mladinskega pevskega zbora in šolskih pevskega zborov, je deloval zadnja leta na Jesenicah le komorni zbor Svobode Tone Čufar. Le-ta se je trudil obdržati ob ustanovitvi oziroma ob svojem prvem koncertu doseženo raven. Jesenice bi ostale brez moškega pevskega zbora, če bi tega ne zastopal na pogrebi in manjših prireditvah »Vebrov okteta« in če bi v začetku minulega leta ne ustanovili svoj zbor martinariji, letos pa zbor jeseniških upokojencev. V letošnjem letu so redno vadili kar trije odrasli pevske zbori. Z dosti manj truda bi bil dosežen večji uspeh, če bi vadili zbori skupaj, vendar ta predlog pevovodje jeseniške Svobode ni naletel na ugoden odmev. Ker je zborovodja vseh treh zborov, vadi v vseh zborih iste pesmi, zato so se prvič že uspešno predstavili na letošnji prvomajski proslavi, v maju pa bodo imeli tudi skupni koncert. Na Jesenicah goji slovensko narodno, umetno in borbeno pesem okrog 60 odraslih pevcev, ki bodo na večjih prireditvah nastopali skupaj, lahko pa tudi posamezno. Prav gotovo ni važno ime zbora, temveč je važno ime redna vadba in ponovna poživitev moškega pevskega zbora. Poleg že poznane komornega zbora, so tudi martinariji z rednimi vajami, čeprav ob težkem delu, dosegli že lep uspeh. Ne zastajajo pa dosti upokojenci, ki so prvič samostojno nastopili na dan žena. Nastop na prvomajski proslavi in na skorajšnjem majskem koncertu, na katerem bosta

poleg komornega zbora nastopila zbor martinarjev in zbor upokojencev posamezno ter ob zaključku združeni moški zbor, je in bo dokaz poživitev pevske dejavnosti na Jesenicah. Z rednim nadaljnjim vadenjem pa bo mogoče tudi kvaliteto vseh zborov dvigniti na primerno raven in zopet bodo Jesenice lahko ponosne na svoj moški pevske zbor, oziroma na moške pevske zbor, kot so bile že nekoč. Prav bi bilo, da bi dobili vsi trije zbori med Jeseničani dovolj moralne podpore in da bi zbori privabili v svoje vrste tudi mlajše pevce, ki se lahko vključijo v kateri koli zbor.

Narodni heroj Anton Dežman - Tonček na Javorniku

Krajevni odbor ZZB NOV Javornik — Koroška Bela je na svoji redni seji sprejel več sklepov. Za dan zmage bo na predvečer povabil vse matere in vdove padlih borcev NOB na skromno pogostitev. Danes, 6. maja zvečer bo v dvorani osnovne šole na Koroški Beli predaval narodni heroj Anton Dežman-Tonček o dražgoški bitki, pred tem pa bo godba na pihala javorniške Svobode imela krajši koncert. Predavanja borcev bodo organizirali tudi v osnovni šoli Koroška Bela.

Na isti seji so imenovali tudi komisijo za proslavo pomembnih dogodkov in krepitev tradicij NOB. V. M.

Peta razstava na Jesenicah

Nocoj bo v mali dvorani delavskega doma na Jesenicah odprta že peta razstava v tem letu. Jeseničanom se bosta predstavila s svojimi deli akademski kipar STANE JARM in slikar ANTON DOLC.

Stane Jarm se je rodil leta 1931 v Osilnici pri Kočevju. Šolal se je na šoli za umetno obrt in na oddelku za kiparstvo (pri prof. B. Kalinu) Akademije likovnih umetnosti v Ljubljani. Samostojno in skupinsko je razstavljal že v številnih krajih Slovenije. Leta 1962 je prejel nagrado za kiparstvo republiškega odbora za prosla-

vo 20-letnice revolucije, leto kasneje pa nagrado Prešernovega sklada. Razstavlja 14 plastik.

Anton Dolc pa je rojen leta 1930 v Rečici ob Savinji. Član društva likovnih umetnikov je od leta 1966, sicer pa je po poklicu zdravnik. Tudi on je že razstavljal v številnih krajih ožje in širše domovine. Razstavlja 21 slik.

Razstava, ki jo je omogočil Loški muzej iz Skofje Loke, bo odprta nocoj ob 18. uri s kratkim kulturno umetniškim programom, ki ga bo izvajal godalni kvartet glasbene šole.

Občni zbor elektrotehniškega društva Jesenice

Sredi aprila je bil redni občni zbor ED Jesenice. Na njem so se člani pogovorili o svojem dosedanjem in prihodnjem delu. Društvo skrbi predvsem za dodatno izobraževanje svojih članov. Zato so tudi strokovna predavanja, seminarji in poučne ekskurzije glavne oblike dela društva.

S tekočimi problemi se bori v glavnem manjše število članov, za širše akcije pa povabijo k sodelovanju tudi ostale člane, ki so za tako delo zainteresirani. Zaradi lažje porazdelitve dela delujejo tri komisije in sicer: komisija za jaki tok, komisija za šibki tok in komisija za razsvetljavo. Vse te komisije so bile v tem času precej aktivne, zlasti še komisija za razsvetljavo, ki se je posebno izkazala v času hokejskega prvenstva.

Na svojih rednih in izrednih sejah je UO razpravljala o delu in programu društva, o povezavi z zvezo in občin-

skimi organi. Predsednik se je udeležil tudi vseh sej občinskega sveta in sej EZS v Ljubljani. Člani UO so se udeležili tudi naslednjih posvetovanj in seminarjev:

- posvetovanje o strel vodih
- seminar o strel vodih
- seminar o varnosti v elektrotehnik, ki se je nanašal na delo elektrotehnikov v zagotovitvi varnosti pri vsakdanjem delu z električnimi aparati.

Poleg tega so se udeležili tudi občnega zbora Elektrotehniške zveze Slovenije in skupščine SMEITA.

Za strokovno izpopolnje-

vanje članov pa so bile organizirane ekskurzije na Zagrebški velesejem, na sejem sodobne elektronike in v valjarno Bela. Nekaj članov se je udeležilo tudi ekskurzije na Dunaju, Češkoslovaško in Madžarsko, ki jo je organiziralo DSIT (Društvo strojnih inž. in tehnikov). Samostojne ekskurzije y inozemstvo pa društvo ni organiziralo zaradi premajhnega števila prijav. Priredilo pa je izlet na Veliko planino.

Poleg ekskurzij pa je bilo organiziranih tudi več predavanj. Tako je inž. Sikošek govoril o visokonapetostnem omrežju na Gorenjskem z ozirom na železarno Jesenice. O varnosti pri delu je predaval predavatelj ŽTP Ljubljana, inž. Sebaheer pa o gradnji nuklearne elektrarne.

v Sloveniji. Nadalje je bil organiziran debatni večer, na katerem so govorili o razsvetljavi, ki ga je vodil tovariš Kos Boris. O 60-tonski ASEA peči pa je predaval predavatelj iz Švedske.

Žal pa je bila udeležba na predavanjih slaba. Prav tako je predsednik tovariš Peter nelj izrazil skrb zaradi tega, ker je med člani premalo mladih, saj bi pravzaprav ti morali biti glavni nosilci društvene dejavnosti. Tudi drugi člani so pripomnili, da je v društvu včlanjenih premalo elektrikarjev, saj jih na področju od Lesc do Jesenic deluje precej več.

Po končanih poročilih se je razvila živahna razprava. Člani so govorili o bodočem delu, nakazali smernice za nove naloge in iz tega povzeli zaključke:

- društvo bo še naprej skrbelo za strokovno izobraževanje svojih članov
- organizirali bodo tudi zne jezikovne tečaje

— na gimnaziji in osnovni šoli naj se organizirajo predavanja o elektrotehnik in s tem zainteresira mladino za ta poklic, kajti zanimanje zanj je na Jesenicah padlo, pri čemer je verjetno skrivna tudi kadrovska politika ŽJ.

— za boljšo povezavo med člani in za obravnavanje tekočih problemih bodo organizirali vsaka dva meseca debatne večere.

Ob koncu občnega zbora je bil javno izvoljen nov UO ED Jesenice, v katerem so inž. Jože Kramar, inž. Emil Ažman, Franc Jamar, Mirko Zupan in Boris Kos, vsi iz železarne Jesenice in inž. Franc Mulej za ŽTP, inž. Janez Pšenica za Elektro-Zirovnica, Anton Špendov za HE Moste ter Franc Ramoveš iz Verige-Lesce.

Po občnem zboru je bil organiziran družabni večer, ki so ga člani preživeli v prijetnem vzdušju.

inž. Daniel Langus

Telesna kultura

Praznik na zasneženem Triglavu

Lepo, sončno vreme je v prvomajskih dneh bogato nagradilo ljubitelje gora. Ze v soboto popoldne, 29. aprila, so z neučakanimi koraki hiteli planinci z vseh strani na Zasipško planino, v romantično triglavsko dolino Krme, kjer je bil letos start republiške, triglavske, Titove štafete. V prijazni in gostoljubni Kovinarski koči javorniških planincev na Zasipški planini so številni udeleženci skupaj z mnogimi smučarji prenočili. Vsi so se hoteli čimprej povzpeti na zasneženi Triglav, od koder naj bi krenila letošnja republiška štafeta.

V nedeljo se je že v zgodnjih jutranjih urah skozi spodnjo in gornjo Krmo proti Kredarici vila dolga kolona mladih in praznično razpoloženih ljudi. V dopoldanskih urah se je zbralo na Kredarici čez petdeset planincev iz Vrhniške, Mojstrane, Ljubljane, Jesenic in iz številnih drugih krajev. Vreme in razpoloženje je bilo odlično. Popoldan je pisana reka veselih mladih ljudi pod skrbnim vodstvom naših najboljših gorskih vodnikov in gorskih reševalcev naskočila zasneženi vrh Triglava. Ob 16. uri se je zbralo na vrhu Triglava čez štirideset mladih plezalcev in alpinistov, ki so se v družbi starejših počutili ponosne in varne.

Vse udeležence je toplo pozdravil predsednik občinskega komiteja ZMS Jesenice Milan Fülle in prebral pozdravno pismo za 75. rojstni dan maršalu Titu. Pozdrave z najboljšimi in iskrenimi željami so vsi navzoči navdušeno in toplo pozdravili. Tov. Fülle je štafetno palico, ki so jo izdelali mladi jeseniški železarji, izročil prvemu nosilcu, najstarejšemu udeležencu letošnje republiške, triglavske, mladinske štafete, plezalcu in alpi-

nistu, požrtvovalnemu reševalcu Maksu Medji. Na vrhu Triglava je spregovoril še predstavnik sekretariata Planinarskega saveza Jugoslavije in član UO PZS inž. Pavle Šegula ter prvim nosilcem zaželel srečno pot.

Prvi nosilci letošnje slovenske štafete so odhiteli po zasneženem grebenu Triglava navdušeno pozdravljeni proti Kredarici, kjer je štafeta tudi prenočila. Prvega maja, na praznik dela, so smučarji prenesli štafetno palico iz Triglavskega doma prek triglavskega ledenika mimo Staničeve kočice in skozi gornjo in spodnjo Krmo na Zasipniško planino, kjer je štafeta ponovno prenočila. V torek, 2. maja, pa so planinci prenesli štafetno palico skozi gornjo Radovno k spomeniku v Srednjo Radovno, kjer so jo od planincev prevzeli mladinci in mladinke, ki so z njo pohiteli na Mežakljo. Tu so nosilci v našem počitniškem domu ponovno prenočili.

V Srednji Radovni je bila majhna, toda prisrčna spominska slovesnost v spomin na žalostne dogodke, ko je 20. septembra 1944 okupator to vas do temeljev požgal in ko je zgorelo tudi 24 domačinov.

Z Mežaklje je štafeta v sredo, 3. maja nadaljevala pot prek Obrance, kjer so se jeseniški prvoborci 1. avgusta 1941 prvič spoprijeli z okupatorjem. Preko Poljan je štafeta ob 10. uri prispela v Moste pri Žirovnici, kjer je okupator pred 25 leti ustrelil 29 talcev. Tu sta se združili letošnja republiška štafeta in lokalna jeseniško-karavanska štafeta, ki je odšla na pot iz Završnice od spomenika prvega sekretarja SKOJ Dragoljuba Milovanovića. Na svoji poti je tudi lokalna štafeta obiskala pomembna spominska obeležja in spomenike iz časa NOB.

Na vsej poti so tako triglavsko, kakor tudi karavansko štafeto toplo in navdušeno pozdravljali smučarji, planinci, plezalci in alpinisti skupaj s prebivalci osamljenih vasi pod gorami in prebivalci Radovne, Poljan, Blejske Dobrave, Hrušice, Jesenic, Javornika in Koroške Bele ter ji pripravili prisrčne, praznične sprejeme.

Na Jesenicah smo sprejeli lokalno — karavansko štafeto v sredo, 3. maja ob 9. uri v prenapolnjenem gledališču Tone Čufar. Sekretar občinskega komiteja ZMS tov. Zlato Vogrič je prebral pozdravno pismo tovarišu Titu za njegov rojstni dan. Krajši kulturno-umetniški program pa so izvajali srednješolski mladinski zbor in recitatorji iz gimnazije in železarskega izobraževalnega centra. Štafeta je nadaljevala pot do spomenika na Javorniku, naprej do Most, kjer se je priključila republiški štafeti, pa so jo prepeljali člani AMD Jesenice. Žuro

Še dve točki

V prvenstveni tekmi slovenske odbojbarske lige je ekipa Jesenic v gosteh premagala Izolo s 3:2 (6:15, 10:15, 15:9, 15:1, 15:5). Pred okoli 200 gledalci je tekmo sodil Debevc iz Postojne.

Odbojkarji Izole in Jesenic so se dogovorili, da tekmo zadnjega kola odigrajo že za praznik 1. maj. V vrstah domačinov je manjkalo nekaj standardnih igralcev, ostali pa so igrali precej nereseno, tako da je zmaga Jeseničanov povsem zaslužena. Zanimivost srečanja je, da so Jeseničani spremenili poraz 2:0 v zmago 3:2. Od Jeseničanov sta bila najboljša Prešeren in Krevselj, pri domačinih pa ne moremo pohvaliti nobenega. Izid srečanja bi bil lahko povsem drugačen, če ne bi sodnik Debevc napravil nekaj grobih napak.

Za Jesenice so igrali: Bajt, Preželj, Krevselj, Potočnik, Prešeren, Resler, Pristov, Kavčič, Novak in Gasar. P. K.

Prijateljski nogomet

V ponedeljek, 1. maja sta se na igrišču pod Mežakljo v prijateljski nogometni tekmi srečali enajsterici Trbiža in Jesenic. Zmagali so gostje z 2:1. Gol za Jesenice je dosegel Medja. Na igrišču se je zbralo le malo gledalcev, med njimi pa so bili v glavnem gostje iz Trbiža. Nogometaši iz Trbiža so domačim nogometašem podarili nogo-

metno žogo in šopek rdečih vrtnic.

Nogometaši Jesenic bodo v nedeljo odigrali prvenstveno tekmo z enajsterico Svobode v Šenčurju. Pionirji pa so med tednom premagali svoje vrstnike Triglav iz Kranja na igrišču pod Mežakljo z rezultatom 3:0.

- or

Športne brzojavke

Za konec zveznega treninga mladincev — skakalcev je bila na 25-metrski skakalnici na Zelenici meddruštvena tekma za člane in mladince. Naši predstavniki so skakali takole: pri starejših mladincih je bil 2. Pagon, 4. pa Krznarič, pri mlajših mladincih pa Rakov 3.

Republiškega finala Slovenije za pokal SFRJ v namiznem tenisu se je udeležilo 15 moških in 7 ženskih ekip. Naše predstavnice so igrale z Odredom 3:0, proti kranjskemu Triglavu pa so izgubile 3:1.

Košarkarji Jesenic bodo v soboto odpotovali v Maribor, kjer bodo odigrali prvenstve-

no tekmo slovenske košarkarske lige z moštvom ŽKK Maribor. Mladinci pa bodo imeli v gosteh moštvo Sore iz Medvoda.

Smučarski klub Mojstrana priredi v nedeljo, 7. maja tradicionalni 9. zlatorogov veslesalom v Vratih. Cesta v Vrata je prevozna za vsa motorna vozila. Start bo ob 10. uri na plazu iz luknje.

ČESTITKE

Delovnemu kolektivu železarne, predvsem pa sodelavcem v delovnih enotah in vsem občanom, čestitata ob prazniku dela in želita mnogo delovnih uspehov nekdanja sodelavca — vojaka:

Janko Jelovec,
VP 3922/13, Raška
Srbija
Franc Pintar,
VP 3065/16-a, Sombor

Anekdota

Pisatelj in pesnik Johann Wolfgang Goethe, za katerega je francoski pesnik Jean Moréas rekel, da je največji Nemec prav zato, ker je najmanj Nemec, je sedel nekega večera v gostilni in pil vino z vodo. Pri sosednji mizi je sedela družba objestnih študentov, ki so pili vino. Eden med njimi vpraša Goetheja:

»Čemu mešate vino z vodo in ga tako kvarite?«

Pesnik mu pojasni: »Sama voda napravi živa bitja nema. To dokazujejo ribe. Samo vino vodi v nemnost. To dokazujejo vi, mladi gospodje. Ker pa ne želim biti ne eno ne drugo, mešam vino z vodo.«

Uporabniki cest

Z razcvetom narcis se bo zelo povečal promet na cesti v Rovte. Ker je cesta ozka, zavita in strma je na njej vpeljan poseben prometni režim, ki dovoljuje vožnje v eno smer le ob določenih urah, vmes pa je cesta odprta za promet v nasprotni smeri. Zato prometni organi opozarjajo vse voznike, ki nameravajo potovati po tej cesti, da upoštevajo cestno prometne označbe na cesti. Ker je cesta na nekaterih mestih dokaj strma in vijugasta zahteva od voznika — še posebno pa od tistega, ki ceste ne pozna — vso pozornost. Ker se takšni izleti v naravo po navadi zaključijo za izletnike v več ali manj negotovem stanju, bi še posebej opozorili voznike, da naj se alkohola izogibljejo, če pa se mu že ne morejo odreči, naj pripelje vozilo in izletnike domov kdo drug, ali pa naj gredo domov kar peš — ker bo tako najbolj varno in najceneje.

Voznike bi opozorili še na to (seveda to velja tudi za one, ki bodo šli v Rovte peš), da imajo zaenkrat še dosti poljan, na katerih cveto narcise, vendar, če bomo še vnaprej nadaljevali z brezsmiselnim in vandalskim trganjem cvetic, bodo te poljane kaj kmalu osirotele. Verjetno ne bo nič hudega, če si vsak turist odtrga dve ali tri cvetlice, nikakor pa ne gre nabirati ogromne količine rož, potem pa na kakem skritem kraju izbrati samo najlepše. — Zavržene potem ležijo raztresene vsepovsod, izletniki pa jih še vedno odneso domov cele šope, da o tistih, skritih v nahrbtnikih in potovalkah sploh ne govorimo. S. H.

Jakopič zmagovalec

Na tradicionalnem prvomajskem veslesalomu na Okrešlju pod vrhovi Kamniških Alp se je na praznik 1. maj zbralo nad sto smučarjev in smučark, ki so se pomerili na 1300 m dolgi progi s 30 vratici in 350 m višinske razlike. Poleg naših smučarjev so na tem tekmovanju nastopili tudi Avstrijci, ki so poslali močno ekipo iz Badgasteina.

V članski konkurenci je z veliko prednostjo več kot dveh sekund zmagal letošnji državni prvak Blaž Jakopič. Med starejšimi mladinci pa je bil prvi Jože Gazvoda. V konkurenci mlajših mladincev je zmagal Branikovec Lah, pri mlajših mladinkah pa je zanesljivo zmagala rekonvalescentka Žurajeva, pri starejših mladinkah pa je premočno osvojila prvo mesto Gazvoda.

Tudi vsi naši ostali smučarji so se lepo uvrstili in še enkrat potrdili, da v smučanju nosijo primat. Nera-

zumljivo pa je, da smučarji Jesenic takoj po končanem tekmovanju zapuščajo prizorišče spopadov in ne najdejo niti toliko časa, da bi počakali razglasitev rezultatov. Ta odnos do prirediteljev se ponavlja iz tekme v tekmo, zato se bo moralo vodstvo v prihodnje odločiti za drugačen način odhoda.

REZULTATI:

Člani: 1. Jakopič (J) 58,5, 2. Brummyer (B) 1:00,7, 3. Harold (Fužinar) 1:01,8, 4. Vogrinc (Branik) 1:02,0.

Članice: 1. Tevž (F) 1:02,6, 2. Vatovec (B) 1:12,5, 3. Vilman (J) 1:20,9.

Starejši mladinci: 1. Gazvoda (B) 1:00,0, 2. Majniger (B) 1:04,0, 3. Pogačnik (J) 1:04,4.

Starejše mladinke: 1. Gazvoda (J) 1:14,2, 2. Smolej (J) 1:21,0.

Mlajši mladinci: 1. Lah (B) 1:03,7, 2. Štravs (J) 1:06,1, 3. Albreht (J) 1:06,2.

P. K.

Kaj bomo gledali v kinu

Kino RADIO

6. in 7. maja ameriški barvni film NABOJ ZA ZLOČINCA, ob 17. in 19. uri.

8. maja italijanski barvni film TARAS, SIN ATILE, ob 17. in 19. uri.

9. in 10. maja ameriški angl. barvni CS film HEROJI TELEMARCA, ob 17. in 19. uri.

11. maja španski barvni film KARMEN IZ GRANADE, ob 17. in 19. uri.

12. maja angleški film MIKAVNOST, ALI KAKO JO PRIDOBITI, ob 17. in 19. uri.

13. maja ameriški barvni film NE POSILJAJ MI ROZ, ob 17. in 19. uri.

Kino PLAVZ

6. in 7. maja ameriški angl. barvni CS film HEROJI TELEMARCA, ob 18. in 20. uri.

8. in 9. maja ameriški barvni film NABOJ ZA ZLOČINCA, ob 18. in 20. uri.

10. maja španski barvni film KARMEN IZ GRANADE, ob 18. in 20. uri.

11. in 12. maja franc. ital. barvni film OROŽNIK V NEW YORKU, ob 18. in 20. uri.

13. maja italijanski barvni film ZAKON PO ITALIJANSKO, ob 18. in 20. uri.

Kino ŽIROVNICA

6. maja ameriški barvni film VESELE DEKLICE.

7. maja nemški film ČAROVNIKOV OBRACUN.

10. maja ameriški barvni film NABOJ ZA ZLOČINCA.

13. maja amer. angl. barvni CS film HEROJI TELEMARCA.

Kino DOVJE

6. maja nemški film ČAROVNIKOV OBRACUN

7. maja ameriški barvni film VESELE DEKLICE.

11. maja ameriški barvni film NABOJ ZA ZLOČINCA.

13. maja franc. ital. barvni film OROŽNIK V NEW YORKU.

Kino KOROSKA BELA

6. maja — zaprto!

7. maja jugosl. nemški barvni CS film SUT.

8. maja amer. angl. barvni CS film HEROJI TELEMARCA.

13. maja angleški film MIKAVNOST, ALI KAKO JO PRIDOBITI.

Kino KRANJSKA GORA

6. maja nem. jug. barvni film SUT.

7. maja franc. ital. barvni film OROŽNIK V NEW YORKU.

11. maja amer. angl. barvni CS film HEROJI TELEMARCA.

12. in 13. maja ameriški barvni film NABOJ ZA ZLOČINCA.

ZAHVALA

Sindikalnemu odboru HVŽ se najlepše zahvaljujem za prejeto denarno pomoč v času mojega zdravljenja.

Franc Aleš

ZAHVALA

Sindikalnemu odboru elektrodne oddelka se iskreno zahvaljujem za pomoč ob izgubi mame.

Marija Gregorič

Zahvala

Za veliko požrtvovalno delo pri reševanju našega sinka Gabra iz nevarnega področja pod Voglom se mladim reševalcem Jožu Kocjancu, Košnik Jožu, Marjanu Lavtižar, Hinku Gardener in Janezu Medja iz Bohinja ter Francetu Pesjaku iz Jesenic iskreno zahvaljujemo. Hvala tudi Janku Kocjanc in Francu Arhu, ki sta se ponovno spustila na kraj nesreče in z vztrajnim iskanjem našla aparat z Gabrovimi zadnjimi usodnimi posnetki, ki so nenadomestljiv spomin nanj.

Zahvaljujemo se tudi dr. Hribarju in vsem ostalim v Bohinju, ki so ob nesreči pomagali posebno san. inšpektorju tov. Krmelju za globoko razumevanje.

V Gabrovem imenu, ki kljub razbohotenju cvetja ni mogel dočakati svoje enajste pomladi se zahvaljujemo tovarišici Tržanovi za ves trud in razumevanje, ki ga je imela z njim in vsem sošolcem, ki so ga zasuli s cvetjem ter ga nosili in spremljali na zadnji poti v prerani grob. Zahvaljujemo se tudi mladinskemu pevskemu zboru in tov. Pribošiču za občutene in ganljive žalostinke od katerih je imel Gaber eno posebno rad.

Težko in tragično izgubo sina Gabra nam je sočustvovanje velikega števila prijateljev in znancev ter naših dobrih sosedov in sestanovalec mnogo olajšalo. Globoko nas je pretreslo ganljivo slovo dveh učencev — sošolcev ob odprtem grobu — iskrena hvala.

Globoka in iskrena zahvala za vsa ustno ali pismeno izražena sožalja. Posebej se zahvaljujemo za ganljivo pozornost in globoko sočustvovanje poslovnih tovarišev in vsega osebja ŽIC, ki nam je v težkih urah nudilo oporo in pomoč.

Iskrena hvala vsem darovalcem za gomilo vencev in cvetja ki je pokrila Gabrov grob. Se enkrat vsem mladim in starejšim, ki so bili v najtežjih trenutkih z nami in, ki so se v velikem številu poslovili od našega malega sinka, ki mu v maju ni bilo dano praznovati svoj rojstni dan ter nam izrekli sožalje in z nami sočustvovali tiha, globoka in iskrena hvala

Rantovi

Gledališče

SOBOTA — 6. maja

ob 20. uri: O. L. Fischer
PROSTI DAN — Drama v dveh delih — Premiera — Za abonma SOBOTA in IZVEN

NEDELJA — 7. maja

ob 15. uri: J. B. P. Moliere
TARTUFFE — Komedija z glasbo in petjem — IZVEN

NEDELJA — 7. maja

ob 20. uri: O. L. Fischer
PROSTI DAN — Drama — Za abonma NEDELJA in IZVEN

ČETRTEK — 11. maja

ob 20. uri: O. L. Fischer
PROSTI DAN — Drama — Za abonma ČETRTEK in IZVEN

Vse cenjene obiskovalce gledališča opozarjamo na pričetek večernih predstav ob 20. uri, ne pa kot doslej ob 19.30. Kljub tej premaknitvi pričetka predstav za pol ure naprej, pa so vse predstave na sporedu končane v dveh urah in so zveze z vlakom in avtobusi ugodne.

Cenjene abonente opozarjamo na abonentski predstavi nove premiere PROSTI DAN v soboto in nedeljo zvečer, vse ostale gledališke ljubitelje pa na popoldansko nedeljsko predstavo komedije TARTUFFE, ki bo edina popoldanska predstava, na kar še posebej opozarjamo gledalce iz okolice. Za vse predstave si rezervirajte vstopnice na telefon 82-200, oziroma si jih zagotovite pravočasno v predprodaji.

ZAHVALA

Sindikalnemu odboru strojnih delavnic se prav iskreno zahvaljujem za denarno pomoč v času moje bolezni. Pomoč mi je bila zelo dobrodošla in sem vesel, da so se me sodelavci tako lepo spomnili.

Franc Slak

ZAHVALA

Sindikalnemu odboru li-varne in sodelavcem se toplo zahvaljujem za pozornost in pomoč ob moji dolgotrajni bolezni.

Rudi Rebolj

ZAHVALA

Zahvaljujem se kolektivu in svojim sodelavcem v DE martinarna — vzdrževanje za sočustvovanje in podarjeni venec, kakor tudi za udeležbo pri pogrebu moje pokojne žene. Zahvaljujemo se zdravnikom dr. Rosensteinovi, dr. Brandstetterju in ostalemu zdravstvenemu osebju za pomoč pri zdravljenju pokojne. Zahvaljujemo se vsem lastnikom osebnih avtomobilov in vsem, ki ste pokojno spremili na zadnji poti. Iskrena hvala tudi sosedom, zlasti tov. Bakičevi za nje-no pomoč in strežbo v boleznih naše drage mame.

Družina Kralj

Dopisujte v »Železarja«

ŽELEZAR

ŽELEZAR — GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA ŽELEZARNE JESENICE — Ureja redakcijski odbor — Glavni in odgovorni urednik Joža Varl — Rokopisov in fotografij ne vračamo — Naslov: Uredništvo »Železarja«, Železarna Jesenice. Telefon 'nt. 758 in 394 — Tisk CP »Gorenjski tisk«.

Poziv

Katastrski urad Jesenice poziva na podlagi 9. čl. Temeljne zakona o izmeritvi zemljišč in zemljiškem katastru (Ur. list SFRJ št. 15/65) vse lastnike, uporabnike in uživalce zemljišč na območju mesta Jesenice, ki ga omejuje:

na severu: bolnišnica, Cesta v Planino pod Golico, Pejce, Razgledna pot, Straža;

na jugu: vznožje Mežaklje vključno železniška proga v Bohinjsko Bistrico, celotno naselje Blejska Dobrava do Vintgarja in reka Radovna;

na zahodu: Kopavnik, Plavški travnik, Žvagnov most;

na vzhodu: Radovna, Sava, Javorniški potok, da takoj pristopijo k zamejčevanju zemljišč z vidnimi in trajnimi mejniki zaradi dopolnitve geodetske izmere navedenega območja.

Mejniki so lahko betonski, velikosti 10 x 20 x 50, ali pa tudi iz naravnega kamna ter obdelani do približno istih dimenzij. Kjer že obstajajo, jih je potrebno odkriti in omogočiti dostop do njih. Zaželeno je, da se mejnike pobeli z apnom ali pobarva z minijem, na parcelo pa pritrdi tablico, na kateri naj bo navedena številka parcele ter podatki lastnika, uživalca ali porabnika zemljišča. Zamejčevanje zemljišč mora biti gotovo najkasneje do 20. maja 1967.

Katastrski urad
Jesenice

MALOPRODAJNE CENE NEKATERIH PREHRAMBENIH ARTIKLOV na dan 24. aprila 1967

Artikel		Zarja tržnica	Rožca pri Čufarju	P-market Jesenice	Živila Kr. gora	Živila na C. Želez.
1. Krompir, star	kg	80	62	90	58	70
2. Čebula	kg	440	—	—	430	430
3. Česen	kg	840	—	—	800	1000
4. Korenjček rdeč, star	kg	250	195	190	250	250
nov	kg	350	—	—	—	—
5. Zelje v glavah	kg	190	—	180	200	200
6. Kislo zelje	kg	140	140	145	120	120
7. Grah v stročju	kg	820	770	—	800	800
8. Špinača	kg	490	—	—	520	520
9. Cvetiča	kg	440	440	360	—	500
10. Por	kg	300	—	305	300	300
11. Zel. solata domača	kg	390	—	—	400	400
italij.	kg	740	740	560	—	—
12. Jabolka	kg	430	430	480	430	430
		465	—	—	—	—
13. Banane	kg	600	550	560	620	620
14. Limone	kg	460	440	415	450	450
15. Pomaranče	kg	490	440	370	460	460
			460	440	—	—
16. Ananas	kg	650	670	600	700	700
17. Kokošja jajčka	kom.	45	42	55	46	44
		55	—	—	—	50

XIV. Končne določbe

203. člen

Za tolmačenje določil pravilnika o varstvu pri delu, je pristojen delavski svet železarne Jesenice.

Tolmačenje ostalih pravilnikov in navodil v zvezi z varstvom pri delu pa daje služba za varstvo pri delu.

204. člen

Pri izvajanju določil tega pravilnika je pristojnim organom samoupravljanja in vodstvom delovnih enot ter služb dolžna služba za varstvo pri delu nuditi vso strokovno pomoč.

205. člen

Za spremembe in dopolnitve tega pravilnika velja enak postopek kot za njegov sprejem po postopku predpisanem v statutu železarne.

206. člen

Pravilnik o varstvu pri delu sprejme delavski svet železarne Jesenice ter ga je treba v roku 15 dni po sprejemu objaviti, veljati pa začne 15 dni po objavi.

207. člen

Vsak delavec železarne mora biti seznanjen z določili tega pravilnika ter upravičen do enega izvoda. Novosprejeti delavci morajo izvode sprejeti ob vstopu na delo.

208. člen

Z dnem pričetka veljave tega pravilnika prenehajo veljati »Splošni pravilnik o higieno-tehničnem varstvu pri delu«, ki ga je sprejel delavski svet železarne Jesenice na 14. seji dne 2. 7. 1959 in posamezna določila drugih splošnih aktov, ki bi bila v nasprotju s tem pravilnikom.

209. člen

Kršitve določil tega pravilnika pomenijo kršitve delovne dolžnosti, za katere delavci železarne odgovarjajo po določilih pravilnika o odgovornosti delavcev železarne. S citiranim pravilnikom so določene tudi kršitve določil varstva pri delu, ki imajo lahko za posledico tudi izključitev delavca iz delovne skupnosti železarne.

210. člen

Pri izvajanju varstva pri delu se mora spoštovati splošne veljavne zakonite predpise, predpise izdane na podlagi zakonov in splošne akte podjetja izdane za izvajanje varstva pri delu.

Predloženi osnutek daje upravni odbor na podlagi sklepa DSŽ z dne 24. 4. 1967 v razpravo zborom delovnih ljudi v delovnih enotah. Vse pripombe in predloge na objavljeni osnutek so dolžne delovne enote in posamezniki dostaviti upravnemu odboru do vključno 30. 5. 1967.

Na podlagi čl. 59, 60 ter 123 temeljnega zakona o varstvu pri delu (Uradni list SFRJ 15/65), 11. in 12. člena republiškega zakona o varstvu pri delu, čl. 3. temeljnega zakona o delovnih razmerjih ter VI. poglavja statuta železarne je delavski svet Železarne Jesenice na seji sprejel naslednji

PRAVILNIK o varstvu pri delu

I. Temeljne določbe

1. člen

Ta pravilnik ureja organizacijo varstva pri delu v Železarni Jesenice (v nadaljevanju železarna), pravice in dolžnosti članov in delovne skupnosti železarne ter ostale naloge iz člena 303 statuta železarne.

2. člen

V Železarni se mora delo organizirati tako, da član delovne skupnosti (v nadaljevanju delavec) s potrebno delovno sposobnostjo ob normalni pazljivosti lahko dela brez nevarnosti za svoje življenje in zdravje, kakor tudi brez nevarnosti za zdravje in življenje sodelavcev s katerimi dela. Z organizacijo varnega dela se mora preprečiti tudi nevarnost škode in okvar na delovnih pripravah in napravah s katerimi delavec posredno ali neposredno dela (rokuje).

3. člen

Delavca je možno razporediti na delovna mesta na katerem naj dela samostojno in brez strokovnega nadzorstva le tedaj, če je poprej ugotovljeno, da je za tako delo usposobljen, kakor tudi za uporabljanje predpisanih varstvenih sredstev in izvajanje ukrepov, ki so potrebni pri določenem delu.

4. člen

Pred nastopom dela na določenem delovnem mestu, mora vsak delavec biti natančneje seznanjen z delovnim mestom, delovnimi pogoji, delovnimi dolžnostmi, z nevarnostmi pri delu, z neposrednimi sodelavci, kakor tudi z organizacijo in delom služb in organov, ki delajo na področju varstva pri delu. Seznanjen mora biti tudi z določili samoupravnih aktov, ki konkretno urejajo varstvo pri delu na tem delovnem mestu.

5. člen

Zaradi zavarovanja zdravja in življenja delavcev in preprečevanja obolenj na delu, železarna izvaja in izboljšuje varstvo na delu z ustvarjanjem varnih pogojev dela, z uporabljanjem sodobnih tehničnih, zdravstvenih, socialnih in drugih mer in ukrepov v skladu z veljavnimi zakonskimi predpisi in samoupravnimi akti ter sklepi organov samoupravljanja.

6. člen

Izvajanje varstva pri delu vsebuje:
— preprečevanje poškodb na delu;
— preprečevanje poklicnih in drugih bolezni delavcev na delu;
— saniranje in izpolnjevanje splošnih pogojev dela;
— organizacijo in nudenje prve pomoči v primerih poškodb, zastrupitev in ostalih obolenj, ki se pojavljajo iznenada, imajo pa lahko škodljive posledice, za delavca ali okolje.

7. člen

Preprečevanje vzrokov poškodb in zdravstvenih okvar na delu vsebuje:
— ureditev in tehnično vzdrževanje delovnih prostorov, delovnih naprav in priprav;
— zajemčanje predpisane površine in prostornine delovnega prostora za vsakega delavca;
— omogočanje zračenja in osvetlitve delovnih prostorov;
— ureditev in vzdrževanje varnostnih naprav na strojih, pogonih, orodju, aparatih in na drugih sredstvih s katerimi se dela;
— varnostne ukrepe za preprečevanje električnih udarov, škodljivih vplivov toplotnih in svetlobnih efektov, požara, škodljivih plinov, tekočin, par, prahu, ropota in vibracije, mraza, strupenih, nalezljivih, razpadajočih, radioaktivnih in drugih nevarnih oziroma škodljivih snovi;

Jesenice, dne 21. 4. 1967

— nabavljanje in dopolnjevanje zalog sredstev in opreme za osebno varstvo pri delu, izgradnjo, ureditev in vzdrževanje, sanitarno higienskih naprav ter nabave sredstev za osebno higieno delavcev;
— analizo virov in vzrokov poškodb na delu;
— analizo poklicnih bolezni in ostalih obolenj v zvezi z delom.

8. člen

Varstvo pri delu vsebuje tudi preprečevanje predčasne in prevelike utrujenosti delavcev s proučevanjem raznih sodobnih oblik in metod dela in predlaganjem racionalne razporeditve časa za odmore ter raznih oblik počivanja oziroma rekreiranja med delom.

9. člen

Varstvo pri delu organizirajo, izvajajo in izboljšujejo vsi člani delovne skupnosti, organi samoupravljanja, vodilni in drugi odgovorni delavci ter strokovne službe.

10. člen

Sodelovanje delavcev železarne pri uresničevanju varstva pri delu zajema posebno:
— dajanje predlogov in sodelovanje pri iskanju in uvažanju bolj uspešnih, koristnih in primernejših ukrepov za odstranjevanje nevarnosti pri delu;

— sodelovanje pri sestavljanju splošnih aktov in programov za uresničevanje ukrepov za varstvo pri delu;

— sodelovanje pri uresničevanju varnostnih ukrepov pri delu.

11. člen

Vsak delavec železarne je dolžan sodelovati pri uresničevanju varnostnih ukrepov pri delu v okviru svojih delovnih dolžnosti in na svojem področju dela.

Vsak delavec je odgovoren za izvrševanje varstva pri delu na delovnem mestu kjer dela.

12. člen

Varstvo pri delu v železarni se uresničuje in pospešuje vzporedno z organiziranjem in pospeševanjem proizvodnega in tehnološkega procesa ter delovnih postopkov nasploh.

13. člen

Varstvo pri delu v železarni uživajo vsi delavci:

- ki so kakorkoli na delu ne glede na dolžino delovnega časa,
- vse osebe, ki delajo v železarni na podlagi pogodbe o delu,
- učenci poklicnih in strokovnih šol, di-jaki, študentje višjih in visokih šol, kadar so na strokovni ali obvezni praksi v železarni,
- tuji državljani, ki so na delu ali na praksi v železarni na podlagi pogodbe,
- vse druge osebe, ki so zavarovane na

podlagi republiških predpisov za primere poškodb na delu ali za poklicna obolenja.

14. člen

Pravico do varstva pri delu imajo tudi vsi delavci drugih delovnih organizacij, če opravljajo remonte, montažo in druga posebna dela v železarni, če je ta pravica dogovorjena s pogodbo.

V primerih iz prejšnjega odstavka tega člena, je organizacijo in koordinacijo varstva pri delu dolžno izvesti vodstvo tiste delovne enote (obrata), v katerih se taka dela izvajajo, ob sodelovanju z izvajalcem in naročnikom teh del. V ta namen je obratovodja dolžan izdati posebno navodilo kako in kateri ukrepi za varstvo pri delu se morajo izvesti, če za take slučaje to še ni določeno s tem pravilnikom ali kakim drugim navodilom.

II. Naloge organov samoupravljanja

1. Delavski svet železarne

15. člen

Delavski svet železarne je v okvirih izvajanja in izboljševanja varstva pri delu zlasti dolžan in pristojen:

— za sprejetje programa ukrepov za varstvo pri delu, ki mora biti sestavni del gospodarskega načrta železarne, upoštevano pa mora biti tudi v finančnem planu, planu proizvodnje, planu investicij, in pri vseh projektih in načrtih rekonstrukcij in modernizacij železarne ali posameznih obratov,

— določa višino sredstev za realizacijo programa ukrepov za varstvo pri delu,

— na podlagi poročila službe varstva pri delu, analizira najmanj enkrat na leto delovne pogoje in sprejema ukrepe za zagotovitev in pospeševanje varstva pri delu,

— obravnava poročila inšpektorja dela o ugotovljenem stanju v železarni ali več obratih in odloča o ukrepih za odpravo nepravilnosti ter obvešča pristojne organe preko kadrovskega sektorja o sklepih oziroma name-ranih ukrepih,

— obravnava smrtno nesreče, hujše telesne poškodbe in kolektivne nesreče ter sprejema sklepe za odpravo vzrokov, ki so nesrečo povzročili,

— odloča in ukrepa o vseh tistih primerih, ko je pristojen po zakonu, statutu in tem pravilniku,

— sprejema pravilnik o varstvu pri delu in druge splošne akte, ki urejajo varstvo pri delu,

— imenuje komisijo za varstvo pri delu,

— sprejema letni in dolgoročni načrt za ureditev tehničnih, sanitarnih, higienskih in drugih naprav, ki zagotavljajo zdravo in varno delo.

log programa, odgovorne osebe in sredstva potrebna za uspešno izvršitev posameznih nalog.

191. člen

Da akti, plani, načrti, projekti in rekonstrukcije vsebujejo program varstva pri delu je odgovorna služba varstva pri delu in tehnični direktor. Pri sestavi teh programov sodeluje tudi komisija za varstvo pri delu delavskega sveta železarne.

192. člen

Mimo določil predhodnih členov tega poglavja lahko v železarni služba za varstvo pri delu skupaj s tehničnim sektorjem izdela tudi poseben program varstva pri delu, ki vsebuje vse ukrepe, mere in sredstva za zagotovitev varnega dela v železarni.

Tak program je lahko (enoleten ali krajši) perspektiven (za daljše obdobje) ali kratkoročen.

193. člen

S programi morajo biti določena predvsem: določena dela, ki jih je treba storiti v zvezi z varstvom pri delu, razne preureditve, rekonstrukcije, odprave ugotovljenih pomanjkljivosti in drugo, vse v roku, ki ga določa program. S temi programi se določijo tudi osebe in službe, ki so dolžne izvršiti predvidene ukrepe in naloge, ki jih vsebuje program. Za izvedbo nalog programa varstva pri delu se morajo zagotoviti finančna sredstva, ki jih mora vsebovati letni finančni plan železarne.

XIII. Varstvo pri delu za posamezna dela in delovna mesta

194. člen

Za posamezna dela in za posamezna delovna mesta izda železarna posebne pravilnike in navodila, s katerimi ureja varstvo pri delu za ta dela in delovna mesta.

195. člen

Služba varstva pri delu z obratovodstvi in komisijo za varstvo pri delu ugotovi dela in delovna mesta, ki v zvezi z varstvom pri delu zahtevajo ureditev s posebnimi pravilniki oziroma navodili za delo.

196. člen

Poseben pravilnik oziroma navodilo o varstvu pri delu za posamezna dela in delovna mesta se izda za tista dela in delovna mesta, kjer je potrebno bolj natančno opisati delovne procese in postopke, od katerih pravilne izvedbe zavisi varnost dela kakor

tudi ukrepe, ki jih je za varnost dela med tehnološkimi in delovnimi procesi izvajati.

197. člen

Pri izdaji pravilnikov oziroma navodil za varstvo pri delu za ta dela in delovna mesta, je upoštevati določila veljavnih zakonskih predpisov oziroma tega pravilnika.

198. člen

S pravilniki oziroma navodili, ki se izdajajo za posamezna dela in za posamezna delovna mesta, se mora točno določiti odgovornost oseb na delu, kakor tudi odgovornost neposrednih vodij in tehničnih vodij dela.

199. člen

Navodila za delo za posamezna delovna mesta in dela izdaja tehnični direktor železarne na predlog obratovodstva v soglasju s komisijo za varstvo pri delu in delovni enoti in s službo varstva pri delu.

Navodila za delo na posameznih delovnih mestih, oziroma delih iz predhodnega odstavka tega člena, imajo enako veljavnost kot določbe pravilnikov.

Enako veljavnost imajo tudi odločbe organov upravljanja v zvezi z ukrepi s področja varstva pri delu.

200. člen

S spreminjanjem tehnološkega, proizvodnega in delovnega procesa se spreminjajo tudi pogoji varstva pri delu pri posameznih delih oziroma delovnih mestih. S spreminjanjem pogojev varstva pri delu, se morajo spremeniti tudi določila predpisov vsebovanih v pravilnikih, navodilih in odločbah.

201. člen

Za uporabo pravilnikov in navodil iz predhodnih členov tega poglavja veljajo splošna določila tega pravilnika, v kolikor ni s posebnim pravilnikom oziroma navodilom drugače določeno.

202. člen

Opis delovnih mest je osnovni dokument, ki služi organom železarne za podvzemanje ustreznih ukrepov za zagotovitev varnega dela; zaradi česar je potrebno opis delovnih mest izpopolnjevati in dopolnjevati s spreminjanjem pogojev na delovnih mestih. Za spreminjanje in dopolnjevanje opisa delovnih mest zaradi sprememb na posameznih delovnih mestih so odgovorna obratovodstva.

Služba varstva pri delu nadzira izvrševanje nalog iz prvega odstavka tega člena v soglasju s tehničnim direktorjem.

177. člen

Koristniki sredstev in opreme za osebno varstvo pri delu so dolžni ta sredstva in opremo uporabljati namensko, jih vzdrževati in čistiti ter z njimi pazljivo rokovati.

178. člen

Koristnik, ki v času dela ne uporablja teh sredstev po predpisanem načinu, je odgovoren za hujšo ali posebno hudo kršitev delovne dolžnosti. V primeru, da se je delavec ponesrečil na delu vsled tega, ker po svoji krivdi ni uporabljal razpoložljiva sredstva in opremo za osebno varstvo pri delu ali jih ni uporabljal na predpisan način, je sam odgovoren za vse posledice, ki jih določajo veljavni predpisi.

179. člen

Sredstva in oprema za osebno varstvo pri delu, ki jih delovna skupnost železarne nabavlja morajo biti tako po kvaliteti in namenu vsklajeni z JUS predpisi oziroma atestirani od pristojnih strokovnih zavodov, če je tako predpisano.

180. člen

Nabavna služba železarne oziroma skladiščna služba delovne enote je dolžna nabavljena sredstva in opremo za osebno varstvo vskladiti na tistem mestu oziroma na način, ki jamči da se ta sredstva ne bi oškodovala ali uničila oziroma, da ne bi izgubila na vrednosti. Služba za varstvo pri delu je dolžna kontrolirati skladiščenje teh sredstev in opreme.

181. člen

Skladiščna služba skrbi, da je na zalogi zadostna količina sredstev in opreme za osebno varstvo pri delu, najmanj pa v taki količini, ki jo predpisuje normativ sredstev in opreme za osebno varstvo pri delu.

182. člen

Po zaključku dela so koristniki dolžni sredstva in opremo za osebno varstvo nameščati na za to odrejena mesta.

183. člen

Sredstva in opremo za osebno varstvo pri delu kot: respiratorji, plinske maske in ostala specialna sredstva mora požarno varnostna služba najmanj enkrat mesečno pregledati ter v ta namen voditi posebno evidenco.

184. člen

Poleg delovne obleke so delavci železarne na delovnih mestih, ki jih določa normativ osebnih zaščitnih sredstev upravičeni brezplačno še do posebne zaščitne delovne obleke in do ostalih sredstev, ki jih predpisuje normativ sredstev in opreme za osebno varstvo pri delu.

Delavke so upravičene do posebnih pokrival oziroma rut.

185. člen

Skladiščna služba železarne oziroma za to določeni delavci so dolžni voditi na za to predpisanih obrazcih posebno evidenco o izdajanju in uporabi sredstev in opreme za osebno varstvo pri delu.

186. člen

V primerih prenehanja dela oziroma preložitve delavca iz enega na drugo delovno mesto v isti ali v drugo delovno enoto, kjer se ne predvidevajo ista sredstva in oprema za osebno varstvo pri delu, je delavec dolžan skladiščni službi v delovni enoti vrniti vsa oziroma tista sredstva za osebno varstvo pri delu, katera se ne uporabljajo na novem delovnem mestu.

187. člen

Pri prevzemanju novega sredstva ali opreme za osebno varstvo pri delu, je koristnik dolžan staro izrabljeno ali dotrajano sredstvo vrniti.

188. člen

Kadar se sredstva in oprema za osebno varstvo pri delu izdajajo koristnikom na uporabo samo za začasna dela, jih je koristnik dolžan po izvršitvi določenega dela takoj vrniti.

189. člen

Za vsako okvaro ali izgubo sredstva ali opreme za osebno varstvo pri delu, do katere je prišlo po krivdi koristnika, vsled nemarnosti ali nepazljivosti, je ta dolžan v smislu pravilnika o odgovornosti delavcev železarni povrniti nastalo škodo. Škodo je dolžan koristnik povrniti v polnem iznosu nabavne cene s tem, da se predhodno odračuna odpisana vrednost.

XII. Program varstva pri delu

190. člen

Za izvrševanje ukrepov s področja varstva pri delu delavski svet železarne sprejema program ukrepov za varstvo pri delu, ki mora biti sestavni del gospodarskega načrta železarne, upoštevan pa mora biti tudi v finančnem planu, planu proizvodnje, planu investicij in pri vseh projektih in načrtih raznih rekonstrukcij in modernizacij železarne ali posameznih obratov.

Programi ukrepov, ki jih vsebujejo razni načrti, plani, projekti in drugi akti, ki se sprejemajo v železarni morajo vsebovati: obdobje, za katero program ali posamezni ukrep velja, vsebino programa, način izvrševanja programa, roke za izvršitev posameznih na-

16. člen

Delavski svet železarne odreja načela zdravstvene zaščite in tehnične varnosti pri delu, ter usmerja delo tistih strokovnih služb, ki neposredno izvajajo konkretne naloge s področja varstva pri delu. V ta namen mora predpisati organizacijo službe za varstvo pri delu, ki je enotno organizirana za vso železarno.

17. člen

Na začetku vsakega koledarskega leta delavski svet železarne na podlagi poročila in predlogov komisije za varstvo pri delu analizira normativ sredstev za osebno varnost pri delu, normat. sredstva za odpornost proti zunanjim vremenskim vplivom, ter normative sredstev za krepitev odpornosti organizma, ki se dajejo v obliki dodatne hrane, ali ustreznih pijač. Vsklajuje normative z dejanskimi potrebami.

18. člen

Na osnovi analize delovnih pogojev, zdravstvenega stanja delavcev, ter analize poškodb pri delu, daje osnovne smernice kadrovskemu sektorju, da le-ta planira in sklepe ustrezne dogovore z Obratno ambulanto zaradi preventivnega dela na področju varstva pri delu.

2. Upravni odbor

19. člen

V skladu s statutom železarne upravni odbor izvršuje oziroma skrbi, da se izvršijo sklepi, ki jih je sprejel delavski svet železarne v zvezi z varstvom pri delu.

20. člen

Pri organiziranju, izvajanju in pospeševanju varstva pri delu, ima upravni odbor zlasti naslednje naloge:

- pripravlja in spremlja izvrševanje planov in programov, ki jih je sprejel delavski svet v zvezi z varstvom pri delu in ustrezno ukrepa za njihovo izvrševanje,
- spremlja in občasno ugotavlja primerčnost ukrepov za varstvo pri delu in sprejema ukrepe, ki naj zagotovijo izvrševanje veljavnih predpisov, statuta, tega pravilnika in drugih splošnih aktov oziroma sklepov ter zaključkov organov samoupravljanja,
- predlaga delavskemu svetu železarne organizacijsko strukturo (število, sestav in kvalifikacija) delavcev v službi za varstvo pri delu,
- skrbi za sodobno tehnično opremljenost službe za varstvo pri delu.

3. Komisija za varstvo pri delu delavskega sveta železarne

21. člen

Komisija za varstvo pri delu je organ delavskega sveta železarne, ki obravnava gra-

divo s področja varstva pri delu in daje ustrezne iniciative in predloge ukrepov delavskemu svetu železarne.

22. člen

Komisija za varstvo pri delu ima zlasti naslednje naloge:

- proučuje problematiko s področja varstva pri delu železarne, posebno poročila o delovnih pogojih;
- ugotavlja stanje varstva pri delu ter predlaga delavskemu svetu železarne konkretne predloge in ukrepe za izboljšanje delovnih pogojev in varno delo;
- obravnava predloge programov in ukrepov v zvezi z varstvom pri delu, katere pripravi služba za varstvo pri delu v sodelovanju s tehničnim sektorjem;
- obravnava predloge osnutkov samoupravnih aktov, njihove spremembe in dopolnitve, ki jih pripravi služba za varstvo pri delu;
- razpravlja o poročilih službe za varstvo pri delu ter ji daje ustrezna priporočila in predloge;
- od službe za varstvo pri delu zahteva, da organizira občasne preglede stanja varstva pri delu v obratih ter da se ji o ugotovitvah dostavi poročila o ugotovljenem stanju s predlogi za odpravo pomanjkljivosti;
- analizira vzroke poškodb na delu, poklicnih in drugih bolezni ter predlaga organom samoupravljanja in strokovnim službam konkretne ukrepe za preprečevanje poškodb oziroma zmanjšanje bolezenske odsotnosti;
- od delavcev železarne, vodstev obratov, služb in organov zbira predloge, pritožbe in mišljenja v zvezi z varstvom pri delu ter jih s svojimi predlogi posreduje delavskemu svetu v rešitev;
- odloča o namenski uporabi sredstev, ki jih odobri delavski svet železarne za sanacijo delovnih pogojev. Za zadovoljitev naknadnih potreb, zahteva odobritev sredstev od delavskega sveta železarne;
- spremlja in kontrolira izvajanje programov varstva pri delu;
- opravlja ostale naloge, ki jih ji zaupa delavski svet, upravni odbor ali direktor železarne.

23. člen

Komisija za varstvo pri delu koordinira in spremlja delo ustreznih komisij v delovnih enotah.

V ta namen občasno sklicuje skupne seje.

24. člen

Komisija za varstvo pri delu se sestoji iz 7 članov delovne skupnosti, predsednik in namestnik morata biti člana delavskega sveta železarne.

Zaradi izvrševanja nalog iz predhodnih dveh členov, se mora komisija sestajati najmanj enkrat mesečno.

4. Delavski svet delovne enote

25. člen

Delavski svet delovne enote obravnava in rešuje tekočo problematiko varstva pri delu v enoti v skladu s politiko varstva pri delu v železarni.

26. člen

Delavski svet delovne enote je pristojen za odločitve in ukrepe, ki se nanašajo na delovno enoto. Sodeluje v postopku za pripravo, obravnavo in izvajanje odločitev delavskega sveta železarne, posebno glede programiranja in planiranja, organizacije dela ter razpolaganja s sredstvi. Na sejah mora obravnavati in sprejemati konkretne ukrepe za zagotovitev varstva pri delu na posameznih nevarnih delovnih mestih, kakor tudi za ves obrat.

Obravnava tudi vzroke in posledice poškodb na delu, izvore poklicnih in drugih bolezni ter v zvezi s tem sprejema ustrezne ukrepe, ki naj zmanjšajo možnosti poškodb in bolezensko odsotnost.

27. člen

Delavski svet delovne enote je pristojen za sprejemanje internih pravilnikov, za varno delo v delovni enoti.

Obravnava poročila službe za varstvo pri delu, kakor tudi poročila ali zahteve pristojnih inšpekcij o ugotovljenem stanju v delovni enoti ter sprejema ukrepe za odpravo nepravilnosti oziroma pomanjkljivosti.

28. člen

Pri sprejemanju finančnega plana, letnega proizvodnega plana, plana remontov in večjih popravil, programov koriščenja sredstev investicijskega vzdrževanja ter amortizacije, mora delavski svet delovne enote predvideti sredstva, ki so potrebna za organizacijo varnega dela. Predvsem pa se morajo zagotoviti sredstva za brezhibno delovanje in stanje delovnih priprav ter naprav, za njihovo opremljenost z varnostnimi napravami in za osebno varnost pri delu, ki jih določajo zakonski predpisi.

5. Komisija za varstvo pri delu — delavskega sveta delovne enote

29. člen

Naloge te komisije so analogne nalogam komisije za varstvo pri delu delavskega sveta železarne, le da se nanašajo na delovno enoto.

30. člen

Komisija ima poleg splošnih nalog iz čl. 22 tega poglavja še naslednje naloge:

— opozarja delavski svet in vodstvo delovne enote na tehnično stanje strojev in na-

prav v obratu na njihove pomanjkljivosti glede varnega obratovanja ter predlaga ustrezne ukrepe oziroma izboljšave,

— daje pobudo za varnostno — tehnično vzgojo delavcev delovne enote, ter v ta namen predlaga izvedbo ustreznih seminarjev, predavanj ali posvetov, pri tem posveča posebno skrb vzgoji novih delavcev in zahteva od odgovornih oseb, da jih seznani s pogoji dela in nevarnostmi, ki ogrožajo njihovo življenje in zdravje. V ta namen predlaga tudi postavitev raznih opozorilnih napisov ter gesel in podobno,

— opozarja vodstvo delovne enote na pomanjkljivo opremljenost delavcev s predpisanimi sredstvi za osebno varnost pri delu, kakor tudi na njihovo racionalno uporabo,

— predlaga ukrepe za odstranitev vzrokov poškodb in izvorov obolenj ter druge ukrepe za zmanjšanje bolezenske odsotnosti,

— obravnava hujše poškodbe in smrtne nesreče v delovni enoti, analizira vzroke poškodb in nezdod ter bolezensko odsotnost,

— opravlja ostale naloge, ki jih ji zaupa delavski svet delovne enote ali obratovodja.

31. člen

Komisija za varstvo pri delu delavskega sveta delovne enote se sestoji iz 5 članov delovne enote. Predsednik in namestnik morata biti člana delavskega sveta delovne enote.

Zaradi izvrševanja nalog iz predhodnih dveh členov, se mora komisija sestajati najmanj enkrat mesečno.

6. Direktor železarne

32. člen

Direktor železarne je neposredno odgovoren, da predlog gospodarskega načrta železarne in investicijski plani, projekti in načrti rekonstrukcij ter modernizacija železarne ali posameznih obratov vsebujejo tudi program ukrepov za varstvo pri delu, posebno za primerne delovne pogoje, predlog finančnega plana pa sredstva za njegovo realizacijo.

Odgovoren je za izvajanje sprejetega programa za varstvo pri delu. Dolžan je skrbeti za izvajanje varstvenih ukrepov in uporabo sredstev ter opreme za osebno varstvo pri delu.

33. člen

Direktor železarne mora proučiti vzroke in okoliščine vsake smrtne nesreče, ali hujše telesne poškodbe. Če ugotovi, da je do nesreče prišlo zaradi pomanjkljivega varstva pri delu, mora takoj ukrepati, da se pomanjkljivosti odpravijo, odgovorne osebe pa pokličejo na odgovornost zaradi kršitve delovne dolžnosti.

Na podlagi poročil kadrovskega in tehničnega sektorja mora stalno spremljati gibanje

primernih za zaposlovanje žena, mladine in invalidov.

O svojem delu komisija poroča organom samoupravljanja.

X. Dela zunanjih izvajalcev del in varstvo pri delu

166. člen

Če delajo na delovnem mestu ali delovišču železarne poleg lastnih delavcev tudi delavci enega ali več drugih podjetij, je odgovorni vodja dela na tem delovišču dolžan z lastnimi ukrepi zagotoviti varnost delavcev pri delu. V zvezi s tem koordinira delo in ukrepe z vodji dela iz drugih podjetij, če ni v pogodbi ali z dogovorom drugače določeno.

167. člen

Če se na delu v obratu, na delovnem mestu ali delovišču na delu delavci iz več obratov železarne, je odgovorni vodja dela v obratu na delovnem mestu ali delovišču dolžan sam ali v sporazumu z odgovornimi vodji dela iz drugih obratov, katerih delavci so na delu, zagotoviti varne pogoje vsem delavcem.

168. člen

Odgovorni vodje dela v obratu, na delovnem mestu ali na delovišču, so dolžni poskrbeti za varno delo tako, da posamezni delavci ali skupine delavcev, ki delajo različna dela neodvisno drug od drugega oziroma druga skupina od druge, ne ogrožajo pri svojem delu drugih delavcev. Delavci enega ali več drugih podjetij ali delavci enega ali več obratov železarne, ki delajo na delovnem mestu v obratu ali na delovišču podjetja, so se dolžni podrediti predpisom in ukrepom za varstvo pri delu, ki veljajo v obratu, na delovnem mestu oziroma na delovišču podjetja oziroma obrata.

169. člen

Kadar so na delu delavcu iz drugih obratov oziroma drugih podjetij v smislu predhodnega člena tega pravilnika, je neposredno odgovorni vodja dela dolžan sam ali v sporazumu z odgovornimi vodji dela drugih obratov oziroma podjetij poskrbeti, da se delavci v obratu, na delovnem mestu oziroma delovišču seznani s nevarnostmi, ki jim pretijo za življenje in zdravje pri delu in s sredstvi ter ukrepi za varstvo pri delu, ki jih morajo upoštevati.

Dokler niso izpolnjeni pogoji iz prvega odstavka tega člena, odgovorni vodja dela ne sme dovoliti dela delavcem, ki so mu podrejeni.

170. člen

Odgovorna služba v železarni, ki sklepa pogodbe za dela s tujimi izvajalci in podjetji, je dolžna opozoriti pogodbenega partnerja na določbe predhodnih členov tega poglavja in mora s to pogodbo vnesti določilo, po katerem se poslovni partner (tudi izvajalec del) glede varstva pri delu podreja ukrepom za varstvo pri delu in predpisom o varstvu pri delu, ki veljajo na delovnem mestu, v obratu in na deloviščih železarne.

171. člen

Pri sklepanju pogodbe o izvajanju del v drugem podjetju, je obvezno vnesti določilo, po predpisih katerega poslovnega partnerja so se dolžni ravnati in določilo, da morajo biti delavci železarne seznani s predpisi o varstvu pri delu, ki veljajo v obratu, na delovnem mestu oziroma na delovišču drugega podjetja, kakor tudi z nevarnostmi za življenje in zdravje, ki jim pri delu pretijo.

XI. Postopek v zvezi z nabavo, vzdrževanjem in izkoriščanjem sredstev in opreme za varstvo pri delu

172. člen

Delovna skupnost železarne je dolžna delavcem, ki so izpostavljeni pri svojem delu večjim nevarnostim za življenje in nevarnostim oziroma škodljivostim za organizem in njihovo zdravje in se te nevarnosti niso mogle odpraviti, zagotoviti sredstva in opremo za osebno varnost pri delu (osebna varstvena sredstva, varstvena obleka, obutev in drugo).

173. člen

Za varstvo pri občasnih nevarnih delih mora biti delavcem na delu zagotovljena in na razpolago osebna varstvena oprema, ki mora biti tako izdelana, da preprečuje tako nevarnost.

174. člen

Pravico do sredstev in opreme za osebno varstvo pri delu si delavec na delu pridobi z dnem nastopa dela.

175. člen

Pravico do sredstev in opreme za osebno varstvo pri delu uživajo vsi delavci železarne, ki so v rednem in v civilno pravnem delovnem razmerju.

176. člen

Neposredno nadrejeni vodja dela je dolžan skrbeti, da so vsi delavci preskrbljeni s sredstvi in opremo za osebno varstvo pri delu.

156. člen

Kadrovski sektor je dolžan delavce pred razporeditvijo oziroma premestitvijo na delovna mesta s posebno težkimi pogoji dela naštetimi v predhodnem členu tega pravilnika napotiti na specialni zdravniški pregled. Specialni zdravniški pregled so dolžni opraviti tudi tisti delavci, ki se na ta dela vračajo po daljši bolezenski odsotnosti.

Poleg tega so ti delavci dolžni opraviti periodične specialne zdravniške preglede v rokih, ki so odredeni glede na vrsto del s tem pravilnikom oziroma ostalimi veljavnimi predpisi.

157. člen

Na dela naštetih v čl. 155 tega pravilnika, se lahko razporedi le moške osebe oz. delavce, ženske pa le po predhodnem odobrenju zdravstvene službe. Na ta delovna mesta se ne smejo razporediti tudi delavci mlajši od 18 let in delavci — invalidi. Na zdravju škodljiva dela se smejo razporediti le tisti delavci, ki niso nagnjeni k profesionalnim in drugim obolenjem v zvezi z delom.

158. člen

Poleg omejitev razporejanja žena iz predhodnega člena, se žena v času nosečnosti ne sme razporejati na naslednja dela oziroma delovna mesta:

1. kjer se trajno trese telo ali je daljši pritisk na telo,
2. kjer se razvijajo škodljivi hlapi, prah, vročina, škodljivi plini in druge nevarne snovi ter na dela, kjer je treba dvigati bremena, ki so težja od 8 kg.

Nosečnica mora seznaniti lečečega zdravnika najpozneje v četrtem mesecu nosečnosti s svojim stanjem.

159. člen

Nočno delo žena ni dovoljeno, razen na delovnih mestih, za katere prejme železarna dovoljenje od pristojnih republiških organov. V vsakem primeru pa je nočno delo prepovedano nosečnicam in delavkam materam z otrokom v starosti do enega leta. Nočno delo ni dovoljeno tudi delavcem, ki bi jim po mnenju zdravniške službe nočno delo lahko poslabšalo njihovo zdravstveno stanje, kakor tudi delavcem, ki še niso dopolnili 18 let starosti. Izjemoma pa sme delovna skupnost železarne razporediti delavko in delavca, ki je dopolnil 17 let na nočno delo, če je treba nujno nadaljevati delo, ki ga je med dnem prekinila višja sila, ki ga ni bilo mogoče pričakovati in nima periodičnega značaja kot tudi, če je treba preprečiti škodo na surovinah ali drugem materialu.

160. člen

Po četrtem mesecu nosečnosti se žene ne sme razporediti na dela, ki se morajo opravljati v prisilnem položaju telesa, ali ki se

opravljajo stoje, ne da bi bilo mogoče od časa do časa sedeti.

Ob nastopu nosečnosti se mora ženo razporediti na ustrezno delovno mesto, če je bila pred nosečnostjo zaposlena na takem delovnem mestu, na katerem med nosečnostjo ne sme delati s pravico do osebnega dohodka iz dotedanjega delovnega mesta in s pravico, da se vrne na dotedanje delovno mesto, ko je po izvidu zdravstvene službe to delo spet sposobna opravljati. Delavko, nosečnico se razporedi na ustrezno delovno mesto s tistim dnem, ki ga določi zdravstvena služba.

161. člen

Oddelek evidence v kadrovskem sektorju je dolžan voditi posebno evidenco mladotnikov in sicer ločeno za mladotnike stare do 17 let in ločeno za mladotnike stare nad 17 let do 18 let.

162. člen

Kadrovski sektor je dolžan s komisijo za varstvo žena, mladine in invalidov določiti v železarni delovna mesta, na katera se razporejajo delovni in drugi invalidi. Ta seznam je priloga temu pravilniku. Delovni in drugi invalidi se razporejajo na ta delovna mesta po posebnem postopku, predpisanem v pravilniku o delovnih razmerjih v poglavju »Poklicna rehabilitacija in zaposlovanje delovnih invalidov.«

163. člen

Na delovna mesta, ki so določena v seznamu delovnih mest iz predhodnega člena, se sme zaposliti invalide le, če ni delavca — invalida, ki bi bil sposoben opravljati delo na takem delovnem mestu.

Za poklicno rehabilitacijo oziroma usposabljanje ter zaposlovanje invalidov v železarni je odgovoren direktor kadrovskega sektorja oziroma od njega pooblaščen oseba, referent za zadeve invalidov, ki je dolžan pri reševanju teh problemov sodelovati s komisijo za varstvo žena, mladine in invalidov, z invalidsko komisijo ter z obratovodji oziroma vodji služb.

164. člen

Delavec z zdravstveno hibo ne sme biti razporejen na delo, pri katerem bi ta zdravstvena hiba povzročila posledice zanj ali za njegovo okolico. Delavec z zdravstveno hibo mora biti razporejen na delo, po posebnem postopku, ki ga opravi invalidska komisija.

Zdravstvene hibe iz prvega odstavka tega člena so lahko: omotica, božjastnost, vrtoglavost, naglušnost, kratkovidnost, krči, kila in podobne hibe.

165. člen

Komisija za varstvo žena, mladine in invalidov, sodeluje s kadrovskim sektorjem in obratovodstvi pri določanju delovnih mest,

števila, vrst ter vzrokov poškodb in obolenj v zvezi z delom in ukrepati za odpravljanje vzrokov ter izboljšanje delovnih pogojev.

34. člen

Dolžan je nadzirati delo odgovornih oseb in službe pri izvajanju varstva pri delu. Ima pravico odstraniti in zahtevati odstranitev vodilnih delavcev iz delovnih mest zaradi grobe neupoštevanja varstva pri delu, v smislu pravilnika o odgovornosti delavcev na delu v železarni.

35. člen

Direktor železarne obvešča organe samoupravljanja o pomanjkljivostih in nepravilnostih s področja varstva pri delu ter jim predlaga konkretne ukrepe za njihovo odpravo.

Skrbi, da se izvršijo sklepi samoupravnih organov, ki imajo namen izboljšati varstvo pri delu ter je odgovoren, da se inšpekcijski organi pravočasno obveščajo o sprejetih ali nameravanih ukrepih, če so ti organi to zahtevali. V ta namen daje konkretne naloge kadrovskemu sektorju železarne.

Je odgovoren za vsa druga posebna opravila s področja varstva pri delu, za katera je zadolžen po zakonu, statutu, tem pravilniku in z drugimi samoupravnimi akti ali sklepi.

III. Naloge odgovornih oseb

36. člen

Vodilni in vodstveni delavci (v nadaljevanju: odgovorne osebe) v železarni, delovnih enotah in službah so vsak na svojem delovnem področju odgovorni za neposredno izvajanje varstva pri delu tako kot to določajo zakonski predpisi, statut, ta pravilnik in drugi interni predpisi, ki urejajo varstvo pri delu.

Njihova odgovornost izhaja iz položaja oziroma delovnega mesta, ki ga zasedajo ter iz njihovih dolžnosti in pravic v okviru svojega delokroga.

Prvo in neposredno odgovornost nosijo osebe, ki neposredno vodijo proizvodnjo in delo v obratih ter službah.

37. člen

Odgovorne osebe morajo še posebej skrbeti za:

— izvajanje varstvenih ukrepov in uporabo sredstev ter opremo za osebno varstvo pri delu;

— ohranitev delovnih priprav in naprav v brezhibnem stanju in za pravilno in namenisko uporabo;

— spremljanje poškodb in obolenj v zvezi z delom in iskanje najprimernejših ukrepov s katerimi se odpravijo njihovi vzroki;

— poučevanje in navajanje delavcev na delo ter preverjanje njihovega znanja v zvezi z varstvom pri delu;

1. Tehnični direktor

38. člen

Tehnični direktor je odgovoren za izvajanje ukrepov varstva pri delu v proizvodnji. Zato mora zahtevati od svojih pomočnikov, obratovodij in vodij samostojnih oddelkov izvajanje predpisov varstva pri delu. Ti pa so odgovorni za varno delo v svojem delokrogu in za dosledno izvajanje veljavnih predpisov in sklepov organov samoupravljanja ter direktiv, navodil in okrožnic tehničnega direktorja, ki se tičejo varstva pri delu. Tako tehnični direktor kot ostale osebe našete v tem členu morajo izvajati tudi navodila, ki jih s področja varstva pri delu daje služba za varstvo pri delu.

39. člen

Tehnični direktor da dovoljenje za začetek obratovanja novega obrata, naprave ali stroja le takrat, ko ugotovi, da so izpolnjeni vsi varstveni predpisi.

40. člen

Tehnični direktor mora organizirati in zagotoviti strokovno in ustrezno tehnično vodenje in upravljanje vseh del, ki jih izvaja tehnični sektor, posebno pa še upravljanje s tehničnimi napravami in stroji.

41. člen

Vso skrb mora posvetiti vzdrževanju varstvenih naprav in priprav, montaži novih in pravočasnemu saniranju starih. Za izvršitev teh nalog daje ustrezne direktive in navodila svojim pomočnikom in obratovodjem ter od njih zahteva, da za izvršitev teh nalog vključijo kot prvenstveno odgovorne osebe, varnostne tehnike in asistente za vzdrževanje.

Od obratovodij mora zahtevati, da predlagajo v letnih planih vzdrževanja potrebna finančna sredstva za izvajanje v prvem odstavku tega člena navedenih nalog.

42. člen

Direktor tehničnega sektorja mora zahtevati od tehničnih služb in projektantov, da pri svojem delu upoštevajo predpisane tehnične norme glede varstva pri delu.

43. člen

Tehnični direktor je dolžan skrbeti, da so varnostni ukrepi sestavni del vsake proizvodne dejavnosti oziroma tehnološkega in delovnega procesa. V nobenem primeru ne sme dopustiti, da se v proizvodnjo vključujejo naprave in stroji, ki niso v tehnično brezhibnem stanju.

Če osebno ali na podlagi poročila katerekoli osebe ugotovi, da je v obratovanju naprava ali stroj s tehnično okvaro, ki lahko ogrozi varno delo, mora takoj ukrepati za njeno izločitev iz obratovanja.

44. člen

Tehnični direktor skrbi za načrtno izboljševanje delovnih pogojev, za odstranjevanje izvorov poklicnih obolenj, vzrokov poškodb in prehitre telesne izčrpanosti.

45. člen

Tehnični direktor daje kadrovskemu sektorju ustrezne predloge glede poučevanja delavcev in odgovornih oseb s področja varstva pri delu.

Pooblaščen je, da predlaga in začne postopek za ukrepanje zoper odgovorne osebe, v kolikor ne izpolnjujejo predpisov in nalog, ki omogočajo varno delo ali če tega ne zahtevajo od drugih delavcev.

46. člen

Naloge in dolžnosti tehničnega direktorja smiselno veljajo tudi za delo pomočnikov tehničnega direktorja v okviru njihovih pristojnosti. Predvsem pa so dolžni, da skrbijo, da se naloge in navodila tehničnega direktorja s področja varstva pri delu v obratih za katere so odgovorni dosledno izvajajo.

Neposredno izvrševanje dobljenih delovnih nalog s področja varstva pri delu uresničujejo preko obratovodij, službe za varstvo pri delu področnih varnostnih tehnikov s katerimi se posvetujejo in od teh oseb zahtevajo izvedbo ustreznih ukrepov.

2. Obratovodja, vodja službe in vodja samostojnih oddelkov

47. člen

Obratovodje, vodje služb in vodje samostojnega oddelka so odgovorni za izvajanje zakonskih predpisov, statuta, tega pravilnika in drugih samoupravnih aktov in nalog, dobljenih od neposredno nadrejenih.

48. člen

Osebe iz predhodnega člena so odgovorne: — da so delavnice, delovni in sanitarni prostori, obratne naprave, stroji, delovne priprave ter delovna mesta v takem stanju, ki odgovarja tehničnim in varstvenim predpisom tako, da so delavci zavarovani pred poškodbami, poklicnimi in drugimi obolenji;

— za brezhibno tehnično stanje delovnih priprav in naprav in da se stroji in naprave, ki zaradi tehničnih ali drugih okvar in pomanjkljive opremljenosti z varstvenimi napravami izločijo iz obratovanja, dokler se pomanjkljivosti ne odpravijo;

— da dovolijo ponovno obratovanje izločenih strojev in naprav, po odpravi ugotovljenih pomanjkljivosti;

— za organizacijo dela in izvedbo vseh varnostnih mer pri izvajanju remontov, pri večjih popravilih ali vzdrževalnih delih;

— da so delavci usposobljeni za delo in za uporabo predpisanih varstvenih sredstev in ukrepov, ki se morajo uporabljati pri posameznem delu;

— da dajejo naloge za izvajanje varstva pri delu podrejenim ter nadzirajo izvajanje teh nalog;

— da sodelujejo s službo za varstvo pri delu, posebno z varnostnimi tehnikami, od katerih zahtevajo strokovno pomoč, da se pomanjkljivosti in napake, ki so vzroki poškodb in obolenj čimprej odpravi;

— da o vsaki hujši poškodbi ali smrtnem primeru takoj obvesti službo za varstvo pri delu, požarno varnostno in reševalno službo, pomočnika in tehničnega direktorja, vse ostale nezgode pa prijavljajo službi za varstvo pri delu na za to predpisanih obrazcih »prijava nezgode« najkasneje v roku 24 ur;

— da o vsaki večji nezgodi, ki bi lahko imela za posledico hujše poškodbe, smrtne žrtve in materialno škodo, takoj obvesti službo za varstvo pri delu;

— da se novi stroji in naprave ne vključijo v obratovanje dokler niso pribavljeni predpisani atesti in upoštevani vsi drugi varstveni predpisi;

— da zahtevajo od asistentov, delovodij in vodij oddelkov stalno kontrolo uporabe sredstev in opreme za osebno varstvo pri delu podrejenih delavcev;

— da so vsi delavci preskrbljeni s sredstvi za osebno varstvo pri delu;

— da inšpekcijskim organom omogočajo nadzor nad delom v obratu ter skrbijo, da se vse ugotovljene pomanjkljivosti, na katere so bili opozorjeni z odločbami ali poročili, v določenih rokih odpravijo.

49. člen

Obratovodje in vodje služb morajo v skladu s pravilnikom o odgovornosti delavcev na delu uvesti postopek proti kršiteljem varnostnih predpisov.

Na predlog delovodje, sodelavcev ali varnostnega tehnika oziroma lastnih ugotovitev, da je delavec iz katerih koli razlogov nesposoben varno opravljati svoje delo ali če se delavec noče pridrževati predpisanih varstvenih ukrepov, mora takega delavca odstraniti z delovnega mesta ali v hujših primerih sprožiti postopek za njegovo začasno odstranitev iz železarne po določilih v prvem odstavku tega člena citiranega pravilnika.

50. člen

Zaradi preventivnega delovanja so obratovodje in vodje služb dolžni, da se na vidnih mestih objavljajo, izobešajo in postavljajo navodila, lepaki, gesla in opozorila, ki imajo namen opozarjati delavce in obiskovalce obrata na nevarnosti.

tistih delovnih mestih oziroma delih, ki so nevarna za življenje in zdravje, so odgovorni neposredni vodje dela kot na primer delovodje, skupinovodje itd., ki pri tem sodelujejo s službo za varstvo pri delu.

147. člen

Dokler delavec ni popolnoma usposobljen za samostojno in varno opravljanje delovnih nalog na svojem delovnem mestu, lahko delo opravlja le pod nadzorstvom in kontrolo neposrednega vodja dela ali starejšega izkušnega delavca, ki ga odredi vodja.

148. člen

Izobraževanje in vzgoja delavcev v zvezi z varstvom pri delu, se izvaja po posebnem načrtu, ki ga sestavi služba za varstvo pri delu v sodelovanju z obratovodstvi ter komisijami za varstvo pri delu, ločeno za posamezne vrste del oziroma delovnih mest.

Izobraževanje in vzgojo delavcev opravlja strokovni delavci železarne po posebnem dogovoru tudi železarsko izobraževalni center in drugi specializirani zavodi.

149. člen

Služba za varstvo pri delu mora sestaviti načrte in programe ter načine in postopke preverjanja znanj delavcev s področja varstva pri delu tudi med časom zaposlitve. Pri tem mora organizirati pogostejša preverjanja znanja tistih delavcev, ki delajo pod posebnimi pogoji dela in na delovnih mestih, kjer obstoja povečana nevarnost nezgod in obolenj. Preverjanje znanja delavcev na zgoraj navedenih delovnih mestih s področja varstva pri delu se lahko vrši ustmeno ali pismeno v obliki periodičnih izpitov ali opravljanju testov najmanj enkrat na leto.

150. člen

Na drugih delovnih mestih železarne, kjer je nevarnost za poškodbe in zdravstvene okvare manjša, se preverja znanje delavcev s področja varstva pri delu po potrebi in v času, ki ga odredi služba za varstvo pri delu.

151. člen

Znanje delavcev s področja varstva pri delu preverja neposredno odgovorni vodja dela in delavec službe za varstvo pri delu.

152. člen

Če neposredna odgovorna oseba ugotovi, da znanje delavca ne ustreza pogojem varnega dela, se lahko sproži postopek zaradi nezadovoljevanja zahtev delovnega mesta za prenehanje njegovega dela proti njegovi volji oziroma premestitve na drugo ustrezno delo po postopku, ki ga ureja pravilnik o delovnih razmerjih.

153. člen

Delavec je dolžan s pismeno izjavo potrditi, da je seznanjen z ukrepi in sredstvi za

osebno varstvo pri delu, ki jih mora pri delu obvezno uporabljati.

154. člen

Vzgoja delavcev s področja varstva pri delu se opravlja v železarni tudi s propagando in sicer s plakati, internimi obvestili, glasilom Železar, preko oglasnih desk, z gesli na opozorilnih tablah.

IX. Delovna mesta s posebnimi pogoji dela

155. člen

Dela na katerih je izvrševanje delovnih, nalog zvezano z večjo nevarnostjo poškodb in bolezni v železarni so:

1. — vsa posebno težka in naporna fizična dela
2. — dela pod povečanim atmosferskim pritiskom
3. — dela z razstrelivom
4. — dela na kurjenju peči
5. — dela pri kisiku in acetilenu
6. — dela na višinah
7. — dela pod električnim tokom
8. — dela prometnega osebja
9. — vsa zdravju škodljiva dela in to:
 - delo s svincom in svinčnimi spojinami
 - dela, kjer so delavci izpostavljeni hlapi ali prahu mangana in njihovih spojin
 - pri delih s fluorjem in njegovimi spojinami
 - pri delih, pri katerih se razvijajo hlapi ali prah kadmija, selena ali vanadija in njihovih spojin
 - pri delih s klorom, njegovimi spojinami, pri delih z ogljikovim žveplom in žveplovodikom
 - pri delih, kjer se razvija ogljikov monoksid in dioksid
 - pri delih, kjer nastaja kremenčev prah oziroma se razvijajo znatne količine netoksičnega prahu
 - pri varjenju in avtogenskem rezanju, kjer so ogrožene oči po infrardečih žarkih, pri delu v ropotu preko 80 fonov
 - pri delih z aparati na stisnjen zrak in na drugih strojih in napravah, ki vibrirajo
 - pri delih, kjer se razvijajo hlapi kislin in lugov
 - pri delu s fenoli, ki lahko povzročajo kožne in druge novotvorbe
 - pri delu z izotopi.

Vsa delovna mesta na katerih se opravlja eno od naštetih del v tem členu, so našeta v prilogi, ki je sestavni del tega pravilnika.

— ugotavljanje nevarnosti, ki grozijo na delovnem mestu in seznanjenost poškodovanca z njimi,

— ugotavljanje trajanja izvrševanja delovnih nalog poškodovanca,

— ugotavljanje osebnih lastnosti poškodovanca, njegovih delovnih sposobnosti, duševnega stanja pred nezgodo, odnosa do dela ter tehničnih in osebnih sredstev za varstvo pri delu in vseh drugih subjektivnih momentov, ki bi lahko vplivali na nastanek nezgode.

138. člen

Služba za varstvo pri delu, kakor tudi drugi organi, ki raziskujejo vzroke nezgod na podlagi ugotovitev iz predhodnega člena tega pravilnika ugotavlja kdo je nezgodo oziroma poškodbo zakrivil: sam poškodovanec, drugi delavci, delovna sredstva, tehnična varnostna sredstva, sredstva za osebno varnost pri delu, pomanjkljiv nadzor pri delu ali drugi vzroki.

139. člen

Na kraju nezgode mora neposredno po nezgodi ostati stanje nespremenjeno, dokler ni uvedena preiskava ne glede na to, kateri organi jo raziskujejo. Če bi zaradi tega moralo biti ustavljeno delo, kar pa bi povzročilo veliko gospodarsko škodo, odloča o ustavitvi dela direktor tehničnega sektorja po posvetovanju s službo za varstvo pri delu.

140. člen

V primerih smrtnih nesreč, kolektivnih nesreč in hujših telesnih poškodb, kakor tudi v vseh pojavih, ki lahko povzročijo nevarnost za življenja ljudi se na zahtevo inšpekcije dela ali drugega nadzornega organa sestavi iz vrst delavcev železarne, iz zunanjih organov komisija za raziskovanje teh primerov.

Direktor železarne ali direktor tehničnega sektorja lahko imenujeta tudi interno komisijo na predlog direktorja kadrovskega sektorja.

141. člen

Služba za varstvo pri delu mora v smislu veljavnih predpisov voditi ustrezno evidenco nezgod in poškodb ter na podlagi te izdelati ustrezne analize.

Evidenca o nezgodah pri delu mora biti taka, da je iz nje razvidno število nezgod oziroma poškodb in drugi podatki, ki so potrebni za sestavo analiz in spremljanje gibanja števila vrst vzrokov posledic nezgod in poškodb pri delu.

Na podlagi analiz se morajo ugotoviti vzroki ponavljajočih se primerov in ukrepi ter sredstva s katerimi naj bi se ti vzroki odpravili. Te analize so tudi osnova za izdelavo programa varstva pri delu.

142. člen

Analize nezgod oziroma poškodb se morajo opravljati periodično, mesečno, četrtletno, polletno, letno in za daljša obdobja.

Rezultati teh analiz služijo samoupravnim organom, direktorju železarne in drugim odgovornim osebam v železarni, pri sprejemanju in izvajanju ukrepov s področja varstva pri delu.

VIII. Izobraževanje in vzgoja s področja varstva pri delu

143. člen

Strokovno izobraževanje in vzgoja delavcev s področja varstva pri delu mora trajati neprekinjeno ves čas zaposlitve v železarni.

Kadrovskega sektorja organizira in izvaja vzgojo delavcev s področja varstva pri delu: novosprejetih delavcev pred razporeditvijo na delovno mesto, dopolnilno vzgojo že zaposlenih delavcev, predvsem pri premeščanju delavcev na druga delovna mesta.

Ta vzgoja se sestoji iz teoretskega pouka, ki zajema poznavanje predpisov in samoupravnih aktov s področja varstva pri delu in praktičnega dela, ki zajema konkretno seznanjanje z nevarnostmi na delovnem mestu, uporabo predpisanih varnostnih naprav in naprav ter sredstev za osebno varnost pri delu.

144. člen

Pred razporeditvijo na delo mora biti vsak delavec podrobno seznanjen s pogoji in načinom dela ter z ukrepi za varno delo na delovnem mestu na katerega je razporejen.

Obvezno mora biti seznanjen:

— z nevarnostmi, ki ogrožajo življenje in zdravje delavca na delovnem mestu in z drugimi pogoji dela,

— z načinom dela, ki omogoča varno delo,

— z ukrepi in predpisi s področja varstva na delovnem mestu, katerih se mora pridrževati,

— s sredstvi in opremo za osebno varstvo pri delu, katera mora obvezno uporabljati.

145. člen

Če je prišlo do bistvenih sprememb delovne naprave, delovnega mesta ali okolja, kakor tudi do rekonstrukcij obrata in večjih sprememb tehnološkega procesa ali če je delavec razporejen na drugo delovno mesto, mora biti skladno z naštetimi spremembami tudi uveden v nove postopke dela ter varnostne ukrepe, ki jih narekujejo spremembe. Delavec mora biti usposobljen za varno opravljanje novih delovnih nalog.

146. člen

Za usposabljanje in vzgojo delavcev na delu v zvezi z varstvom pri delu posebno na

51. člen

Obratovodje, vodje služb iz samostojnih oddelkov predlagajo preko komisij za varstvo pri delu v enoti delavskim svetom v sprejem interne pravilnike s področja varstva pri delu, ki urejajo neposredno varno delo na vseh delovnih mestih obrata. Interne pravilnike izdelajo varnostni tehniki železarne s sodelovanjem vodstev obratov oziroma služb.

Obratovodje in vodje služb morajo v sodelovanju s službo za varstvo pri delu predpisati navodila in instrukcije za varno delo na posameznih delovnih mestih in dajejo iniciativo za izpopolnitev sredstev za osebno varstvo.

52. člen

Obratovodje, vodje služb in samostojnih oddelkov morajo zagotoviti, da se vpeljejo in vodijo v obratu oziroma oddelku posebne raportne knjige v katere vpisujejo sami, asistenti, delovodje in drugi delavci vse zapažene ali prijavljene pomanjkljivosti, ki jih ni bilo možno takoj odpraviti, za kar morajo izdati ustrezne zadolžitve in v primeru potrebe obvestiti tudi službo za varstvo pri delu.

3. Neposredno odgovorne osebe (neposredni vodje dela)

53. člen

Pod neposredno odgovorne osebe (neposredne vodje dela) se v smislu tega poglavja smatrajo delovodje, skupinovodje, vodji delovnih grup in druge osebe, ki neposredno vodijo skupine delavcev pri izvrševanju konkretnih delovnih nalog.

54. člen

Navedene osebe so neposredno odgovorne za izvrševanje vseh predpisov in ukrepov varstva pri delu v okviru svojih pristojnosti. Odgovorne so, da vsi delavci, katere vodijo, delajo tako, da ne ogrožajo sebe in drugih sodelavcev pri delu.

55. člen

Delovodja je v okviru svoje delovne dolžnosti in pristojnosti odgovoren:

— za neposredno vodenje dela in za nadzor delavcev med delom; ta nadzor mora biti tak, da ima možnost sproti opozarjati delavce na pravilno ravnanje oziroma upravljanje s stroji in drugimi delovnimi napravami in pripravami v zvezi z varnim delom;

— da odpravlja in prijavlja neposredno nadrejenim tehnične pomanjkljivosti ali okvare, ki bi mogle ogroziti varnost in zdravje delavcev;

— da novosprejete delavce pred nastopom dela, kakor tudi delavce, ki so začasno razporejeni iz drugih delovnih mest obvezno takoj seznaniti s pogoji dela, nevarnostmi in drugimi škodljivimi pojavi pri delu, kakor

tudi o predpisih varstva pri delu, ki veljajo za ta delovna mesta;

— da vsakega delavca pouči o pravilni, namenski uporabi predpisanih sredstev in opreme za osebno varstvo pri delu, kakor tudi seznaniti o posledicah, ki bi lahko nastale, če se ta sredstva ne bi uporabljala;

— da preverja znanje delavcev v zvezi z varstvom pri delu;

— da delavci uporabljajo sredstva za osebno varstvo pri delu in da so ta sredstva vsakemu delavcu vedno na razpolago in preprečuje nenamensko uporabo ali zlorabo oziroma odtujevanje teh sredstev;

— da ne dovoli samostojno delati nobenemu delavcu, ki ni bil uveden v delo na delovnem mestu, ki naj bi ga zasedel, posebno, če si ni pridobil pri uvajanju potrebnega znanja, kako se varno dela; takim delavcem mora odrediti ustrezni nadzor starejših in v delo že uvedenih delavcev;

— da stalno nadzira izvrševanje predpisanih ukrepov varstva pri delu in da se delovne naprave in priprave uporabljajo namensko ter ustrezno tehničnim predpisom in zmogljivostim;

— da zahteva od nadrejenih ustrezna navodila, kakš in na kakšen način se varno upravlja s posameznimi stroji in napravami ali da se obstoječe instrukcije ali navodila dopolnijo in prilagodijo novim pogojem dela v cilju izboljšanja varstva pri delu;

— da takoj ali najpozneje do izteka delovne izmene vpiše v posebno knjigo podatke o vseh nezgodah in poškodbah na delu; enako postopa v primerih poškodb delavca na poti na delo ali z dela;

— da v primerih poškodb pri delu nudi ali omogoči nudenje prve pomoči ponesrečencem s tem, da čim hitreje obvesti rešilno postajo in reševalno službo;

— da v primeru hujše poškodbe pri delu ali smrtne nesreče stori vse, da delovno mesto predvsem pa delovna naprava ali priprava ostane v takem položaju in stanju kot je bila v trenutku nesreče vse do prihoda komisije za ugotavljanje vzrokov in posledic nesreče; razen če ne preti nevarnost za nove poškodbe in večjo materialno škodo;

— da nudi vso pomoč komisijam, ki raziskujejo vzroke nesreč, inšpekcijskim organom, kakor tudi osebam iz službe za varstvo pri delu ter požarno varnostne in reševalne službe pri njihovem delu;

— da v raportno knjigo vnaša takoj vse zapažene ali od drugih delavcev prijavljene pomanjkljivosti varnostnih naprav na strojih in drugih delovnih napravah in da ne dovoli delo s tako napravo, dokler se pomanjkljivosti in nepravilnosti ne odpravijo;

— da zaupa nevarna dela samo zanesljivim in izkušenim delavcem, ki so seznanjeni z nevarnostmi takega dela in ki so za ta dela primerno strokovno usposobljeni; v kolikor pa gre za posebno nevarna dela, mora osebno nadzirati izvrševanje teh del in se prepričati, če so podvzeti vsi varnostni ukrepi.

56. člen

Delovodja je dolžan prijaviti obratovodju vse kršitve delovne dolžnosti delavcev v zvezi z varstvom pri delu, posebno, če se delavci ne pridržujejo predpisanih ukrepov za varno delo ter tistih delavcev, ki nočejo uporabljati sredstva in opreme za osebno varnost pri delu.

57. člen

Delovodja mora začasno odstraniti z dela vsakega delavca, ki noče upoštevati navodil za varno delo ali noče uporabljati predpisanih sredstev za osebno varnost pri delu. O vsakem takem ukrepu mora takoj obvestiti obratovodjo, ki nato ukrepa v smislu pravilnika o odgovornosti delavcev na delu.

58. člen

V smislu predhodnega člena tega pravilnika, je delovodja dolžan ukrepati, posebno proti tistim, ki so pod vplivom alkohola ali drugih narkotičnih sredstev. Delavcem, ki pridejo na delo v vinjenem stanju ne sme dovoliti delati in mora zahtevati in doseči bodisi sam, ali prek organov varnostne službe njihovo odstranitev iz železarne. V primeru, če delovodja sumi, da je delavec pod vplivom alkohola ali drugih narkotičnih sredstev lahko zahteva od postaje za nudenje prve pomoči, da se opravi alko-test. Po določitvi tega člena, ukrepa tudi v primerih ugotovljene vinjenosti med delom.

59. člen

Naloge in dolžnosti delovodje smiselno veljajo tudi za vse ostale neposredne vodje dela našete v čl. 52 tega pravilnika, predvsem pa so dolžni, da skrbijo, da se naloge in navodila delovodij s področja varstva pri delu dosledno izvajajo. V tem smislu so tudi odgovorni za varnost delavcev, katere vodijo. (Podrejenih delavcev.)

IV. Dolžnosti in pravice delavcev v zvezi z varstvom pri delu

60. člen

Delavec mora opravljati svoje delovne naloge z vso pazljivostjo, da s tem prispeva k varovanju svojega življenja in zdravja, kakor tudi življenja in zdravja drugih sodelavcev.

Pred razporeditvijo na delo se mora seznaniti s predpisi in z varstvenimi ukrepi v zvezi z delom, kakor tudi z organizacijo in izvajanjem varstva pri delu nasploh.

Delavec ima pravico in dolžnost, da upošteva predpisane varstvene ukrepe, skrbi za izvajanje in pospeševanje varstva pri delu,

uporablja vse varstvene naprave in sredstva za osebno varstvo v njihov namen ter pazljivo ravna z njimi in jih vzdržuje v brezhibnem stanju oziroma takoj prijavi neposredno odgovorni osebi vsako opaženo pomanjkljivost, okvaro ali drug pojav, ki lahko ogroža varstvo pri delu.

61. člen

Odgovorne in vodilne osebe so dolžne, da se v času zaposlitve stalno seznanjajo in izpopolnjujejo svoja znanja s področja varstva pri delu in da proučujejo ter zasledujejo najnovejše izsledke znanosti in tehnike na tem področju.

62. člen

Delavec je dolžan, da stalno izpopolnjuje svoje znanje iz področja varstva pri delu ter se mora za to obvezno udeleževati vseh seminarjev, sestankov in predavanj, ki se v ta namen organizirajo.

63. člen

Pred nastopom dela v železarni je delavec na zdravniškem pregledu dolžan prijaviti bolezen ali katerokoli drugo zdravstveno hibo, ki se težko ali sploh ne more ugotoviti z zdravniškim pregledom, zdravniku obratne ambulate. Isto je delavec dolžan storiti ob prerazporeditvi na drugo delovno mesto, posebno, če pogoji dela na novem delovnem mestu zahtevajo tudi posebne zdravstvene zahteve.

64. člen

Delavec je dolžan, da izvršuje tudi vse ostale naloge v zvezi z varstvom pri delu, ki mu jih odredi neposredni vodja dela, delovodja, obratovodja, varnostni tehnik ali požarno varnostna in reševalna služba, inšpektor dela in direktor železarne.

65. člen

Poleg navedenih dolžnosti je delavec dolžan:

- držati se predpisanih ukrepov in točno izpolnjevati navodila, ki so predpisana za njegovo delovno mesto;
- upoštevati vse opozorilne napise, gesla in druge znake, ki opozarjajo na nevarnosti;
- da ne prihaja na delo v vinjenem stanju ali pod učinkom narkotičnih sredstev oziroma, da se ne opija na delovnem mestu;
- da se vzdrži kajenja in ne vstopa z odprtim plamenom v prostore, kjer so lahko vnetljivi predmeti, tekočine ali plini, če se ta varnostni ukrep zahteva s predpisi ali če je na to opozorjen z opozorilnimi znaki;
- da se priveže z vrvjo ali zaščitnim pasom pri vseh delih na višini in strehah;
- da notranjost kotlov, balonov, sodov in posod, v katerih so lahko vnetljivi in eksplo-

zvarovanja. Dolžan je, da ažurno vodi evidenco bolovanj za posamezne člane, vrši kontrolo bolnikov ter opravlja vse ostale naloge, ki mu jih odreja vodja oddelka za zdravstvo in socialno varstvo.

VI. Požarno varnostna in reševalna služba

130. člen

Na podlagi statuta in zakonskih določil mora biti v železarni Jesenice organizirana posebna strokovna požarno varnostna in reševalna služba.

Njene osnovne naloge so:

- varovanje imovine pred požari,
- spremljanje in zavarovanje delavcev pri delih v območjih ogroženih s plini ter pri drugih delih, kjer se na podlagi predpisov iz varnostnih razlogov to zahteva,
- reševanje ponesrečenih delavcev,
- reševanje delavcev zastrupljenih s plini, paro, dimi in nudenje prve pomoči tem ponesrečencem,
- opravljanje del potrebnih za odstranjevanje nevarnosti od zastrupitve s plini, paro in dimi,
- opravljanje vseh reševalnih del v slučaju elementarnih nesreč ali pri reševanju ogroženih delavcev, strojev, itd.,
- vzdrževanje vseh požarno varnostnih naprav,
- skrbi za pravočasno nabavo CO cedil, Draeger aparatov in ostalih izolacijskih aparatov.

131. člen

Vodstva obratov in služb so odgovorna za izvrševanje požarno varnostnih predpisov in za stalno uporabnost požarno varnostnih naprav v obratih. Odgovorna so tudi, da so ročna sredstva za gašenje požarov vedno na za to odrejenih mestih in v uporabnem stanju.

132. člen

Poveljnik požarno varnostne in reševalne službe mora skrbeti za stalno strokovno izpopolnjevanje in usposabljanje delavcev ter službe in je odgovoren, da je služba v stalni pripravljenosti za akcijo. Skrbeti mora tudi, da je služba preskrbljena s potrebno opremo in materialom ter za to zahteva, od direktorja železarne oziroma samoupravnih organov, da se predvidijo ustrezna sredstva.

Za organiziranje in delo požarnovarnostne in reševalne službe je v železarni odgovoren direktor železarne.

133. člen

Požarno varnostna in reševalna služba ima za izvrševanje svojih nalog v svojem sestavu

poleg poklicnih gasilcev in reševalcev tudi enoto prostovoljnih gasilcev, sestavljeno iz delavcev posameznih obratov. Tudi ti delavci morajo biti usposobljeni za izvrševanje nalog te službe.

134. člen

S posebnim pravilnikom o požarno varnostni in reševalni službi so podrobneje določene organizacija, naloge in pristojnosti te službe.

VII. Raziskovanje vzrokov poškodb in obveznosti do nadzornih organov

135. člen

Vzroke nezd in poškodb na delu ter poklicnih in drugih obolenj raziskujejo v železarni naslednji organi:

- obratovodstva in vodstva služb
- komisije za varstvo pri delu
- direktor železarne
- služba za varstvo pri delu
- organi inšpekcije dela, organi za notranje zadeve in pravosodni organi.

Po potrebi imenuje tehnični direktor posebno strokovno komisijo za raziskovanje posameznega smrtnega primera ali hujših primerov telesnih poškodb na predlog službe za varstvo pri delu.

136. člen

Delavci službe za varstvo pri delu so dolžni takoj po prihodu na mesto nezgode izvesti poizvedbe za ugotovitev vzrokov poškodb in storiti ukrepe za preprečitev nadaljnjih nezd in sekundarnih posledic.

137. člen

Raziskovanje vzrokov nezd in poškodb ter obolenj zajema zlasti:

- ogled na kraju samem, po potrebi rekonstrukcija dogodka,
- skiciranje in fotografiranje kraja nezgode ali poškodbe in položaja poškodovanca,
- pregled uporabljenih delovnih sredstev, priprav ter predmetov dela,
- pregled in stanje zaščitnih sredstev in naprav na sredstvih dela in pregled sredstev in opreme za osebno varnost pri delu,
- zaslišanje prič,
- ugotavljanje vrste in načina dela, ki ga je poškodovanec uporabljal,
- izvajanje nadzora odgovornih oseb nad delom poškodovanca in uporabljanje predpisanih sredstev za osebno varnost pri delu tega dela,
- izvajanje varnostnih ukrepov in njihovo skladnost s predpisi in akti železarne.

za prevoz poškodovanca v Obratno ambulanto oziroma bolnico. V slučaju prevoza pone srečena v bolnico, je treba takoj telefonsko obvestiti bolnico, zaradi možnosti čimprejšnjega nudenja zdravstvene pomoči.

120. člen

V Železarni morajo biti na določenih delovnih mestih v obratih, oddelkih ter rešilnih postajah deponirana nosila za prenos poškodovancev.

Na delovnih mestih in v delovnih prostorih, ki jih določi oddelek za zdravstvo in socialno varstvo, morajo biti nameščene na vidljivih in lahko pristopnih mestih omarice z znakom prve pomoči.

Poleg telefonskih aparatov na delovnih mestih, od koder se neposredno vodi proizvodja oziroma tehnološki proces in na omaricah za nudenje prve pomoči morajo biti na vidnih mestih označene številke naslednjih telefonov:

- rešilna postaja
- požarno varnostna in reševalna služba.

121. člen

Na deloviščih izven železarne, kjer niso organizirane rešilne postaje kot naprimer v kamnolomu, kisikarna, skladišče na Bl. Dobravi, električnih centralah itd., morajo biti nameščene na za to določenih mestih omarice z najnujnejšim sanitetnim materialom.

122. člen

Oddelek za varstvo in socialno varstvo mora v sodelovanju z vodstvom kadrovskega sektorja organizirati za neposredne vodje dela in odrejeno število delavcev iz vsake delovne izmene strokovne tečaje za nudenje prve pomoči. Število teh delavcev mora biti najmanj 10 % vsake delovne izmene, v obratih, kjer se dela opravljajo s povečano nevarnostjo za življenje ali zdravje. Potrebno znanje za nudenje prve pomoči, si pridobijo posamezni delavci tudi v okviru raznih tečajev in seminarjev, ki so organizirani v sklopu službe civilne zaštite.

d) Reševanje medsebojnih odnosov

123. člen

Na dobro počutje in varno delo delavcev na delu, vplivajo med drugim urejeni medsebojni odnosi delavcev, urejene družinske razmere in pravilno organizirana rekreacija in športna dejavnost ter hitro reševanje drugih socialnih problemov delavcev.

124. člen

Naloge iz predhodnega člena izvršujejo strokovni delavci oddelka za zdravstvo in socialno varstvo ter drugi strokovni delavci kadrovskega sektorja. Ti delavci so zdravnik železarne, industrijski psiholog, sociolog, so-

cialni delavci, rekreator in delavci odd. za socialno zavarovanje.

Delo teh strokovnih delavcev je teamsko delo ter morajo zato pri izvrševanju svojih nalog med seboj tesno sodelovati, kakor tudi z obema oddelkoma službe za varstvo pri delu in ostalimi oddelki kadrovskega sektorja. Pri svojem delu morajo ustvarjati tudi čim neposrednejše stike z delavci in odgovornimi osebami.

125. člen

Direktor kadrovskega sektorja mora organizirati teamsko delo (skupinsko) delavcev iz predhodnega člena pri reševanju nalog, ki se ponavljajo kot na primer: sprejem in razporeditev delavcev na njim odgovarjajoča dela, preprečevanje alkoholizma, mladinskega prestopništva, rehabilitacija invalidov in podobnih primerih.

126. člen

Industrijski psihologi in sociolog sodelujejo s službo za varstvo pri delu in ostalimi strokovnimi delavci kadrovskega sektorja pri reševanju vseh vprašanj psihosociološkega značaja, ki lahko vplivajo na varnost pri delu, posebno pa pri ustvarjanju in izboljševanju medosebnih odnosov, pri saniranju sporov in prepirov, pri analiziranju pogostih poškodb posameznih delavcev, pri izvajanju psihotehničnih testov za novospregate delavce ali v primerih premeščanja delavcev na delovna mesta, kjer se zahtevajo posebne zdravstvene in psihične sposobnosti, itd.

127. člen

Socialni delavci in sociologi sodelujejo s službo za varstvo pri delu in ostalimi strokovnimi delavci kadrovskega sektorja pri reševanju osebnih problemov delavcev, ki posredno ali neposredno lahko vplivajo na varno delo kot na primer preprečevanje alkoholizma, mladinskega prestopništva, problemi varstva žena še posebej mater z otroki, probleme zaposlovanja invalidov, pravičnega izkoriščanja dnevnega odmora, organizacije športne aktivnosti delavcev, organizacije letnih dopustov, rekreacije itd.

128. člen

Strokovni delavci iz predhodnih členov so dolžni na podlagi svojih področnih nalog, ki jih izvršujejo, zbirati ustrezne podatke za posamezna delovna mesta, obrate in železarno kot celoto ter na podlagi teh izdelati ustrezno evidenco ter analize. Analize z ustreznimi predlogi ukrepov so dolžni predložiti direktorju kadrovskega sektorja.

129. člen

Oddelek za socialno zavarovanje železarne nudi delavcem železarne na njihovo zahtevo vse informacije s področja zdravstvenega, socialnega, invalidskega in pokojniškega

živni plini, razsvetljuje le z električno varnostno svetilko — 24 V;

— da se ne zadržuje pod obremenljivimi dvigali in žerjavi in upošteva, da je prehod pod temi napravami med prenašanjem bremen strogo prepovedan;

— da ne uživa hrane, kadi ali žveči tobak v delovnih prostorih, kjer je potrebna posebna previdnost, zaradi poklicnih obolenj (delovna mesta posvinčevalnice, miniziranje, patentiranje žice itd);

— da nezgodo ali poškodbo takoj prijavi svojemu neposredno nadrejenemu, najkasneje pa do konca delovne izmene, zaradi opisa le-te v posebno knjigo prijave nezgod;

— da po opravljenem delu svoje delovno mesto pospravi, odstrani vse odpadke in nečistočo, svoje orodje pa shrani na za to odrejeno mesto;

— da nudi vso pomoč po svojih močeh sodelavcem v primerih nezgode;

— poškodbe na poti na delo oziroma z dela mora delavec ali njegovi svojci prijaviti delovodji najkasneje v 24 urah. Tej prijavi se mora predložiti tudi potrdilo o prijavi dogodka postaji ljudske milice.

66. člen

Delavec, ki je premeščen iz ene v drugo delovno enoto, mora vrniti samo tista zaščitna sredstva, ki jih na novem delovnem mestu ne bo uporabljal.

Vsi tisti delavci, ki jim iz kakršnihkoli razlogov preneha delovno razmerje, morajo vrniti osebna zaščitna sredstva v celoti.

67. člen

Delavec ima pravico odkloniti delo, če mu grozi na delu neposredna življenjska nevarnost zaradi neizvedenih varstvenih ukrepov vse dokler se le-ti ukrepi ne izvedejo.

68. člen

Če grozi delavcu neposredna nevarnost za zdravje ali je ogroženo njegovo varno delo, ima pravico zahtevati od neposredno nadrejenega vodje, da se ta nevarnost čimprej odpravi.

Če se ne storijo ustrezni ukrepi v roku 8 dni, ima delavec vso pravico, da primer prijavi službi za varstvo pri delu, začasno pa ima pravico obrniti se tudi na pristojni organ inšpekcije dela.

69. člen

Delavec ima pravico, da od neposredno nadrejenega vodje zahteva, da ga natančneje seznani z nevarnostmi dela, s pravicami in dolžnostmi v zvezi z varstvom pri delu in pogoji dela na delovnem mestu, na katerega je razporejen.

70. člen

Delavec ima pravico, da zahteva zamenjavo izrabljenih in neuporabnih sredstev in opreme za osebno varstvo pri delu že pred iztekom predpisanega trajanja uporabe teh sredstev, če ta sredstva in oprema ne morejo več služiti svojemu namenu.

Delavec ima pravico, da zahteva osebna sredstva in opremo tudi v primeru, če jih je izgubil, vendar pa je neposredno nadrejeni vodja dolžan zahtevati povračilo škode, če je bilo sredstvo ali oprema izgubljena iz velike malomarnosti.

71. člen

Delavec ima pravico, da predlaga kontrolo pogojev dela in splošnega stanja varstva pri delu v delovni enoti, če to smatra za potrebno in če po njegovem mnenju obstajajo pomanjkljivosti.

Prav tako lahko zahteva uvedbo ali ukinitve posameznih ukrepov varstva pri delu ali zamenjave posameznih varnostnih naprav na strojih in napravah, če se s tem izboljšuje in izpopolnjuje varnost pri delu.

V. Naloge sektorjev

72. člen

Strokovne službe sektorjev imajo določene obveznosti v zvezi izvajanja varstva pri delu ter morajo zagotoviti predvsem izvajanje predpisov o varstvu pri delu in sklepov samoupravnih organov, če se nanašajo na to področje.

Direktor železarne in druge odgovorne osebe, kakor tudi samoupravni organi zahtevajo od strokovnih služb, konkretno realiziranje sprejetih sklepov, zlasti pa organizirano akcijo na področju varstva pri delu.

1. Službe tehničnega sektorja

73. člen

Tehnična služba vzdrževanja je odgovorna za vzdrževanje delovnih priprav, naprav in instalacij ter drugih sredstev in opreme za delo po predpisih in navodilih za varno delo. Prav tako skrbi, da so stroji in naprave (parni kotli, žerjavi in drugo) pravočasno in v predpisanih rokih pregledani od inšpekcijskih organov ali strokovnih zavodov ter mora zato voditi posebno evidenco o stanju teh strojev in naprav. Stanje teh strojev in naprav mora občasno poleg z zakonskimi predpisi odrejenih pregledov, tudi sama periodično pregledovati in kontrolirati njihovo delovanje. Tehnična služba vzdrževanja mora preko obratov in oddelkov vzdrževanja omogočiti varno delo in odpravljanje vsakodnevno nastalih tehničnih in varnostnih problemov.

74. člen

Centralna priprava dela mora pri izdelavi plana proizvodnje in sestavi posameznih normativov, kakor tudi v fondih časa upoštevati delovne naloge ter ukrepe za osebno in tehnično varstvo pri delu.

75. člen

Raziskovalni oddelek mora pri osvajanju postopkov za proizvodnjo novih proizvodov ter drugih tehnoloških postopkov, kakor tudi pri osvajanju regulativov, upoštevati tudi vse tehnične in varstvene ukrepe, ki jih predpisujejo razni predpisi s področja varstva pri delu tako, da bo delo po novih postopkih in regulativih ustrezalo varnim pogojem dela.

76. člen

Za zaščito življenja in zdravja delavcev, mora tehnični sektor predvsem:

- urediti vse glavne prehode v širini najmanj 1,5 m in jih vzdrževati, da so vedno prehodni, zavarovani in brez ovir, dvorišča poravnati in prekriti vse jaške,
- označiti z vidnimi znaki in primerno zavarovati vse nevarne prehode in dohode kot na primer jaške, jarke, kanale in podobno,
- dvorišča na področju železarne ponoči osvetljevati,
- prepovedati vse vožnje s kolesi ali drugimi osebnimi prometnimi sredstvi v železarni,
- urediti primerna mesta izven obratov za shranjevanje koles in drugih osebnih vozil,
- skrbeti, da se vprežni konji, kadar vozi v železarni, vodijo za uzdo,
- skrbeti, da gredo spremljevalci tovornih avtomobilov pri vožnjah v železarni 10 m pred vozilom in da vratarji javljajo vodjem premika, da se zaradi voženj z vozovi ali avtomobili ustavi vsako premikanje v vozni smeri,
- uporabljati za dviganje in prenašanje težjih bremen samo primerna sredstva in naprave,
- skrbeti za primerno vskladiščenje vnetljivih predmetov po požarno varnostnih predpisih,
- prepovedati vstop v železarno nezaposlenim osebam razen s posebnim dovoljenjem,
- preprečiti, da se delovni ali sanitarni prostori uporabljajo za začasna oziroma zasilna bivališča,
- svetlobne ploskve in svetlobna telesa redno vzdrževati in čistiti,
- ne sme pustiti v obratovanje naprav, preden ne dobi za to dovoljenja pristojnega inšpektorata dela, oziroma pooblaščenega z vodja,
- urediti zaposlenim delavcem potrebne sanitarne prostore (garderoba, konalnice, stranišča in umivalnice),

— urediti, vzdrževati in očistiti delovne in sanitarne prostore na vseh izmenah,

— urediti prezračevanje delovnih prostorov tako, da to ne povzroča prekomernega prepiha,

— zgraditi potrebne sušilnice in ogrevalnice za delavce, ki delajo na prostem oziroma so pri delu izpostavljeni možni vlagi,

— označiti vsa mesta, kjer se nahaja pitna voda in tam prepovedati vsako umivanje,

— skrbeti, da spremljajo delavce, ki delajo na plinovodih in pri drugih nevarnih delih za to strokovno usposobljene osebe,

— na delovnih mestih, kjer se razvija prah in izparevanje, urediti ekshavstorje ali druge primerne naprave,

— skrbeti za ogrevanje delovnih in sanitarnih prostorov.

2. Oddelki kadrovskega sektorja

77. člen

Celotna dejavnost kadrovskega sektorja mora biti usmerjena v to, da skupaj s tehničnim sektorjem organizirata tak proizvodni proces, ki omogoča varno delo in ta ustreza splošnim in posebnim pogojem, predpisanim z zakonom o varstvu pri delu in drugimi zakonskimi določili.

78. člen

Kadrovski sektor mora skrbeti, da se izvršujejo predpisi o varstvu pri delu, ki določajo ukrepe za varstvo pri delih, pri katerih trajanje in pogoji delovnega časa, podaljšano delo, nočno delo in delo v izmenah in koriščenje počitka, neposredno vplivajo na varstvo pri delu. Prav tako mora zagotoviti izvrševanje tistih predpisov, ki določajo posebne pogoje, ki jih morajo izpolnjevati tisti delavci, ki opravljajo dela, na katerih je večja nevarnost za poškodbe in zdravstvene okvare.

Kadrovski sektor mora omogočiti ter organizirati predhodne in periodične zdravniške ter druge preglede, na katerih se ugotavlja ali so izpolnjeni pogoji za opravljanje posameznega dela.

Skladno s predpisi o delovnih razmerjih, mora kadrovski sektor skrbeti za delovne in posebne pogoje dela, če se nanašajo na varstvo delavcev in drugih oseb pri delu, predvsem pa organizirati ustrezno rekreacijo delavcev, koriščenje prostega časa, prehrane, stanovanjske pogoje in prevoze delavcev na delo ter z dela, kar vse lahko vpliva na počutje in s tem tudi na varno delo delavcev.

Kadrovski sektor mora skrbeti in organizirati obvezno strokovno izobraževanje delavcev, posebno še vodstevnega kadra, katerega sestavni del mora biti tudi varstvo pri delu. Njegova naloga je tudi, da organizira in nadzira uvajanje novosprejetih delavcev na de-

vsakih 6 mesecev

— pri delih s svinčcem in svinčnimi spojinami,

— pri delih, pri katerih so delavci izpostavljeni hlapom ali prahu mangana in njegovih spojin,

— pri delih, pri katerih se razvijajo hlapi ali prah kadmija, selena ali vanadija in njihovih spojin,

— pri delih s klorom in njegovimi spojinami,

— pri delih z ogljikovim žveplom,

— pri delih z žveplovodikom.

Vsakih 12 mesecev

— pri delih s fluorjem in njegovimi spojinami,

— pri delih, kjer se razvija ogljikov monoksid in dioksid,

— pri delih, kjer nastaja kremenčev prah,

— pri žarilnih pečeh in pri varjenju in avtogenskem rezanju, kjer so ogrožene oči in vid po infrardečih in ultravijoličnih žarkih,

— pri delih v ropotu (preko 80 fonov),

— pri delih z aparati na stisnjen zrak in na drugih strojih in napravah, ki vibrirajo,

— pri delih, kjer se razvijajo hlapi kislín, lugov,

— pri delu s fenoli, ki lahko povzročijo kožne in druge novotvorbe,

— pri delih v vročini, mrazu ali mokroti,

— pri delih z živili.

Vsakih 24 mesecev

— pri delih, kjer se razvijajo znatne količine netoksičnega prahu (kovinski prah, mineralni prah, organski prah).

Ob spremembah delovnih pogojev na delovnih mestih, ki niso navedena v predhodnih odstavkih tega člena, lahko oddelek za zdravstvo in socialno varstvo odredi, da se tudi delavci na drugih delovnih mestih periodično zdravstveno pregledajo.

Vse zdravniške preglede izvaja železarna Jesenice na svoje stroške.

112. člen

Zdravniško mnenje o delovni sposobnosti delavca, je za delovno skupnost železarne obvezno.

113. člen

Po potrebi organizira oddelek za zdravstvo in socialno varstvo po sklepu samoupravnega organa in v sporazumu s splošno zdravstveno službo specialne zdravniške preglede zaradi ugotovitve zdravstvenega stanja delavcev v zvezi z določeno boleznijo tudi za druge delavce železarne.

114. člen

Če zdravnik ugotovi, da delavec zaradi zdravstvenega stanja ne more več delati na

določenem delovnem mestu, se ga mora razporediti na drugo delovno mesto, ki ustreza njegovemu zdravstvenemu stanju na predlog lečečega zdravnika preko invalidske komisije.

c) Prva pomoč

115. člen

Prvo pomoč delavcem na delovnih mestih v primerih telesnih poškodb, zastrupitev ali akutnih obolenj v času dela nudijo:

- rešilne postaje,
- Obratna ambulanta,
- požarno varnostna in reševalna služba,
- neposredni vodja dela,
- delavci, ki so usposobljeni za nudenje prve pomoči.

116. člen

V Obratni ambulanti nudi ponesrečenim in obolelim prvo pomoč dežurni zdravnik.

Na rešilnih postajah nudi prvo pomoč medicinska sestra, bolničar in delavci, ki so usposobljeni za nudenje prve pomoči.

Na mestu nesreče nudi prvo pomoč neposredni vodja dela in delavci, ki so usposobljeni za nudenje prve pomoči.

Vsak delavec je dolžan, da v primeru nesreče sodeluje in nudi prvo pomoč ponesrečenemu po svojih možnostih in znanju, zlasti pa je dolžan nuditi pomoč pri odkopavanju zasutih ali utesnjenih delavcev, pri prenosu ponesrečencev in v podobnih primerih. Reševalna dela pri elementarnih nesrečah, odkopavanju vodijo strokovne službe ali štab civilne zaščite.

117. člen

Železarna ima locirane postaje za nudenje prve pomoči, ki morajo biti opremljene s potrebnim sanitetnim materialom in reanimacijskimi aparati in vsem drugim, kar je potrebno za nudenje prve pomoči. Rešilne postaje morajo biti stalno odprte, osebe na postajah pa sestavljajo industrijski bolničarji, oziroma medicinske sestre, ki nudijo prvo pomoč nenadno obolelim in poškodovanim delavcem.

118. člen

Na kraju, kjer je prišlo do poškodbe, nudijo delavcu prvo pomoč poklicni reševalci, ki so zadolženi tudi za transport poškodovancev in obolelih.

119. člen

Osebe rešilnih postaj ima poleg že omenjenih nalog tudi dolžnost, da v primerih hujših poškodb čimprej obvestijo zdravnika železarne, zdravnika Obratne ambulante ali dežurnega zdravnika in službo za varstvo pri delu. Čimprej se mora naročiti rešilni avto

Umivalnice in kopalnice morajo biti izven delovnih prostorov, njihova kapaciteta pa mora biti tolikšna, da se lahko istočasno umiva oziroma koplje 1/5, pri bolj umazanih delih pa 1/3 zaposlenih v oddelku oziroma obratu.

99. člen

Voda mora biti napeljana iz vodovoda, bakteriološko in kemično neoporečna. V umivalnicah in kopalnicah mora biti topla in mrzla voda za umivanje. V sanitarnih prostorih morajo biti na razpolago čistilna sredstva.

100. člen

Iz higienskih razlogov se mora osigurati eno umivališče za vsakih 15 delavcev in eno stranišče ter pisoar na 30 delavcev. Tovarniški higienik je zadolžen in odgovoren za dezinfekcijo stranišč, pisoarjev, kopalnic in umivalnic posebno v letnem času.

101. člen

V delovnih prostorih in na delovnih mestih mora biti zagotovljena predpisana toplota, če pa je to nemogoče zaradi posebnih delovnih pogojev ali če so delovna mesta na prostem, pa morajo biti delavci preskrbljeni za osebno varstvo proti zunanjim vplivom po normativu, ki ga sprejme delavski svet železarne.

102. člen

Pri opravljanju del na odprtem prostoru, se mora v bližini delovišča urediti poseben prostor kamor se delavci zatekajo ob vremenskih nepravilnostih. Ti prostori morajo biti v zimskem času ogrevani, da se delavci lahko ogrevajo in preoblečejo.

103. člen

Ogrevalne naprave v delovnih prostorih morajo biti take, da ne osnažujejo zraka. Na delovnih mestih, kjer je visoka temperatura se morajo uporabljati predpisana tehnična in osebna varovalna sredstva.

104. člen

V garderobnih prostorih, ki morajo biti v bližini kopalnic oziroma umivalnic, ki morajo prostorno ustrezati številu delavcev, mora biti vsakemu delavcu na razpolago garderobna omarica. (Crno-bela.)

105. člen

Na vseh delovnih mestih in deloviščih mora biti zaposlenim delavcem zagotovljena v zadostni količini zdrava pitna voda. V času delovnega odmora mora biti delavcem omogočeno prejetje toplih obrokov hrane. Hrana mora občasno kontrolirati delavec oddelka za zdravstvo in socialno varstvo in sanitarni tehnik tega oddelka. Uživanje hrane mora biti omogočeno v higiensko primernih prostorih. Delavci, ki delajo na delovnih mestih s posebno težkimi pogoji dela, ki so na-

šteti v tem pravilniku morajo prejemati med delom osvežilne ali tople napitke.

b) Zdravniški pregledi delavcev

106. člen

Za izvajanje zdravstvene službe v železarni oddelk za zdravstvo in socialno varstvo sklepa ustrezne dogovore z obratno ambulanto kot samostojnim zavodom, katerega ustanovitelj je železarna, po potrebi pa lahko sklepa dogovore tudi z drugimi medicinskimi ustanovami.

107. člen

Zdravniške preglede delavcev železarne mora opravljati za to določeni zdravnik, ki mora biti specialist medicine dela.

Ta specialist za potrebe železarne opravlja naslednje zdravniške preglede:

— zdravniške preglede novo sprejetih in na drugo delo razporejenih delavcev,

— periodične zdravniške preglede delavcev ali delavcev po prekinitvi dela daljših od 6 mesecev na delovnih mestih pri povečanih nevarnostih za poškodbe, zdravstvene okvare, posebno pa za poklicna obolenja,

— specialne zdravniške preglede za delavce na delovnih mestih, kjer so posebno težki pogoji dela, na katerih se zahtevajo posebne psihofizične sposobnosti, oziroma kjer to zahtevajo posebni predpisi.

108. člen

Za organizacijo in izvedbo zdravstvenih pregledov navedenih v predhodnem členu je odgovoren oddelk za zdravstvo in socialno varstvo. Ti pregledi so obvezni zaradi ugotavljanja delovnih sposobnosti.

109. člen

Ko je z zdravniškim pregledom ugotovljena določena delovna sposobnost delavca, le-ta ne sme biti razporejen na delo druge vrste, če se za tako delo zahteva drugačna sposobnost.

110. člen

Pri vsakem zdravniškem pregledu je delavec dolžan seznaniti zdravnika z boleznimi, za katere ve, da jih je prebolel ali za katerimi boluje. Če se pozneje ugotovi, da je delavec zamolčal podatke v zvezi z zdravstvenim stanjem, ki bi lahko bistveno vplivalo na razporeditev na delo, je odgovoren za posledice.

S temi pogoji se mora seznaniti delavce ob napotitvi na zdravniški pregled.

111. člen

Za delavce razporejene na delovnih mestih, na katerih je izvrševanje delovnih nalog zvezano z večjo nevarnostjo poškodb, in boleznimi, mora delovna skupnost železarne zagotoviti periodične zdravstvene preglede in sicer:

10. Za te naloge angažira lastne strokovne kadre v kolikor pa to ni možno, pa sklepa ustrezne pogodbe z železarsko izobraževalnim centrom ali drugimi institucijami.

79. člen

Direktor kadrovskega sektorja koordinira izvrševanje nalog in dolžnosti s področja varstva pri delu med specializiranimi službami in ostalimi oddelki kadrovskega sektorja, kakor tudi koordinira sodelovanje kadrovskega in tehničnega sektorja pri organiziranju varnega dela. Je odgovoren za delo oddelka za varstvo pri delu in oddelka za zdravstvo in socialno varstvo. Na začetku vsakega leta sklepa ustrezne pogodbe z železarskim izobraževalnim centrom in drugimi institucijami, ki lahko nudijo pomoč na področju zdravstva, vzgoje ali ki opravljajo posebne specializirane naloge kot na primer razne preiskave in raziskave posameznih faktorjev, ki vplivajo na delovne pogoje.

Direktor kadrovskega sektorja se pri proučevanju delovnih pogojev, posebno pa tistih faktorjev, ki neposredno vplivajo na počutje delavcev, kakor tudi za njihovo varno delo koristi z analizami, poročili, mnenji in predlogi industrijskih psihologov in ostalih delavcev zaposlenih v oddelku za družbeni standard v kadrovskem sektorju.

A) Oddelk za varstvo pri delu

80. člen

Oddelk za varstvo pri delu je organiziran kot posebna služba za vso železarno in organizacijsko spada v kadrovske sektor železarne.

Njegova naloga je, da neposredno organizira in kontrolira izvajanje tehničnega varstva pri delu.

81. člen

Oddelk za varstvo pri delu sestavljajo varnostni tehniki posameznih grup obratov, oddelk pa vodi varnostni inženir železarne, ki je za svoje delo odgovoren direktorju kadrovskega sektorja.

82. člen

Varnostni tehniki samostojno opravljajo naloge varstva pri delu v grupi obratov za katere so zadolženi. Za opravljanje tega dela morajo imeti ustrezno kvalifikacijo, med drugim poseben strokovni izpit o varstvu pri delu.

Varnostni inženir železarne mora imeti ustrezno višjo izobrazbo in najmanj pet let prakse metalurške smeri ali ustrezno visoko izobrazbo in najmanj tri leta prakse v metalurgiji ter poseben strokovni izpit o varstvu pri delu.

83. člen

Delavci oddelka za varstvo pri delu morajo za uspešno opravljanje dela zlasti dobro poznati:

— tehnološki proces proizvodnje v železarni ter principe in ukrepe varstva pri delu;

— delovna mesta, pogoje dela, nevarnosti, ki lahko nastopijo pri opravljanju dela;

— organizacijo dela, tehnično opremljenost z varnostnimi sredstvi in napravami, metode in tehniko dela ter njihov vpliv na življenje in zdravje zaposlenih;

— preskrbovanje delavcev s sredstvi in opremo za osebno varnost pri delu;

— zakonite predpise s področja varstva pri delu ter splošne akte in ukrepe sprejete v železarni v zvezi z varstvom pri delu.

84. člen

Oddelk za varstvo pri delu mora pri izvrševanju svojih nalog sodelovati zlasti z ostalimi oddelki kadrovskega sektorja ter nuditi vso pomoč tehničnemu sektorju pri organiziranju in izvajanju tehnološkega procesa; tako da so zagotovljeni čim bolj varni pogoji dela.

Sodelovati mora tudi s konstrukcijskimi in projektivnimi biroji, finančno službo in upravo osnovnih sredstev zaradi čim bolj uspešne izvedbe raznih investicijskih del.

85. člen

Oddelk za varstvo pri delu se mora seznaniti s projekti in novimi konstrukcijskimi rešitvami ter zahtevati ustrezne spremembe od projektantov in konstruktorjev preko tehničnega direktorja, če ti ne ustrezajo zahtevam varstva pri delu, zlasti pa morajo analizirati gradbene načrte in ugotoviti ali vsebujejo ustrezne rešitve za sanitarne naprave, za ustrezno razporeditev strojne opreme, tehničnim varnostnim predpisom odgovarjajoče načrte instalacij, elektrike, plina, vode, ogrevanje, ventilacije in drugih naprav.

86. člen

Operativno tehnične in nadzorstvene naloge oddelka za varstvo pri delu so:

— neposredni tehnični nadzor ustreznosti delovnih sredstev, kot na primer orodja, priprave, naprav za delo, pogonskih strojev, delovnih strojev, instalacij, elektrike, plinovodov, parovodov, vode itd., transportnih sredstev in naprav, žerjavov, dvigal, proizvodnih surovin, polizdelkov in izdelkov.

87. člen

Oddelk za varstvo pri delu je odgovoren za izvrševanje naslednjih nalog:

— sestavlja in predlaga samoupravnim organom železarne programe ukrepov za varstvo pri delu ali zahteva, da projekt, plani in načrti raznih rekonstrukcij in moderniza-

cij železarne ali posameznih obratov, kakor tudi plani proizvodnje in drugi plani ter načrti vsebujejo ustrezne programe ukrepov in sredstev za izpolnitev zahtev varnosti pri delu;

- sodeluje z obratovodstvi in predlaga ustrezne strokovne rešitve pri izpolnjevanju že obstoječih in urejanju novih varstvenih naprav in priprav;

- skrbi, da strokovni zavodi in ustanove pregledajo nove naprave pred pričetkom obratovanja in od njih pribavi ateste; oddelek v tem smislu sprejema naloge od tehničnega sektorja;

- skrbi, da se opravijo preizkusi s predpisi o določenih delovnih napravah in pripravah s stališča varnosti delavcev, ki imajo z njimi opravka in prihajajo z njimi v dotiko pri delu; od strokovnega zavoda mora preskrbeti listino o strokovni ugotovitvi (certifikat), če tako zahtevajo tehnični predpisi; občasno teve za nabavo teh sredstev in opreme;

- skrbi za izpopolnjevanje z normativom predpisanih sredstev in opreme za osebno varstvo delavcev;

- nadzira pravilno uporabo sredstev in opreme za osebno varstvo pri delu in zahteva od odgovornih oseb v obratih, da delavci uporabljajo s predpisi določena sredstva za osebno varstvo pri delu;

- nadzira dopolnjevanje zaloga sredstev za osebno varstvo pri delu ter kontrolira njihovo kvaliteto; na zahtevo tehničnega sektorja pa dostavlja nabavni službi ustrezne zahteve za nabavo teh sredstev in opreme;

- sodeluje pri izobraževanju in vzgoji delavcev s področja varstva pri delu;

- nadzoruje vodovodne, ventilacijske, električne in druge naprave zaradi varnosti delavcev;

- dnevno vrši kontrolne obhode po obratih zaradi ugotavljanja stanja varnostnih naprav, priprav in izvrševanja drugih ukrepov varnosti pri delu;

- sestavlja tromesečna, polletna in letna poročila o stanju in izvajanju ukrepov za varstvo pri delu in o potrebah za nadaljnje izvajanje programa varstva pri delu;

- skrbi za izboljševanje delovnih pogojev in zbira predloge za koriščenje sredstev, ki so določena v ta namen;

- zahteva in nadzira postavitev opozorilnih znakov, napisov, instrukcij in navodil na mesta, kjer to zakonski predpisi zahtevajo, za kar je tudi odgovoren.

88. člen

Na podlagi ugotovitev kontrole, oddelek za varstvo pri delu zahteva od odgovornih oseb tehničnega sektorja ustavitev dela v obratu, na delovnem mestu ali na deloviščih, če ugotovi da grozi neposredna nevarnost za življenje in poškodbe delavcev na delu,

Zahteva lahko tudi izločitev delovnega sredstva iz uporabe, če ugotovi, da ne ustreza predpisanim pogojem dela, prav tako lahko izloči iz uporabe sredstva in opremo za osebno varstvo pri delu, če ne ustrezajo svojemu namenu ali če so iztrošena.

89. člen

Oddelek za varstvo pri delu mora takoj obvestiti organ za nadzorstvo nad spoštovanjem predpisov o varnosti pri delu prve stopnje, predvsem pa inšpekcijo dela in tajništvo za notranje zadeve o vsaki smrtni nesreči, kolektivni nesreči, hujši poškodbi pri delu kot tudi o vsakem pojavu, ki lahko povzroči nevarnost za življenje ljudi.

Varnostni inženir železarne sodeluje pri ugotavljanju vzrokov in posledic nesreč iz predhodnega odstavka, kakor tudi o odgovornosti posameznikov. Za raziskovanje hujših nesreč in smrtnih primerov se imenuje posebna komisija. Poročila z rezultati raziskav se morajo dostaviti direktorju železarne in delavskemu svetu železarne, če gre za smrtni primer, za druge v prvem odstavku tega člena naštetih primere, ali če se to posebej zahteva.

90. člen

Oddelek mora voditi ustrezno evidenco nezd, poškodb in obolenj na podlagi podatkov dobljenih s prijavi iz obratov tako, da je vedno v stanju posredovati analize vzrokov in posledic nezd in poškodb. Na podlagi teh analiz predlaga samoupravnim organom, kakor tudi direktorju železarne preko direktorja kadrovskega sektorja sprejetje ustreznih ukrepov za izboljšanje oziroma za odpravo vzrokov poškodb in nezd.

91. člen

Oddelek za varstvo pri delu mora nuditi vso pomoč inšpektorjem dela in drugim nadzornim organom, ki jo zahtevajo in za katero so po zakonu upravičeni.

Organom za nadzorstvo mora poslati vse zahtevane podatke v zvezi z varstvom pri delu.

Oddelek prav tako skrbi, da se nadzorni organ obvesti o izvršitvi njegove odločbe in sicer najkasneje v 8 dneh po preteku roka, ki ga je določil za odpravo pomanjkljivosti oziroma nepravilnosti. Izvršitev takih odločb zahteva od tehničnega sektorja, oziroma oseb, ki so v odločbah zadolžene za izvršitev konkretnih nalog.

92. člen

Oddelek za varstvo pri delu mora sodelovati s komisijo za varstvo pri delu in ji nuditi vse zahtevane podatke. V obravnavo ji mora predložiti predloge programov, ukrepov, navodil in osnutke samoupravnih aktov,

ki urejajo varstvo pri delu, za katere izdelavo je zadolžen ta oddelek. Ta oddelek je odgovoren za izdelavo normativov sredstev in opreme za osebno varstvo pri delu, ki jih predloži v potrditev pristojnim samoupravnim organom.

93. člen

Če varnostni tehnik ugotovi kršitve varnostnih predpisov, posebno pa neuporabljanje sredstev za osebno varstvo pri delu, mora v smislu pravilnika o odgovornosti delavcev na delu dostaviti pristojni odgovorni osebi prijavo zoper kršitelja zaradi kršitve delovne dolžnosti. Prav tako ima pravico zahtevati odstranitev delavca z delovnega mesta, če le-ta ogroža z neupoštevanjem varnostnih predpisov svojo varnost ali varnost sodelavcev.

O vseh pomanjkljivostih in nepravilnostih, ki jih opazi pri obhodnih kontrolah, mora o tem obvestiti neposredno odgovorne osebe in ji odrediti primeren rok za odpravo teh. Če se ugotovljene pomanjkljivosti ne odpravijo, zakar pa ni nobenih objektivnih razlogov, mora o tem takoj obvestiti direktorja kadrovskega in tehničnega sektorja železarne.

B) Oddelek za zdravstvo in socialno varstvo

94. člen

Oddelek za zdravstvo in socialno varstvo je organiziran kot posebna služba za vso železarno in organizacijsko spada v kadrovske sektor železarne. Njegova osnovna naloga je zagotoviti zdrave delovne pogoje, zdravje delavcev in zdravljenje poškodb ter obolenj v zvezi z delom, ter organizacijo nudenja prve pomoči.

Te naloge opravlja oddelek preko postaj za nudenje prve pomoči, oddelka za medicino dela pri obratni ambulanti in preko drugih zdravstvenih ustanov.

95. člen

Oddelek za zdravstvo in socialno varstvo sestavljajo sanitarni tehnik, socialni delavci, referent za rekreacijo, družinske pomočnice, higienik, industrijski bolničarji in zdravnik kot strokovni svetovalec za medicino dela. Oddelek vodi vodja oddelka za zdravstveno in socialno varstvo, ki je za svoje delo odgovoren direktorju kadrovskega sektorja.

96. člen

Oddelek za zdravstvo in socialno varstvo je predvsem dolžan, da:

- skrbi za vse zdravniške preglede, ki se zahtevajo z zakonskimi določili ali tem pravilnikom,

- skrbi, da se opravijo periodične preiskave kemičnih in bioloških škodljivosti ter mikroklima,

- proučuje psihofizične in zdravstvene pogoje dela delovnega okolja in predlaga ustrezne ukrepe proti prehitri fizični izčrpanosti,

- analizira pogoje dela z ozirom na vplive okolja, posebno z namenom zmanjšanja števila in preprečevanje poklicnih obolenj,

- daje predloge za izboljšanje delovnih pogojev,

- vodi posebno skrb nad rekonvalescenti in invalidi,

- posredno urejuje medosebne odnose in socialne probleme,

- vodi preglede delovnih mest, ki so primerna za zaposlitev invalidov, mladine, žena in obolenih,

- predlaga uvedbo osebnih sredstev za varstvo pri delu za posamezna delovna mesta na podlagi analiz poškodb,

- nadzoruje sanitarno in higiensko ureditev naprav v železarni ter odreja dezinfekcijo in deratizacijo,

- skrbi za higiensko vzdrževanje delovnih prostorov, samskih domov in menz,

- nadzira higienske in sanitarne naprave ter njihovo ureditev oziroma vzdrževanje,

- posredno urejuje dolžnosti in pravice delavcev železarne iz naslova socialno zdravstvenega zavarovanja,

- organizira in nudi prvo pomoč ponesrečencem na rešilnih postajah ter sodeluje v delu komisij, ki ugotavljajo vzroke in posledice poškodb in smrtnih primerov,

- skrbi za kadre na rešilnih postajah,

- daje periodična, polletna in letna poročila o zdravstvenem stanju zaposlenih delavcev samoupravnim organom, direktorju železarne ter tehničnemu in kadrovskemu sektorju,

- sodeluje pri izdelavi programov za varstvo pri delu in planih za nabavo sredstev in opreme za osebno varstvo pri delu,

- vrši občasne kontrole obratov ter opozarja neposredno odgovorne osebe na pomanjkljivosti higiensko tehnične ureditve,

- skrbi za individualno in organizirano skupinsko rekreacijo delavcev.

a) Zdravstveni pogoji na delu

97. člen

Delovni prostori, delovna mesta in delovišča morajo biti urejena in čista. Čas čiščenja in zadolžitve za čiščenje odredi obratovodja, vodja oddelka ali neposredni vodja dela.

98. člen

Sanitarne naprave, stranišča, umivalnice, kopalnice, garderobe in ostali prostori se morajo stalno vzdrževati in skrbeti za njihovo funkcionalnost ter higieno,